

Důvody, proč navštívit Festival fantazie

Proč jezdit na FF, který se letos conal už neuvěřitelným dvaadvacátým rokem? Je to především kvůli lidem, pořadům, doprovodným akcím, lokalitě – nebo kvůli čemu dalšímu? Reportáže z conů se až příliš často nesou ve stylu „co jsem dělal o prázdninách“. Na druhou stranu není snadné se podobnému tónu v tradiční reportáži vyvarovat. Proto ji pro tentokrát pojmu o něco méně tradičně. Festival fantazie navštěvuji už bezmála deset let s jedinou přestávkou, a další takovou zatím neplánuji. Jako „ostřílený návštěvník“ odpovídám případným nováčkům: Co mě tam tedy rok za rokem táhne?

Samozřejmě jsou to jednak lidé: Potkávání přátel, které vídám jen párkrát v roce na conech, některé pouze na FF. Posezení v čajovně nebo venku u fantastických diskusí – anebo třeba v herně u nejnovějších deskovek, kde uvíznete několik hodin na nové strategii nebo obzvláště návykové jednohubce (v případě letošního roku Želva a zajíc). A pokud se po tom všem cítíte dočasně asociální, zajdete si do kina na film – a třeba zachytíte tituly jako *Rogue One* nebo *Wonder Woman*, které vám unikly v multikinech. Do jisté míry už je to tradice: začátek léta v klidné Chotěboři, kde na rozdíl od pražských conů návštěvník z Prahy či okolí stráví celý den místo pendlování mezi domovem, prací a conem. Občas proberete nové literární nápady, občas se prostě příjemně pobavíte. Někdy nostalgicky přemítáte, kolik z vašich starých známých už z různých, nejčastěji rodinných nebo pracovních důvodů nejezdí, ale nestane se, že byste měli o přátele nouzi – spíš si ani nestihnete popovídat se všemi.

Ovšem jde také o program. Kdysi jsem z něj navštěvovala všechno možné – věřte nevěřte, dokonce i pořady o anime seriálech pro pubertální chlapce – a postupně se vyprofilovala hlavně k vědecko-technickému FutureConu/Maelströmu a MatFyz Expu, kde program téměř nikdy nezklame, literárnímu Avalconu a občas pohybovému Moveconu. Letos jsem si poslechla, jak napálit matfyzáka, jak se studují hloupé chyby, jaká historie a rozmanitost tetování a jiných mutilací, jak pomoci minulých i budoucích kosmických sond dobývat peklo v podobě Venuše, zašla jsem si na ranní rozcvičku... zkrátka ono typické „tohle jsem dělala o prázdninách“. A nebylo toho málo!

Pak jsou tu součástí festivalu, které jsem naposledy navštívila před nejméně sedmi lety, ale bez nich by to jako celek nebylo ono: DDR, videohry, kostýmové akce nebo oficiální i neoficiální doprovodné události jako venkovní bitvy či fotbalový turnaj. Znáte ten pocit nostalgie, když vkročíte někam, kde jste dlouho nebyli, a zaplaví vás vzpomínky? Proto jsem se rozhodla, že příští rok některé z dalších aktivit zase vyzkouším, ať už to bude vodní bitva, fotbal, pouštění draků na louce nebo žasnoutí, jak někdo může stíhat správně pohybovat nohama do rytmu šipek jedoucích po obrazovce. Jsou tu ale i události, které se už neopakují – třeba Slety spisovatelů, které zřejmě autory ani čtenáře netáhly dostatečně. Jejich roli alespoň částečně převzal Avalcon, kde se čtenáři mohou s přítomnými spisovatelé na jejich besedách či přednáškách setkat, popovídat si nebo si nechat podepsat knihu. Částečně literárně zaměřený je i tradiční Večer fantazie – správně, jde o pokračování na str. 9

OBSAH

Důvody, proč navštívit Festival fantazie	1	Zlatý klíč	17
Čtenářův průvodce po Interkomu	2	Kompletní výsledky 36. ročníku CKČ	19
Hvězdný bulvár	3	David Gerrold: Věc pro lidi	21
B. K. Vaughan, F. Staples: Sága 1-4	6	Civilizační šok ²	22
Rohatí versus křídlatí	6	Časem s vědou – srpen	26
Klíčkování, matení a lhání	7	O velkých činech vědy a techniky	26
Máma a táta v brutální sci-fi válce	8	Nobelova cena pro šéfa	27
Ayn Randová: Atlasova vzpoura	9	Třeštění letitého popularizátora 66	27
Vydejte se na výpravu do Oblasti X	10	Akademie, spolky	28
Paranoia, snění a Autorita	11	Anketa Aeronautilus (po třinácté)	29
Vytetované povídky	12	Dobrodružství s Bobří stopou	30
Lukavcova kniha monster	13	Tomáš Garrigue Masaryk	31
Na pomezí Eternaalu	15	Dreams from beyond	32
Příliš vymydlení rytíři	16	Fanzinová hlídka	32

Čtenářův průvodce po Interkomu

K obsahu tohoto čísla

Další soutěžní rok je za námi a přinášíme zvláštní číslo s výsledky Ceny Karla Čapka, které dostanou i všichni její účastníci a porotci. Naneštěstí to letos vyšlo na srpen, kdy zuří dovolené, takže z našich přispěvatelů vydrželi jen ti nejvěrnější, hrstka tak malá, že ji nečiní problém vyjmenovat: Ivo Fencel, Karolina Francová, Martin Gilar, Jirka Grunt, Franta Houdek, Daniela Kovářová, Pavel Mandys, Jára Míkovec, Julie Nováková a Jiřina Vorlová, na druhé straně je nutno poznamenat, že i když obvykle bývá Interkom autorsky pestřejší, tomuto to na kvalitě nijak neubralo.

Přinášíme ještě jednu recenzi knihy *Bytosti na pomezí* od Jana Lukavce. Jirka Grunt vkládá do své recenze úvahy o libertiánství a chystá se, že si přečte *Atlasovu vzpouru*, vycházíme mu vsříc recenzí Járy Míkovce, dalšího našeho spolupracovníka, jehož texty jdou hlouběji za rámeček přečtených knih.

Asi po pěti letech přinášíme ve formě tabulky výsledky ankety Aeronautilus ve formě přehledu za celou její historii.

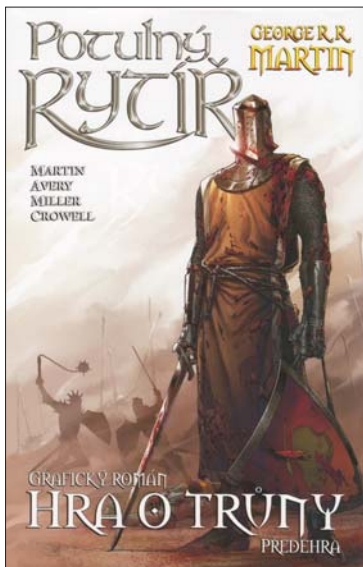
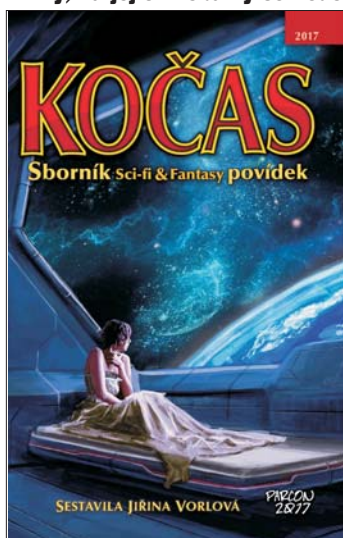
V Memphisu zrušili více než třicetiletou tradici a přestali promítat *Jih proti Severu*, nějaký divák totiž napsal na Facebook, že film obsahuje rasové stereotypy, které by se mohly někoho dotknout. Pokud si řeknete, že Tennessee je daleko, tak dodám, že kamarádka Katka Kadlecová na stránkách Reflexu doufá, že David Benioff nebude natáčet seriál o alternativní Americe, kde Jih zvítězil a dodnes tam provozují otrokářství, že tedy projekt *Confederate* půjde ke dnu. Mohli jsme mít seriál z alternativního světa, ale místo něho máme politickou korektnost. Kdyby Facebook a kult oběti existoval v době P. K. Dicka, těžko bychom dnes měli Muže z Vysokého zámku a další...

Otiskujeme tedy pár kousků černého humoru, abyste, až vaše vnučata najdou na chalupě starý Interkom a celá otřesená vám z něho budou číst, jim mohli říci, ano, to byla taková divná doba, kdy bylo možné tohle napsat a vydavatele nezavřeli, alespoň ne hned.

V době uzávěrky jsem navíc bez připojení, takže nemohu na Internetu ověřovat všechna jména a fakta a tak podobně, snad proto nebude chyb více než obvykle. Navíc zažívám pocity autentické apokalypsy, dva dny bez připojení, tenká slupka civilizace rychle opadáva a každou chvíli čekám losování, kdo bude sněden.

Zdeněk Rampas

Knihy, na jejichž obálky se nedostalo

interkom

INFORMAČNÍ SERVIS ČESKOSLOVENSKÉHO FANDOMU

číslo 8/2017 (313)

Adresa redakce

INTERKOM

Letecká 6,
161 00 Praha 6, ČR

e-mail: zrampas@gmail.com

<http://interkom.vecnost.cz>

Šéfredaktor

Zdeněk Rampas, MCL

Grafická redaktorka

Kristýna Benediktová

Redakční kruh

Franta Houdek a Michaela

Autoři tohoto čísla

Ivo Fencel,
Karolina Francová,
Martin Gilar, Jirka Grunt,
Franta Houdek,
Daniela Kovářová,
Pavel Mandys, Jára Míkovec,
Julie Nováková, Zdeněk Rampas,
Jiřina Vorlová

Fotografie

Lucie Lukačovičová

Sponzoři tohoto čísla

Jiří Doležal, Jiří Grunt
Daniela Kovářová

Vychází nepravidelně.

Uzávěrka tohoto čísla
byla dne 30. 8. 2017

ISSN 1212-9089

Všechny články a recenze

© INTERKOM

Hvězdný bulvár

Odposlechnuto

Typický západoevropský politik nepřemýšlí dlouhodobě, ale řeší potíže způsobem, který v dohledné době vytvoří úplně jiné, nečekané problémy...

Daniel Kaiser (ECHO24.cz)

Jak se pozná proevropský progresivní polský právník.
Nemá rád právo a spravedlnost.

RR

S polskou justiční reformou je to v médiích jak s Chartou: samé rezoluce proti, ale nikde infobox, co se přesně reformuje a jak je to jinde.

Jára M.

Daňově podporovat naftu a zakázat vjezd dieslům; to je centrálně plánovaná ekonomika 2.0.

◆ ◆ ◆

● **6. července** u Kruhu jen Jiřina; Michaela, která přišla se mnou, aby si popovídala s Františkem, se tam, obávám se, zase hodně dlouho nepodívá.

● **7. července** konečně dokončen minulý IK, teď už jen jestli se dostane ke čtenářům do Parconu.

● **8. července** bych normálně trávil sobotu na FF, ale bez nějakého pohodlného odvozu nejlépe ještě v příjemné společnosti jsem si po sečtení kladů a záporů raději užíval horko doma.

● **14. července** se U Kruhu sešli Franta N., Vlád'a Němec, Richard Šusta a Jiřina, té nebylo do řeči, zemřel jí otec, psala mi to, ale poslala na starý mail.

● **17. července** pořádáme další hrací večírek v Letecké, Filipa a Bí přivezl Bidlo, ten se, jak je stále jen mezi Japonci, potřeboval vypovídat, obávám se, že se k nám teď budou slabší povahy bát. Pak dorazili Honza a Líba (Vaňkovi ☺), Hanka Nájemníková, Honza Lipták a pak před devátou ještě Sargo; ač už se stmívalo a byla po nějakém děsném tělocviku, ještě pár bodů naházela.

Pak jsme dali pár kol Krycích jmen a slabší povahy (a ti, co musí vstávat do práce) se okolo jedenácté s Bidlem či svépomocí vydali do pelechů. Já, Honza, Líba a Sargo jsme pak pokračovali asi do jedné, kdy poslední jmenovaná hodila Vaňkovy k poslední tramvaji na Divokou Šárku.

● **18. července** se ledva vzpamatován ze včerejšího večírku vydávám pro minulý Interkom do Jalny.

● **19. července** volá z Polska Sławek Sączek, přihláška na Gamecon nebere polský mail, přihlásím ho tedy ze svého, ale ono už stejně nic nefunguje, až u recepce. Sławek se bude muset spolehnout na dobrou vůli lidí u Infopultu a příště to nenechávat na poslední chvíli. ☺

● **20. července** jsem musel volit mezi večírkem u Svoreňovců ve Stanicích a Slovy, co mají křídla na zahradě Památníku

národního písemnictví. Vzal jsem v úvahu, kolikrát se co do roka pořádá, a zvolil místo s lepší kuchyní. Petra Svoreně mladšího navštívili kamarádi z jeho londýnské školy, kteří na svém tahu po Evropě doputovali do Prahy, takže se obsluha grilu musela ohánět, navíc v dešti, který nás brzy zahnal do jídelny. Probrali jsme knihy, filmy, školství, komiksy a politickou situaci ve Velké Británii a zase jsme se také viděli s Petrovou sestřenicí Alicí a jejím manželem, kteří nás hodili domů.

Parcon 2017

● **21. července** ve tři čekáme (já, Michaela a Honza Vaněk, jr.) na Vilmu u Fóra Karlín, dorazila jen se čtvrthodinovým zpožděním, na ni opravdu výkon ☺, pak jsme z práce vyvolali Martina a hurá do Pardoubek. Celkem bez problémů jsme vše našli (naposledy jsem tam byl před 44 roky), ubytovali se a dokonce stihli povedené Slavnostní zahájení provedené formou divadla.

Potom jsme šli instalovat výstavu o Parconech minulosti, mezitím mi zase, opět ještě z Polska, volá Sławek, uvázl v nějaké koloně za havárií, a dorazí okolo jedenácté před půlnocí. U Infopultu jsem se dověděl, že funguje jen do devíti, ale že Sławek může využít spacákovnu. Když jsem si jej představil zničeného po cestě, tak se mi díky druhému organizačnímu Parconu Tomášovi Pipotovi (knihovnick v Dobříši během akce Fantastické knihovny) podařilo sehnat nějaké spaní v posteli a pak jsem vyrazil na svůj první pořad *Z galaxií do nereálna a ještě dál*, šlo o panel s autory Honzou Kotoučem, Vilmu a Markem Skřípským, pořad moderoval (jako posléze spoustu jiných) Leoš Kyša a musím jej pochválit.

Jak jsem se dověděl, Marek píše hlavně historické detektivky, ale teď zkouší fantastiku a od půl šesté měl vlastní pořad *Proč je důležité mít Lovecrafta*.

Mezitím jsme ale potkali Haninu a Jardu Houdkovy s malou Markétkou v kočárku, Vívu Štacha, Pavla Poláčka, Martina Šusta, Temnářku, Julii, Honzu Hlávkou a doktory Romana Hruška a Doktora.

Pořad o historii pornografie nás nějak nevzal, tak jsme odpadli, abychom zítra vydrželi vzhůru déle.

● **22. července**

Parcon byl v rámci Gameconu celkem málo navštívený, škoda prostor Kina a Proskleného sálu, kam se nás mohlo vejít 5x tolik, přičítám to jednak zmatku s ubytováním, třetina kapacity měla být v rekonstrukci a tak staří Gamecoňáci obsadili postele dřív, než se SF fanoušci vůbec dověděl o registraci, a propagace Parconu na to nijak nezareagovala. Druhý problém byl, že mnoho fanoušků se ještě vzpamatovávalo z desetidenního FF. I tak jsme se ale přes známé, se kterými bylo potřeba promluvit, v sobotu dostal až na pořad od jedenácti: *Je libo steampunk*, opět formou panelu s Petrou Slovákovou, Petrem Schinkem a Terezou Temnářkou Matouškovou.

Po přestávce na oběd jsem zašel na besedu s Benem Aarovichem, ale protože se nepřekládala, brzy jsem zase vypad-

Logo Gameconu

nul. Místo toho jsme dali v restauraci besedu s Honzou Kantůrkem a Václavem Dortem a jeho paní.

Pak jsem zašel na pořad Leoše Kyši o recenzních webech a jejich dopadu na propagaci SF/F a hned jsem v Proskleném sále i zůstal na panelu Tomáš Bandžuch, Jan Hlávka, Jana Vybíralová, Martin Antonín. Poprvé jsem na vlastní oči viděl Janu Vybíralovou, a jak jsem se dověděl, Honza Hlávka na tom byl stejně, dokázali ty tisíce stran nadržásal jen s pomocí webu. Pořad byl opravdu zábavný, asi i zásluhou moderátora Kyši, který se přes zjevnou přípravu spíše držel stranou, ale nikdy nepřipustil, aby se někdo nekontrolovaně rozkecal, jak tomu obyčejně bývá na akcích, kde na pódium posadíte za stůl šest našich autorů a už se o další průběh nijak moc nestaráte. Na druhou stranu, protože jsem od každého z přítomných už něco četl, jsem se nemohl zbavit dojmu, že přítomní jsou vlastně zajímavější než jejich dílo.

Mezitím probíhaly Workshopy Jiřiny Vorlové, ale tam jsem jen nakoukl. Zašel jsem na náš pokoj pro cenu prezidenta fandumu a přiblížila se osmá a vyhrašování CKČ, Pagí s Lulu to zvládli skvěle, za hodinu bylo odbyto i se křtem Kočasu, ceny Fandumu také proběhly docela svižně, Drak bude udělen později, pro Ludvíka si přišel Roman Hruška + pořadatelé Fénixconu a držitel Ceny fandumu za dlouholetou práci Martin Koutný na Parconu nebyl. Cenu prezidenta fandumu dostal Pagí. Není asi třeba psát za co všechno.

● 23. července se poflákujeme v přízemí kina, povídáme si s Komárem a loučíme se průběžně s odjíždějícími, třeba s Ellie a Alexis z byvšího Islingtonu. Pak s Komárem nastoupíme do jeho knihobusku a následuje pohodová cesta do Prahy, doma jsme dokonce dřív než Zdeněk Pobuda, který kamsi vezl Leoše Kyšu.

● 24. července v pravé poledne čekám před Malou obřadní síní na Danielu Kovářovou, smutně se scházíme na pohřbu Petra „Pražáka“ Baubína.

Pak jedeme na Flóru, cestou mi Daniela vypráví, jak jí Petr občas volal, jednou, když jela do Budějovic, nepřestal mluvit, dokud tam nedojela, jindy v předvánočním čase upekla, než domluvil, tři druhy cukroví.

Já Petra neviděl od Dinoconu v roce 2012, ale byl ještě na letošním Plconu, nevěděl jsem ani, že měl čtyři děti.

Nevim, zda jsme svým hovorem v tramvaji nepopudili vpatlance, který seděl blízko nás, najednou se ozvala rána, a byl jsem celý mokrý od pěny nějakého alkoholem páchnoucího sajrajtu. Daniela, kterou jsem nezamyšleně gentlemansky svým tělem a oblekem zachránil od nejhoršího, mi pak říkala, že kousek od nás seděla postavička s kapucí přes hlavu a lahvi frisca v přední končetině.

Těžko říci, zda jsme byli předmětem útoku, či dotyčného rozběsnilo to, že podlehl reklamě a pije něco tak lepkavého a

aromatického, a praštil s ním o podlahu na protest proti špatnosti světa jako celku. Nicméně dotyčný buřič vedle odvahy projevil i dostatek schopnosti plánovat, když jeho hněv vykypl právě na zastávce, aby mohl po svém revolučním činu hned utéci.

Napadlo mě, že tohle by se ještě před druhou válkou nemohlo přihodit, policajt by jistě tvora, který už svým zjevem dává najevo, že nehodlá dodržovat pravidla a konvence civilizované společnosti, z tramvaje vyvedl, dnes by to ale nebylo možné, protože už víme, že je to fašismus ☹

Shodou okolností si den nato stěžoval dredatý šéf pirátů Bartoš na chování policie, která jej zjevně kontrolovala jen kvůli jeho vzhledu. Zajímalo by mě, zda by vadilo například ochráncům zvířat, kdyby policajti jen kvůli vzhledu bránili v pohybu po městě orangutanovi, který se vydal ze ZOO na mírumilovnou poznávací procházku. Není nad osobní zkušenost, najednou má člověk hned ve věcech jasněji.

● 25. července chvátáme na večírek k Vilmě, svolala jej těsně před Parconem, když se dověděla, že do Prahy přijede Karolina Francová.

Když jsme dorazili, hned za dveřmi na nás čekala krabice s artefakty, které mi na Parconu pro SF archív věnovala Kristýna Obrdlíková, a v salonu si už na koberci hověla Zuzanka, mladší dcera Edity Dufkové, starší Berenika už směle sama vyrážela na průzkum okolí. (Jak je to dávno, co jsem ji viděl v Bratislavě v kočárku?)

Další, kdo přijel dřív než my, byla Sanča, předal jsem jí pár dílů *Ateví*, který jí vychválila Miša, po nás tuším dorazila Jolana, Milada Kuličková z Kosmaru, Julie, Honza Vaněk jr., a pak i Karolina s Kristiánem a Klárkou.

Jako jeden z posledních se objevil Viktor s Danielem. Vilma opět neodolala grilování, a tak část večírku strávila kuchtěním.

Když se Jolana s ohledem na svou drobtinu vydala k domovu, pustila v autě svým dvěma čerticím krtečka, to je kupodivu zabavilo, takže jsme si pak povídali o Parconu, dokud nepřišel Jára Míkovec, a před brankou nás zastihla i Líba Mohelská, když asi jako poslední dorazila i ona.

● 27. července Kruh, nejprve jsem se s Pavlem Houserem zastavil v Epoše kvůli jeho povídkové sbírce, pak jsem se vydal ke Kruhu (než dorazili ostatní, tak jsem četl *Poločas rozpadu*, dost se to od minulého dílu nebo dokonce *Lovců* zlepšilo).

Pak dorazili Jiřina, Franta, Vlád'a Němec, Richard Šusta, na chvíli se zastavili Jana Rečková a Honza Kovanic, a tuším Honza Král pro svůj autorský Kočas, a když přibylí můj synek Pavel a Dagmar, už si skoro neměli kam sednout.

● 31. července šipkování u nás, Filip, Bí a Hanka, pak dorazil z rachoty Bidlo, asi na čas zmizí do Japonska a musí to s každým probírat ☺ a Honza Vaněk, jr., překládal pro Worldcon do angličtiny tabla, která byla vystavena na Parconu v Pardubicích.

● **1. srpna** se s Jardu Olšou a Julií Novákovou definitivně dohodneme na vydání knihy českých, do angličtiny přeložených povídek *Dream from beyond*. Měla by být hotová do konce srpna.

● **3. srpna** jsme pro vedro a dovolené zrušili dnešní Kruh.

● **4. srpna** finalizuju e-knihu Mirky Dvořákové a večer píše Vilma a zve na večírek, který se bude konat příští čtvrtěk na Vydrovce. V Praze je totiž Sheila Williamsová z časopisu *Asimov's* (www.asimovs.com/from-the-editor). Sheila je tu s dcerami na čtyři dny na dovolené, plánuje chození po Praze a uvítá nějaké dobré tipy (třeba na restaurace). Zároveň do Prahy právě přijela Joanna Czaplínska z Polska a slíbila, že se také zastaví.

● **8. srpna** odjíždí Martin Šust, Julie Nováková, Honza Vaněk, jr. a další na Worldcon do Helsinek. Já s Jardu Olšou pracuju na Juliině knize *Dreams from beyond*, která by měla vyjít i v papírové verzi. S Pavlem Poláčkem řešíme detaily výstavy v Bílovci... Už se to asi opravdu blíží.

● **9. srpna** se to už nedá odkládat a chystám vám další Interkom, až se vrátí Jiřina z rekreace po CKČ a dodá výsledky, budu mít číslo skoro plné. Večer Petr Konupčík nabízí program na Parcon v Bílovci.

● **10. srpna** se opět scházíme u Vilmy, první spoluvečírkovníky potkávám už v autobuse na Skalce, kdy mě svým charakteristickým „chraplákem“ zdraví Editka, právě Berenice vysvětlovala, že dotyčná může být paní, i když má kalhoty a vypadá jako chlap. Děti je třeba do jejich genderově zajímavé budoucnosti připravovat odmala. Zuzanka spokojeně pospávala v kočárku a ještě ji nic takového netrápilo.

V Malešicích s námi, kde se vzal, tu se vzal, vystoupil můj synovec Milan Pavlíček, tak nafasoval mou tašku s knihami na ukázkou a rozdávání, já se ujal řízení kočárku, našťěší Editka netuší, že už nemám řidičák, ona vzala za ruku Bereniku a vydali jsme se delší, ale klidnější a dětem přátelštější cestou Vydrovkou ke Klímovým. Dorazili jsme asi jako první, ale brzy po nás se objevila Jolana s dvojčaty napevno rozhodnutími dnes určitě zjistit, jak vypadá dno jezírka, pak se objevili Richard Podaný, Viktor Janiš, Joanna Czaplínska, Ivan Adamovič, Vanda Pokorná, Lucie Lukačovičová a nakonec i američtí hosté, které

Festivan fantazie (pokračování ze strany 1)

ceny Aeronautilus. Letos si je odnesl Vladimír Šlechta za román *Kukaččí mláďata*, Hanuš Seiner za povídku *Pod spinodárou*, Lubomír Kupčík za obálku knihy *Lars: Šťavnatá lebka* a už tradičně stránky *XB-1* za web roku.

Většina programových linií, událostí jako Večer fantazie nebo přehlídka kostýmů, tematické večery... To všechno provází FF už bezpočet let, a to je dobře. Na druhou stranu příští rok se možná změní leccos, protože zřejmě dojde k zahájení rekonstrukce Kulturního domu, čímž by Festival fantazie přišel o jedno z hlavních míst conání co do místností pro pořady, prodejce, bar i čajovnu. Snad by ho mohla dočasně nahradit budova gymnázia; uvidíme příští rok. Osobně doufám, že ať už FF v dalším roce využije jakékoli prostory, udrží si všechno, kvůli čemu se tam už řadu let vracím. Příště se totiž plánuje vrátit znovu...

Julie Nováková

přivedl Honza Kotouč. Jako důvod zdržení uvedl cestu na Petřín, kam Sheila nechtěla pěšky, protože se jí špatně chodí, ale protože její manžel trpí sociální fóbií, nechtěli jet ani přečpanou lanovkou. Honza tedy musel výpravu rozdělit do dvou kolon, které se pak nemohly nahore najít :-)

Opět došlo na grilování, našťěší ale na malém elektrickém grilu nezpůsobujícím sociální vyloučení grilujícího, nejdříve to padlo na Martina, ale brzy jej vystřídlala Hedvika s Bětkou, Martin pak dělal společnost panu Williamsovi, a když skončila směna děvčatům, utvořily s mladými Američankami vlastní debatní kroužek.

Vanda se rychle spřátelila s Joannou, obě chodily za zimostřáz holdovat své nikotinové zálibě, Richard s Viktorem probírali novinky na předvolební a překladatelské frontě, Lucie Lukačovičová mluvila o svých povídkách a Honza Kotouč okouzloval svým tričkem. Já se dílem staral o Vilemínu, dílem klevětil s Joannou, Jolanou a Editou. Ukázal jsem Ivanovi v Československu tištěnou knihu *Space Wars, Fact and Fiction* a ten mi pak napsal, že autorem ilustrací velice připomínajících Teodora Rotrekla je asi Brit Wilf Hardy, a že zemřel Ioni. O Sheilu se staraly hlavně Lucie, Vanda a Vilma, mluvilo se nejvíc o velehorách povídek, kterými se redaktoři musejí pročitat, a o tom, jestli z nich k otištění vyberou půl procenta, nebo spíš čtvrt... Dnešní český autor vlastně žije ve spisovatelském ráji.

● **14. srpna** dáváme zase šipkový večer u nás, svolávám na poslední chvíli, navíc jsme se trefili Tiri do cesty mimo Prahu, ale i tak se nás sešlo dost. První dorazili Filip s Tomem Štipským, z Čáslavské to stihli už v půl sedmé, pak Bidlo a Honza Lipták, a nakonec dorazila Hanka a po ní s baterií pitíva Mikovcovi (užívají si dočasné bezdětnosti). Vyzkoušeli jsme na hostech náš rajčatový salát a předvedli jim popkornovač.

Zahráli jsme první partii, pak se nacpali dobrotami za současného vyjmenovávání příkladů, jak se svět v prdel obrací, poslední byl případ boje za rovné příležitosti v Google, asi bude třeba poohlédnout po novém vyhledávači, a pak zase šipky.

Jára nás opustil dřív, rozhodl, že se domů proběhne, je to jen asi 10 km, a konečně kolem desáté došlo na Ducha a pak Hanino (nemuseli jsme si mýt před hrou ruce) RetroČesko. Výtaným zpestřením večera byl popkulturní pansofista a polyhistor Tom a jeho historky.

● **17. srpna** jsme se sešli u Kruhu, já tam měl sjednanou i pracovní schůzku s Janem Váchalem, tak jsem chvilku postával na ulici, když se z Krakatitu přesunul Vlado Říša, pak z průchodu přišla Lita, kde že jsme, že dorazila jako první, zapadli jsme do salonku a objevili se ještě Jiřina a Jarda Houdek. Já pak brzy vyrazil na pár slov k Honzovi Hýskovi.

● **19. srpna** zemřel Brian Aldiss (autor *Nonstop a Helikonie*).

● **20. srpna** pořádáme malý večírek pro Joannu Czaplínskou, Vilmu a Zuzku a Honzu Hlouškovi, kteří se k nám hrdinsky nedělním provozem vydali až z Hradce.

Joannina přítomnost dodala večírku bohemistický ráz, ale protože se Joanna stala na univerzitě v Opole děkankou, probírali jsme i obecnější globální otázky. Obrátililv slovník Kriptádia ji inspiroval k podobné práci o polštině. A doufám, že mi něco napíše o *Kosmonautu z Čech*.

Zdeněk Rampas

Brian K. Vaughan, Fiona Staples: *Sága* 1-4

Sága je aktuální špičkou amerického komiksového mainstreamu pro odrostlejší čtenáře. Míchá velkolepou válku ve sci-fi a fantasy prostředí s drobnými každodenními půtkami mladých rodičů. A koření to jemným humorem i brutálními scénami.

Rohatí versus křidlati

Jestliže nejlepší americké komiksové série minulých let (*Preacher*, *Hitman*, *100 nábojů*) se k nám dostávaly se značným zpožděním, nejnovější hit mezi zaoceánskými seriály pro dospělé už byl pro české vydání připraven vlastně velmi rychle, tři roky od prvního vydání prvního sešitu originálu. Souvisí to i s tím, že dílo renomovaného a i u nás již dosti dobře známého scenáristy **Briana K. Vaughana** (česky vychází mj. jeho série *Y: Poslední z mužů* či komiksový román *Smečka z Bagdádu*) a kreslířky **Fiony Staplesové** se hned svým prvním sešitem z března 2012 stalo fenoménem: mimořádně příznivé bylo přijetí odbornou veřejností a brzy se dostal úspěch také prodejn.

Překvapivé to není, protože *Sága* představuje přesně ten typ komiksu, jaký zaujme a strhne čtenáře poučenější a zkušenější, kteří od devadesátých let tvoří jistě ne většinu, ale rozhodně nezanedbatelný počet komiksových fanoušků. Ale je to dílo dostatečně přístupné, aby přilákalo i ty, kteří teprve odrůstají komiksům triviálnějším, tedy v Americe především těm superhrdinským. V recenzích se objevují přirovnání ke *Hvězdným válkám* (protože se tu střetávají bizarní bytosti na bizarních planetách) a *Hře o trůny* (protože se tu dost intrikuje, trochu šermuje a protože Vaughan náhle a nečekaně zlikviduje jednu docela důležitou postavu). Úplně nesedí ani jedno, *Sága* je naštěstí dostatečně originální a srovnávání se slavnými popkulturními fenomény nepotřebuje. A jestli se někde Vaughan se Staplesovou inspirovali, pak nejspíše u komiksové série *Preacher*: Vaughan vyznává podobný mix kruté akce, suchého humoru a bizarních reálií a postav jako **Garth Ennis** a Staplesová kreslí stejně elegantní a jemnou linkou jako **Steve Dillon** a i obludná pavoučí lovkyně lidí v jejím podání z určitého úhlu může vyhlížet jako krasavice. A umí i přitvrdit, jakkoliv k Dillonovu charakteristickému statickému zachycování naturalistických krvavých scén má ještě daleko. Staplesová kresba dává od počátku najevo, že před sebou máme chytrý mainstream pro dospělé čtenáře. Respektive – a i to možná stojí za tak rychlým úspěchem *Ságy* – ještě spíše pro čtenářky. Ženské postavy tu hrají dosti podstatnou roli: od vypravěčky, jejíž monolog rámuje dění a naznačuje, že přinejmenším pro ni (setkáváme se s ní v okamžiku jejího narození) to všechno dopadne dobře, přes její matku, která se ve dvojici čerstvých rodičů zdá být tím dominantním (či přinejmenším impulzivnějším). A pokračuje to až třeba k oné pavoučí stopařce, jejíž pověst odradí jejího o něco méně obávaného kolegu a konkurenta

(a zavřeného milence), kterého sledujeme převážně v situaci prohrávajícího a depimovaného muže.

Ústřední syžet je nastaven přesně tak, aby sliboval mnoho variabilních pokračování. Ve fantastickém světě zuří válka mezi technokratickou rasou okřídlených (jimž ještě vládne bezkřídla aristokracie s monitorem místo hlavy) a rohatými bytostmi s magickými schopnostmi, které trochu připomínají elfy a druidy. Přičemž oba mocné národy tu válku přesunuly i na další planety. A jeden rohatý se zamiluje do jedné okřídlené a počnou spolu dítě, které kupodivu přežije. Což se ani jedné válčící straně nelíbí a čerství rodiče jsou s miminem na útěku před oběma. Kromě nepřátel zvenčí přitom svádějí drobné půtky i spolu navzájem – takové, jaké asi provázejí průměrná současná mladá manželství, jen v onom velkolepém sci-fi/fantasy kabátě tyto tahanice získávají ironicky až parodický tón. Marko je vegetarián a zavázal se, že už nikdy nezabije živou bytost, což dvojici činí značné problémy nejen při střetech s pronásledovateli, ale i při bloudění agresivní divočinou. Alana je typická prvomatká, nezkušená, nejistá a rozčilená, zvláště když její vyvolený v blouznění po těžkém zranění vysloví jméno úplně jiné ženy. Jemným rodinným vtípem je celá úvodní kniha (sestává ze šesti seriálových sešitů) uzavřena: na kosmickou loď, v níž trojice prochá na jinou planetu, se teleportují dva rohatí šermíři, načež po dramatické scéně vypravěčka na poslední stránce konstatuje: „A pak se k nám nastěhovali dědeček s babičkou.“

První svazek *Ságy* samozřejmě hlavně naznačuje, doufejme, že v dalších se příběh rozvine košatěji. Po jeho přečtení je každopádně zřejmé, že se tu sešli skvělý vypravěč, který plně využívá seriálových postupů (každý sešit, či v souborném vydání kapitoly, uzavírá zvratem), který přesně ví, kam zařadit celostránkový obrázek, aby co nejlépe vyzněl (vždy vlevo, aby překvapil po otočení listu). A kreslířka, která jeho představy dokáže ideálně naplnit a přilákat i ty čtenáře, kterým by to jinak připadalo všechno příliš zašmodrchané. Žádné velké umě-

lecké dílo to samozřejmě není, zato prvotřídní poutavé čtení pro široké publikum.

Klíčkování, matení a lhaní

Vinou mimořádného komerčního úspěchu hollywoodských adaptací superhrdinských komiksů (na jedné straně) a čím dál pestřejší a zajímavější nabídky komiksů alternativních až arto-ových (na straně druhé) přinejmenším v českém prostředí trochu přestává být vidět to, co bychom mohli označit jako solidní řemeslo. Tedy komiksy se silným příběhem, které nepotřebují desetiletí známé postavy, naopak přivádějí na scénu postavy a příběhy nové a originální. A přitom mají jisté lehce podbízivé rysy, tedy efektní kresbu, atraktivní prostředí a akční děj. Momentálně nejslavnějším příkladem tohoto komiksového mainstreamu, který je ale v éře superhrdinských filmových blockbusterů vytlačován blíže k alternativě, je série *Sága*.

Jestliže svazek prvních šesti sešitů v českém vydání přjemně překvapil krvavější, cyničtější a vtípnější verzí *Hvězdných válek*, další dva svazky rafinovaně rozvíjejí děj, který se v tom úvodním jen rozeběhl. Pravda, druhý svazek spíše odbočil – jednak na vzdálenou planetu, kde se hledala jedna z postav (což je trochu zastaralý a laciný trik sci-fi), především však do minulosti. Postupně scenárista Vaughan odkrýval, za jakých okolností se dali dohromady muž a žena (Mark a Alana) z dvou válčících ras, jak počali dceru a co to znamená pro válkou rozdělenou galaxii. Tak se objevila také kniha *Cigaretka na noc*, Alanino zamilované čtení, v němž nachází dvojsmyslné narážky na to, jak je celá válka mezi rasou rohatých mágů a okřídlených technofilů nesmyslná a že cesta z ní vede právě přes sblížení, třeba sexuální. V posledním sešitu (či kapitole, chcete-li) se navíc objeví i postava spisovatele, který *Cigaretku na noc napsal* a nemluví o svém díle zrovna hezky; byl to pro něj jen rychlý způsob, jak si vydělat.

Jenže v aktuálně vydaném svazku se mnohé z toho převrací naruby. Ukazuje se, že spisovatel lhal před lovcem lidí, aris-

tratickým androidem s monitorem místo hlavy Princem Robotem IV., který se začíná stávat jednou z hlavních postav příběhu. A že Alana s Markem skutečně poselství knihy dešifrovali a pochopili přesně. Zatím jim to tedy k ničemu moc není, protože jsou stále na útěku před pronásledovateli najatými vládami obou válčících ras, ale jejich dcera, která příběh zpětně vypráví, občas naznačí, že tenhle svazek může být pro osud galaxie dosti významný.

To samo o sobě nemusí být nijak zvlášť originální, na podobném principu je založen celý žánr fantasy, k němuž má *Sága* stejně blízko jako ke sci-fi. Zejména ve třetím svazku ovšem Vaughan rozehraje celou škálu scenáristických triků a kliček, jimiž čtenáře dokáže znovu a znovu překvapovat, ba uhranout tím, jak to má detailně promyšlené. Couvá do vzdálenější i blízké minulosti jednotlivých postav i hlavního příběhu, mate čtenáře (spisovatelovo věrohodné lhaní je asi nejvýraznějším příkladem), skrývá před nimi části děje, vrací do něj přeludy mrtvých postav a přichází i s postavami novými.

Asi nejvýraznější je to v pokračování dialogu spisovatele s robotickým lovcem lidí. O šest sešitů/kapitol předtím, v jedné zdánlivě málo významné akční scéně z bojiště, se na monitoru těžce zraněného androida objeví pornografické scény. Děje se tak spíše mimochodem a čtenář to považuje za kreslířskou hříčku, nicméně ukáže se, že smysl oněch pornografických projekcí je nečekaně hluboký (a jistěže trochu podvrtný), což si Princ Robot IV. také uvědomí. Ale protože záhy nato dojde ke střetu, z něhož vyvázne dosti porouchaný, zůstává otázkou, zda si ten smysl zapamatoval. Čtenář nicméně zpozorní a začne znovu pročitat předchozí díly, jestli mu náhodou nějaká podobná scenáristická klička neutekla.

Osmnáctý sešit je zároveň svým způsobem předělový, uzavírající dosavadní děj, který byl především honička. V jeho závěru vidíme vypravěčku, která byla dosud zabalena v zavínovače, již starší, jako vzpřímené batole. Neznamená to samozřejmě, že by Vaughan celé to období relativního klidu vypustil, jistě najde důvod, proč se v těch několika přeskocných měsících prohrabat, nicméně je zřejmé, že v následujícím pokračování se rozeběhne nová zápleтка.

Staplesová tentokrát ve Vaughanově exhibici spíše sekunduje. Opět sice dostane příležitost k efektnímu celostránkovému obrázku, ale už to nemá tu sílu zejména z druhého svazku, kde si se zřejmým gustem vykreslila otlého nahého obra s malým penisem, ale obřímí povislými varlaty, anebo se rozpřáhla dokonce na dvoustranu při zachycení zrodu dítěte ve velikosti celé planety. I emblematické otevírací a uzavírací celostránkové obrázky už nejsou tak přesvědčivé jako předtím, zvraty, jichž byly tyto stránky dříve nositeli, má tentokrát Vaughan naplánované jinak, rafinovaněji. Ale nevádí to, Staplesová si drží svou skvělou úroveň, kdy střídá ohyzdy s krasavci a zejména spoře oblečenými krasavicemi. Přece jen, jakkoliv jde *Sá-*

ga trochu proti proudu tradičních komiksových schémat a ve shodě se zaměřením současné popkultury přiznává silnější a aktivnější roli ženám, dál musí myslet na mužské publikum, které ještě stále tvoří větší část komiksových fanoušků.

Stvrzuje to příslušnost *Ságy* k populáru – jistěže inteligentnímu, současnému a skvěle provedenému. Tedy takovému, do kterého se nemusí stydět začít ani přívrženci umělecky náročnějších disciplín.

Máma a táta v brutální sci-fi válce

První tři knižní svazky komiksově série *Sága* tvoří relativně soudržný a uzavřený celek s dílčím finále. Čtvrtá kniha tedy musí rozpoutat nové zápletky a konflikty. Jde na to ovšem dosti pozvolna. Čtvrtým česky vydaným svazkem se komiksová série *Sága* scenáristy **Briana K. Vaughana** a kreslířky **Fiony Staples** přehoupala do pomyslného druhého dílu. Přesněji: souborně vycházejí sešity 19–24, jež spolu s dalšími dvěma svazky (sešity 25–36), které v USA vyšly v letech 2015 a 2016, skládají další uzavřenější trilogii (v luxusní, vázané edici označovanou jako *Knihla druhá*). Ve Spojených státech letos na jaře vyšel už sedmý svazek, a tudíž začíná *Knihla třetí* a je tedy zřejmé, že série má stále značný úspěch a autoři pilně pracují na jejím rozvíjení.

Úděl nových pionýrů

Ústřední zápletky celé série je přitom dosti prostá: ve fantastickém světě, který kombinuje prvky sci-fi i fantasy, spolu válčí dva mocné světy (respektive planeta a její měsíc), jeden obydlený rohatými bytostmi jako z pověstí a pohádek, které vládnou magickými silami, na druhém žijí okřídlení humanoidi vybavení nejmodernějšími technologiemi. Válka se vleče už dlouho a obě strany ji berou jako svého druhu status quo a vlastně žádná v ní nechce přestat. A tu se náhle do sebe zamilují dva příslušníci těchto ras (a dokonce zplodí potomka, dceru Hazel), což by mohlo zpochybnit podstatu letitého sváru. Dvojice (rohatý Marko a okřídlená Alana) tedy musí prchat vesmírem před vrahy, které si najaly obě strany. Jejich dobrodružné cestování má celou řadu peripetií, přičemž mnoho dílčích svárů se odvíjí od všednodenních rodičovských starostí a partnerských zádrhelů. Podobnými peripetiemi ovšem procházejí i jejich pronásledovatelé, kterým se také zrovna nedaří. Právě zneškodněním (nikoliv zabitím) dvou nejnebezpečnějších nájemných vrahů první trilogie končila a tříčlenná rodinka se bezpečně skryla na Gardenii, „hnusné planetě s báječným počasím“.

Čtvrtý sešit série tedy začíná tak trochu od nuly. A je to začátek velmi pozvolný, který především rozehrává děje příští. Vaughan si dosti užívá líčení poměrů v televizním štábu mezigalakticky populární telenovely, kde Alana dostala jednu z rolí (v náležitě bizarním a kýčovitým zeleném superhrdinském kostýmu). Zároveň pokračuje ve vykreslování této postavy jako té živelnější a přinejmenším v denní rutině dominantnější z rodičovského páru, což posiluje i skutečnost, že Alana vydělává, zatímco svým zjevem příliš nápadný Marko se musí ukrývat a v podstatě plní roli muže v domácnosti; dodejme, že nanejvýš

zodpovědně a bez reptání. Ale věci se samozřejmě musejí zkomplikovat, takže Alana podobně jako většina štábu začne brát drogy, zatímco Marko se začne zaplétat s Hazelinou učitelkou tance. A mocnosti stále pátrají a vysílají nové i staronové zabijáky.

Ta výmluvná věc nad krkem

Vaughan navíc začíná rozvíjet i novou linku, která se týká feudálně hierarchizované planety obývané roboty (opět ne zcela konvenčními, hned první scénou knihy je zcela biologický porod malého robotího prince). Do královského paláce se totiž vetře anarchista, jemuž se po krvavém zápase podaří ono čerstvě narozené princátko unést – chce jím vydírat vládnoucí vrstvu, aby demokratizovala poměry na planetě. Vizáž robotů je mimochodem to nejvynalézavější na celé sérii: mají místo hlavy monitor, na kterém se ustavičně něco zobrazuje. Zdánlivě to nemá souvislost s aktuálním děním, ale často se ukáže, že obraz na monitoru byl zásadním vzkazem pro další zákruty děje. Zde má navíc „proletář“ obrazovku pouze černobílou, zatímco šlechtici je mají barevné.

Fiony Staples mimochodem hierarchizace prostřednictvím monitoru umožnila jeden ze dvou výraznějších výtvarných vtipů, když krále planety nakreslila s obří plazmovou obrazovkou, na níž se ukazuje kýčovitý obrázek vodopádu známý z čínských restaurací. Tím druhým je zachycení Alanina drogového rauše s promluvou, která vypadla z bubliny a zhmotnila se do zformovaných nafukovacích balónků. Jinak je její kresba v podstatě konvenční, spíše zálibně sleduje stávající postavy, aniž by vynalézavě přidávala bizarní nové, jako tomu bylo v předešlých dílech. Ale kresba je to brilantní: čistá, přesná, a když je potřeba, dynamická.

Ani příběh nenabízí nic překvapivého, nic mimořádného. Zejména první polovina se dost vleče, než scenárista rozehraje nové vztahy a situace, pak už vše nabere lepší tempo a závěr překvapí jedním nečekaným spojení. Je to osud prvního dílu druhé knihy. Ale bez něj by se pokračování nemohlo rozvíjet do dějů nápaditějších a dynamičtějších – které doufejme přijdou v dalších svazcích. Vaughan už v úvodní trilogii prokázal, že je mimořádně zručný konstruktér mezigalaktického romantického thrilleru.

Pavel Mandys / iLiteratura

Brian K. Vaughan, Fiona Staples: Sága 1-4. Přel. Richard Podaný, BB/Art, Praha, 2015, 168 str., 399 Kč / 2016, 160 str., 399 Kč, 2016, 152 str., 399 Kč / 2017, 144 str., 399 Kč

Odposlechnuto u politicky nekorektních

Facebook vám umožňuje ohvězdičkovat lidi, které chcete sledovat. Nedělal to už Hitler?

Čím více se lidé semknou, tím lépe se do nich najíždí.

No a co? Každý přeci močí do bazénu!
Ale ne ze skokanské věže, pane Nový!

Tousty jsou jako rodiče. Když jsou černý, tak nemáš co jíst.

Ayn Randová: Atlasova vzpoura

Atlasova vzpoura je špalek o 1112 stránkách, který stál myslím nějak kolem osmi stovek (díval jsem se, že aktuální vydání stojí ještě víc). O knize jsem před koupí nic pořádného nevěděl, jen jsem někde zaslechl, že to je padesát let starý ideologický výrobek. Určitě bych si ji nekupoval. Avšak mangelka po ní soustavně toužila, tak jsme dilema vyřešili nakonec koupí e-knihy na Kosmasu, která byla podstatně levnější.

Knížku jsem nosil rok uloženou v mobilu, ale do čtení se mi nijak nechtělo, i když mangelka knihu chválila. Nakonec jsem si stáhl na telefon aplikaci, která čte e-knihy počítačovým hlasem, a vyzkoušel ji právě na *Atlasově vzpouře*. Byl jsem překvapen, že poslech počítačového čtení je pro mě snesitelný. A celou *Atlasovu vzpouru* jsem si takto poslechl.

Atlasova vzpoura je individualistický ideologický román ve stylu lehké antiutopie. Na příběhu mladé ženy, která je spoldědičkou a manažerkou velké americké železnice, ukazuje úpadek Ameriky, ježto je zapříčiněn státními zásahy do ekonomiky. Respektive je úpadek způsoben chybným myšlením těch lidí, kteří nechápu význam podnikavosti, tvůrčího racionálního pracovního úsilí výjimečně schopných jednotlivců. Autorka ukazuje, že na racionálním úsilí vynálezců a podnikatelů, kteří účelně vylepšují své zboží a služby, stojí civilizace a blahobyt pasivních mas. V antiutopickém světě zůstávají Spojené státy poslední baštou kapitalismu, avšak rychle se přizpůsobují zbytku světa, který je celý socialistický a skládá se z lidových republik.

Vyprávění má pomalé tempo. Opakují se dlouhé (až dlouhatánské) monology a traktáty, které postupně rozvíjejí filozofické a politické myšlenky pí Randové; tato linie vrcholí v závěru dlouhým rozhlasovým projevem, který obsahuje celou filozofii na jednom místě.

Tón textu je vypjatě polemický a nutně se občas stává parodií sebe sama. Škoda, že důvěrná znalost *Atlasovy vzpoury* není obecně sdíleným kulturním statkem, protože těmi hláškami o těžkém životě podnikatelů by se dalo dobře bavit. Třeba když se provozní ředitelka železnic baví s šikovným kuchařem v motorestu:

„Vy jste asi nikdy nebydlel ve velkém městě. Jinak byste věděl, jak nevysslovně těžké je dnes sehnat schopné lidi na jakékoli místo.“ ...

„Už toho mám po krk!“ vydralo se z ní bezděčně. „Jak já toužím po pohledu na někoho, kdo dělá dobře svou práci, ať už jakoukoli.“ Přitiskla si hřbet dlaně k očím, aby zastavila příval zoufalství, které si dosud nepouštěla k tělu.

Toto si jistě přečte s chutí každý zaměstnavatel nebo manager :-)

Kvalitní jsou též instruktivně podané rozdíly mezi kladnými

podnikateli a parazitními intelektuály, kteří utloukají na večerích čas škodlivým žvaněním o socialismu.

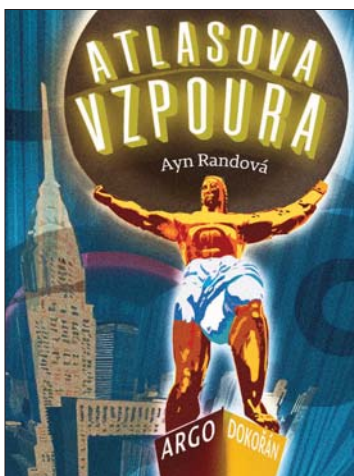
Přes to všechno – k mému velkému překvapení – se mi kniha líbila a nemohl jsem se od četby odtrhnout. Proč tomu tak je, je otázkou, nad kterou lze strávit mnoho času při příjemném povídání s přáteli. Do seznamu těch faktorů dle mého patří třeba následující:

- Z mého pohledu v české politické tradici zcela chybí takto radikální konzervativní směr myšlení. Tzn. i když jde o text půl století starý, pro mě je poměrně svěží, protože u nás se s podobnými myšlenkami setkávám teprve v posledních letech. I když nutně jsou některá místa naivní, jiná jsou zase překvapivě prozíravá. Je pozoruhodné, že agenda zlých levičáků z románu se do značné míry kryje s aktuální činností Evropské unie: ochrana hospodářské soutěže, ochrana spotřebitele formou úředního testování a schvalování výrobků, odkládání splatnosti dluhů států a velkých korporací a jejich promíjení, státní investice do infrastruktury, státní organizace základního výzkumu, dobrovolně-povinná sociální odpovědnost firem, podpora zaoštalých regionů, podpora znevýhodněných menšin, dotace průmyslu, státní podpora kultury a neziskového sektoru atd.

- I člověk jako já, který má minimální znalosti o USA, si může myslím udělat o kousek lepší představu o kořenech konzervativní politiky, třeba o hnutí Tea Party apod.

- Šťastnou okolností je, že autorka je žena a ženská je i hlavní protagonistka pí Dagny Taggartová. Díky tomu je ideologický tón románu vyvážen zábavnou linií milostného života pí Dagny Taggartové. Na jednu stranu se tam jde správně k věci (pokud tedy není nápadník nějaký odporný liberální intelektuál, ten nemá šanci; ale jakmile se ti správní dotyční dva manažeři setkají na pracovišti, tak není k aktu nikdy daleko – protože práce je jediná smysluplná činnost, jsou při ní šťastni a navíc je třeba se osvobodit od zvrhlé staré morálky, která žádala sebeobětování druhým). Navíc kniha přináší pohled na milostné záležitosti, který bych označil nekorektně jako tradičně ženský: rozhodně, kdyby knihu napsal muž, tak by tam nebylo tolik zvolna se rozvíjejících úvah o nejasných vnitřních pocitech sl. Taggartové, které ji naplňují (přestože se snaží soustředit na rozpočet nové železniční cesty) při pohledu na vypracované šlachovité tělo příslušného pana podnikatele, kteréžto tělo se skrývá pod košilí a volnými kalhotami, přičemž tyto pocity se pomaloučku překlápá do jasnějších záležitostí. Já jsem se rozhodně bavil dobře.

- Myslím, že pro obyčejného člověka, jako jsem já, nikdy neškodí si připomenout, že můj blahobyt a civilizační výtobytky závisí na znalostech a dovednostech odborníků a výjimečně schopných lidí. V *Atlasově vzpouře* se vysoko cení i humanitní dovednosti, ale přeci jen základem jsou technici. Škoda, že ne-

Vydejte se na výpravu do Oblasti X

Před několika desetiletími jí od zbytku světa odřízla nepopsatelná katastrofa. Nepopsatelná nikoli svou hrůzou nebo rozsahem, ale jednoduše tím, že jí zatím nikdo nedokázal skutečně porozumět... Ovšem lze do ní proniknout. Můžete se stát členy vědecké výpravy, která má za cíl oblast oddělenou tajemnou hranicí prozkoumat a lépe pochopit. Ale předtím si raději něco zjistíte o osudu předchozích expedic. Nápověda: poznání a slávy se jejich členové nedočkali. Ještě stále se tam chcete podívat? Láká vás neznámo a toužíte po objevování i za cenu značného osobního rizika? Gratuluji, zdáte se být vhodným kandidátem pro další expedici. Vítejte v Oblasti X.

Jeff VanderMeer je držitelem tolika prestižních ocenění, že se mu ani nemohou vejít na jednu poličku, a ještě mnohem více nominací. U nás však tento uznávaný spisovatel a editor donedávna patřil spíše mezi středně známá jména. Jeho sbírka *Veniss Underground* i obsáhlejší antologie *New Weird*, kterou sestavil společně se svou manželkou Ann, se i u nás dočkaly převážně příznivého přijetí, ale široké nadšení nezbudily a některé reakce byly silně rozporuplné. Na druhou stranu se jedná o díla, která zkrátka nesednou každému a zdaleka nejsou prvoplánová. Taková rozhodně není ani jeho *Anihilace* – troufám si však říci, že má šanci oslovit daleko širší čtenářské publikum.

Jde přesně o ten druh science fiction, který dokáže zaujmout sečtělý pravověrný sci-fi fanoušek i čtenáře, který po sci-fi běžně nesáhne. Nedočkáte se v ní vyspělé techniky ani fantastických vědecko-technických konceptů. To, co vás čeká, je zajímavý příběh plný tajemna a fantazie. Vypravěčka, biologka z nové expedice do Oblasti X, vás seznámí jak s kouzlem tohoto místa, tak s nejistotou a nevědomostí, která jej obklopuje – a samozřejmě i s vlastními dojmy, vzpomínkami a motiva-

ci. Jsem elektroinženýr: elektroinženýři by měli *Atlasovu vzpouru* číst jako pomůcku pro nafukování ega, protože na mizení jejich dovedností a znalostí je asi nejnázorněji ukázána jejich vzácnost a hodnota.

Knihu určitě doporučuji, změnila moje vnímání politických problémů. Už vždycky, když uslyším o regulaci ekonomiky, tak mi bude v hlavě znít ten totálně odmítavý hlas pí Randové, na který se nesmí zapomínat. Pokud rádi o knihách konverzujete s přáteli, nedovedu si představit podnětnější téma než právě *Atlasovu vzpouru*.

Je třeba otázkou, jaké politické názory by pí Randová měla na dnešní globalizaci: na jednu stranu mocně podporuje volnou hospodářskou soutěž, ale současně má – na dnešní dobu zcela nekorektní – opovržení vůči chudým zemím, např. vůči Mexiku či Indii, takže těžko si představit, že by bezvýhradně podporovala volný obchod s takovými zeměmi nebo dokonce třeba s

cemi se sem vydat. Navzdory soustředění na její prožitky jsou postavy obecně silnou stránkou románu, neboť dynamika mezi čtyřmi členkami expedice skvěle funguje a její vývoj silně posouvá příběh kupředu.

Leckomu *Anihilace* svým zasazením v podivné oblasti, kde se nacházejí a dějí zvláštní věci, připomene *Piknik u cesty* bratří Strugackých. Mně kromě toho místy silně evokovala i delší povídka *Stanice Šerá voda* (také vyšla pod názvem *Zkáza Greywater Station*) G. R. R. Martina a Howarda Waldropa, v níž se posádka stanice potýká s podivným – a nebezpečným – místním životem. Chvillemi *Anihilace* lehce připomene i Lemovu *Solaris*, zvlášť když se zdá, že se místní život snaží s expedicí nějakým způsobem komunikovat. Ani k jednomu dílu se však *Anihilace* nedá jednoduše připodobnit. Na to jsou její styl vyprávění i zobrazení prostředí příliš osobité.

Se svými 172 stranami je *Anihilace* čtením na jedno odpoledne – a déle vám ani nevydrží, protože se vám velmi pravděpodobně nebude chtít ve čtení přestat a nechat si zbytek na druhý den. Zážitky i dojmy a úvahy vypravěčky, před-

stava nádherné panenské přírody s troskami lidské vesnice a majáku, rostoucí neklid, odhalení minulosti některých předchozích výprav i vize záhadné podzemní věže nejspíše málokoho nechají chladným. Můj odhad? Pokud vám *Anihilace* sedne, hned tak ji neodložíte a hned se budete pít po pokračování. Nejde totiž o samostatný román, ale počáteční díl trilogie. Další díly, *Autority* a *Akceptace*, bychom se v překladu měli dočkat v dohledné době...

Julie Nováková

Jeff VanderMeer: *Anihilace*, vázaná, překlad Petr Kotrle, obálka Pablo Delcan, 180 stran, 238 Kč

Činou. Spíš bych tipoval, že pí Randová by byla trumpovka – avšak jistě to není, protože pí Dagny Taggartová myslím někde v knize třeba říká, že by v Mexiku nechala jezdit více vlaků, kdyby na tom vydělala.

Kniha je přeci jen starší v tom smyslu, že není napsaná tak, aby chytila čtenářovu pozornost na první stránce něčím strhujícím tak, jak se dělají úspěšné knihy dnes. Takže není úplně snadné se do ní začíst; kdo s tím bude mít problém, může třeba zkusit kombinaci eknihy a čtení syntetickým hlasem, jako se to osvědčilo mně.

První věta knihy: „Kdo je John Galt?“

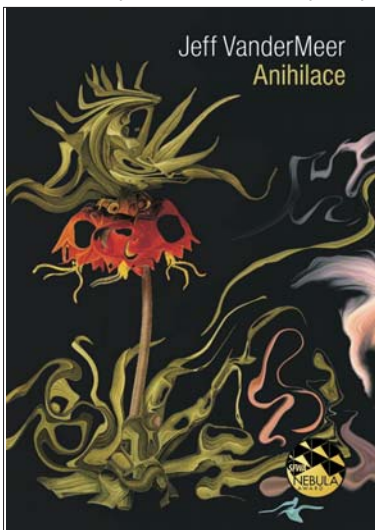
Poslední věta: *Zvedl ruku a nad zpusťosenou zemí nakreslil do vzduchu symbol dolaru.*

Databáze knih: 86% (ze 40 hodnocení)

Goodreads: 73% (ze 269 015 hodnocení!!)

Jára Mikovec

Paranoia, snění a Autorita

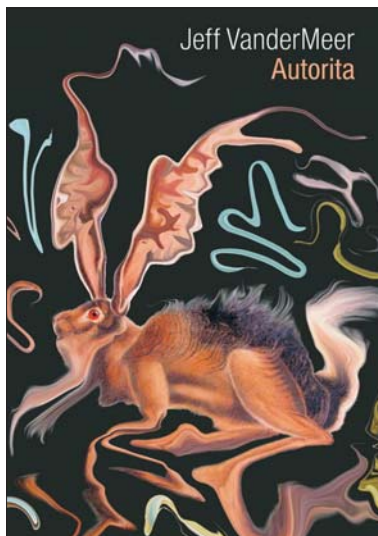
Román Jeffa VanderMeera *Anihilace* se v zahraničí i u nás dočkal obrovského kritického i čtenářského ohlasu a lze navíc předpokládat, že zájem čtenářů ještě vzroste po uvedení chys-

talie Portmanovou v hlavní roli do kin. Fantaskní, chvílemi až hororová výprava do tajemné Oblasti X přiměla nejednoho čtenáře zatajit dech a utlý svazek nepustit z rukou před dočtením. VanderMeer se k Oblasti X, jejíž potenciál zdaleka nevyčerpal, rozhodl vrátit v navazujících svazcích *Autorita* a *Akceptace*. V česky nedávno publikované *Autoritě* se ovšem přímo do Oblasti X znovu nepodíváme – místo toho zůstaneme na opačné straně hranice, v organizaci Jižní Zóna dohlížející na záhadnou oblast po několik desetiletí...

Poté, co předešla ředitelka při poslední výpravě zmizela v Oblasti X, získává Jižní Zóna nové vedení: Johna Rodrigueze zvaného jednoduše „Šéf“. Ten se na místě setkává s přijetím od lhotejného až po vysloveně nepřátelské. Zároveň se musí popasovat s výslechy přeživších členek výpravy, které se z expedice zvlády vrátit. Proč si téměř nic nepamatují – nebo snad něco úmyslně tají? Zatajuje něco i ředitelčina nepřivítivá zástupkyně? Čeho se ředitelka bála? Sleduje Šéfa někdo? Dosadila ho tam politicky vlivná matka z nějakého důvodu, o kterém mu neřekla? Jsou lidé v Jižní Zóně tím, kým se zdají být? A... je jím on?

Už z nastíněných otázek musí být jasné, že se nejedná o přemočaré čtení. VanderMeer v *Autoritě* obdobně jako v *Anihilaci* sází především na atmosféru, obraznost a silící pocit neklidu. Román na rozdíl od předchozího dílu postrádá cizí, nezemské kouzlo Oblasti X, čímž by mohl některé čtenáře toužící právě po něm zklamat, ale na druhou stranu zodpoví některé otázky o samotné oblasti i dřívějších expedicích. Zásadní je si jej přečíst až se znalostí předešlého svazku – bez ní se téměř jistě budete místy ztrácet a nedoceníte atmosféru či chvílemi podivné jednání postav. Právě Šéfovo smýšlení či chování vědců z

Jižní Zóny vám možná bude připadat zvláštní a obtížně uvěřitelné, ale v příběhu má své místo a hladce navazuje na odhalení z *Anihilace*.

Po výpravě do neznáma a hlubin přírody jde nicméně o velkou změnu – od divočiny odtržené kancelářsko-špionážní prostředí možná nesedne každému, kdo si zamiloval předchozí svazek trilogie. Románu by možná slušel maličko kratší formát, což by přispělo k ještě hustší atmosféře a silnějšímu dopadu, nicméně VanderMeer i tentokrát odvedl dobrou práci. Podařilo se mu zajímavě vykreslit současně velmi „odosobněné“ postavy a z pohled fádni vládní agentury stvořit místo fascinace, paranoie, napětí až hororu: místo, kde se významy slov přelévají, sny se stávají skutečností a někdy nevíte, kam se vám ztratil celý den.

Pokud vám snad začátek přijde příliš pozvolný a prostředí příliš sterilní, rozhodně se nenechte odradit; čeká na vás sladká odměna. Možná zatajíte dech už při prvním rozhovoru Šéfa s bioložkou navrátilí se z expedice, možná v popisech ředitelčina stolu či organizace výprav poznáte vlastní zkušenosti ze státního i korporátního prostředí přenesené do lehce surreálního světa, možná vám při Šéfově výpravě do ředitelčina domu či tajných zákoutí Jižní Zóny začnou v plíživé hrůze vstávat vlasy na hlavě. Atmosféra je rozhodně nejsilnější devizou *Autority* a kulminuje závěrem, po němž se nebudete moci dočkat závěrečného dílu trilogie. V něm bude odhalena minulost tajemného majáku v Oblasti X, životní příběh ztracené ředitelky i osud Šéfa a bioložky. Tak originálních a zajímavých science fiction jako trilogie *Jižní Zóna* není mnoho, takže pokud máte právě na něco podobného chuť, rozhodně se do VanderMeerových románů pusťte.

Julie Nováková

Jeff VanderMeer: Autorita, vázaná, překlad Pavel Bakič, obálka Pablo Delcan, 304 stran, 298 Kč

➤ Pár citací z knihy

„Lidé pořád nadávají, že billboardy kazí vzhled krajiny.“
A pak dodala: „Takové lidi nesnáším.“

Dokud nebudete z obecného povědomí vymazána poslední vzpomínka na něj, nebudeme moct žít ve slušném světě.

Kdo je to?

Robin Hood.

„A pokud jde o moje vysokoškoláky, ti jsou...“ Zamračila se. „Hanku, proč je dnes tak těžké sehnat schopné lidi?“

„Nevím...“

Úřad pověřence pro morálku udělil pětimilionovou dotaci Lidové operní společnosti, která projížděla zemí a zdarma účinkovala pro lidi.

Pokrokový podnik sestával ze sociologů vyznávajících kult orientální střídmosti a podnikatelů, kteří původně provozovali nelegální loterie.

Někteří z vás snad mohou na svou omluvu uvést neznalost, skrovnou inteligenci a omezený rozhled.

Vytetované povídky

Anotace označuje *Ilustrovaného muže* kupodivu za „nejdůležitější sbírku“ Raye Bradburyho. Má to být reklama? Kdo ví. A *Marťanská kronika* byla konečkonců román, to uznáme.

Mate též, nakolik nám je většina povídek *Ilustrovaného* (či vlastně potetovaného) *muže* známá už z českých časopiseckých vydání a mnohých dávných sborníků. *Savana, Nultá hodina, Kaleidoskop, Město, Raketa, Psanci, Dlouhý déšť...*

A konečně je tu konstrukt vzájemného propojení všech těchto dobrých příběhů, a to jen a pouze skrz na těle vytetovaných obrázků. To mi, nezlobte se, nepřipadá zase tak geniální, ba označil bych to za až laciné. Za berlu. A jistě, stylisticky je vše ošetřeno s mistrovstvím, které na podpůrnou hůl nechá zapomenout, ale nejdná se nadále stejně o nic víc než o osmnáct poměrně různorodých povídek.

Některé jsou (očividně) zbytky zmíněné *Marťanské kroniky* a onen bestseller by jimi šel dofouknout. A je zde i text *Lampiony*, který byl později reeditován minimálně a v němž se dva kněží na Marsu dohadují, zda Marťané mají či nemají duši, když jsou ohnivé modrými koulemi.

Zřejmě jen dvou do češtiny ještě nepeložených próz se ujali Zdeněk Volný (*Liška a les*) a Stanislav Švachouček (*Míchačka na beton*) a ředitel Albatrosu Ondřej Müller do finále doplnil kapitolu *O žánrové mnohoholičnosti Raye Bradburyho*. Tak totiž zní podtitul jejího názvu *Kronikářem představivosti* a esej sepsal profesor Willis Everett McNelly (1920-2003). Je z druhého vydání encyklopedie *Supernatural Fiction Writers* (2003), pro které vznikl.

Není sporu, že *Ilustrovaný muž* (1951) představil první tenkrát jedenatřicetiletého Bradburyho ve vší různorodosti umu a generovány jsou horor, sci-fi, ryzí fantazie i číře poetické vize na pokraji básni. Teprve v pozdějších verzích té knihy byly některé povídky bez vysvětlení nahrazovány jinými a tak vznikl jistý zmatek. A dnes... Zdeněk Volný přispěl překladem prózy *Liška a les*.

Jejíž název je obdobně metaforický jako titul *Míchačka na beton* (transponovaný pro změnu do češtiny Stanislavem Švachoučkem) a první z těchto novinek upomene na Clifforda Simaka a jeho *Strážce času*. Hrdinové, manželský pár, totiž uprchli z děsuplné budoucnosti, kde už nemohli vydržet přípravy na válku, a jsou v Mexiku roku 1938. Setkají se s otráveným americkým filmovým štábem a v patách bohužel mají i neúnavné pronásledovatele, což nedopadne dobře.

A *Míchačka na beton*? Líčí neúspěšnou marťanskou invazi na Zemi, která je doslova ubitá nejen úvodním mírovým přivítáním, ale i následným zjištěním, v čem všem je mírový život lidí banální.

Ke slovu navíc přicházejí i automobily, jichž se Bradbury bál i stranil. – A ne, tyto dvě povídky jistě nejsou špatné, osobně bych si však dovolil říct, že nejsou ani zvlášť dobré a do-

myslené. O science fiction příliš nejde a nemusí se pokaždé jednat o výhru, máte-li pár skvělých myšlenek a velice šikovné literární uchopení. Musíte přidat ještě něco. Jinak zůstává naivismus a vaše cesta je čtenáři předložena k poznání jako moc jednoduchá. Ano, mainstream, ale spíše průměrný. Ty povídky mi připomínají „zdařilé pokusy“, ale prostě jen pokusy. Znova a jinak je akcentováno i pálení knih, nicméně třeba právě nebezpečí automobilismu jest asi aplikováno přehnaně. Autor si, to vidíme, ve statistikách našel, kolik se za časovou jednotku odehrává havárií. To ale přece ještě neznamená, že by Marťany tato suma mohla zdeptat, ne?

Ani u povídky *Žádná konkrétní noc ani ráno* (přeložená Jiřím Hanušem) jsem nakonec neobjevil předchozí české vydání, nicméně se tu setkáme s ještě větším abstraktem. Také o jeho kvalitách by se, myslím, dalo přinejmenším dlouze diskutovat. A nikoli, Ray Bradburymu *Ilustrovaný muž* nic neubral, ale

označit tu knihu za převratnou je nadsazené.

Ivo Fencel

Ray Bradbury: Ilustrovaný muž. Přeložili Jarmila Emmerová, Jiří Hanuš, Petr Kotrle, Stanislav Švachouček, Zdeněk Volný a Jiří Hron (doslov). Odp. redaktor Ondřej Müller. Plus. Praha 2017. 272 str.

Ukázka

Astronauti vyskočili z lodi se zbraněmi v rukou. Obezřetně našlapovali a věřili jako psi. Když neviděli nic podezřelého, uklidnili se.

Kapitán vystoupil poslední. Vydal úsečné rozkazy. Muži posbírali dřevo a vmžiku zaplál oheň. Kapitán svolal posádku do půlkruhu kolem sebe.

„Toto je nový svět.“ Snažil se mluvit rozvážně, i když se co chvíli nervózně ohlédl k pustému moři. „Starý svět jsme nechali doma. Začíná nanovo. Svou oddanost vědě a pokroku proto nyní vyjádříme činem nejsymboličtějším.“ Svízně kývl na pobočníka. „Knihy.“

V září ohně ostře vystupovaly ze tmy zašlé zlacené tituly: *Vrby, Vyvrženec, Pohleďte, Snílek, Doktor Jekyll a pan Hyde, Země Oz, Pellucidar, Země, na kterou zapomněl čas, Sen noci svatojánské*, se jmény stvůr jako Machen a Edgar Allan Poe, Cabell, Dunsany, Blackwood a Lewis Carroll. Jména dávno zapomenutá, jména zlé pověsti.

„Nový svět. Symbolicky spálíme poslední zbytek starého.“

Kapitán trhal vysušené stránky a házel je jednu po druhé do plamenů.

Výkřik!

Muži uskočili zpět a hleděli přes oheň na širé břehy neobydleného moře.

Lukavcova kniha monster

Od té doby, co lidé přestali věřit v Boha, jsou ochotni věřit čemukoli. **Chesterton**

Nakladatelstvím Pulchra loni vydaná kniha *Textů o literární fantastice* (tak zní podtitul) *Bytosti na pomezí* od Jana Lukavce (*1977) má dvě části. Grafik to, pravda, na jejich švu ignoroval. Ale nevdí! Očividně je, že deset kapitol (počínaje první) sleduje kulturní dějinnou transformaci deseti snových, a přece živočišných archetypů (drak, obr, trp, elf, jednorožec, vlkodlak, upír, zombie, anděl, Medúza), a zbylých šest textů zkoumá problematiku obecně. Mj. úvahami o Tolkienově „rasismu“, „věčně“ se proměňujícím Ovidiovi či odmítání dospět.

Naštěstí je málo patrné, že se svazek do značné míry urodil jako kompilace porůznu (*Literární noviny, Orientace Lidových novin, Host, Respekt, XB 1, Neviditelný pes, iLiteratura*, divadelní program, výstavní katalog) zveřejněných statí, které byly až dodatečně přepracovány i díky stipendiu *Nadace Český literární fond*. Konzistence možná stále není stoprocentní, ale dostačuje, byť ne všechny texty se dají označit za ukázněné, co se

Další výkřik. Vysoký a naříkavý, připomínající smrt draka a zoufalý zápas bronzové zbarvené velryby, která lapá po dechu, když vlny obřího moře stečou po oblázcích a vypaří se.

Uslyšeli podivný svist, jako by se vzduch hřnul na uvolněné místo, kde ještě před chvílí cosi bylo.

Kapitán špičkami prstů postrčil do ohně poslední knihu. Vzduch se uklidnil.

Ticho!

Astronauti naklonili hlavy a naslouchali.

„Slyšel jste to, kapitáne?“

„Ne.“

„Jako vlna, pane. Na dně moře! Připadalo mi, že tam něco vidím. Tamhle. Černou vlnu. Velikou. Hnala se na nás.“

„Něco se vám zdálo.“

„Tamhle, podívejte, pane!“

„Co?“

„Vidíte to? Tamhle! To město v dálce! To zelené město kousek od jezera! Láme se na kusy. Hrouť se!“

Muži mžourali do dálky a opatrně se sunuli po břehu.

Smith stál mezi nimi a celý se chvěl. Tiskl dlaň k čelu a usilovně se snažil zachytit myšlenku. „Vzpomínám si. Ano, už se pamatuji. Je to dávno, byl jsem ještě kluk. Četl jsem takovou knížku. Pohádku. Oz se to myslím jmenovalo. Ano. Oz. Smaragdové město Oz...“

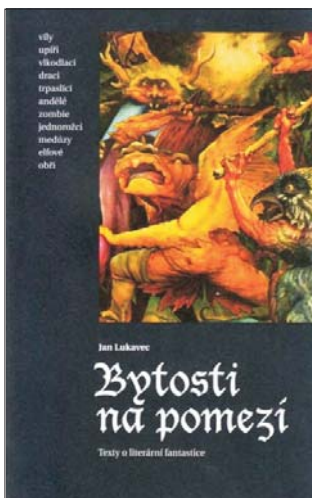
„Oz? Nikdy jsem o ničem podobném neslyšel.“

„Ano, bylo to Oz. Teď jsem je viděl, přesně jako v té knížce. Viděl jsem, jak se propadalo do země.“

„Smithi?!“

„Ano, pane?“

„Zítra se hlase na psychoanalýze.“

týká tahu na bránu, a někdy autor přednostně cituje ze sekundární literatury od těch osobností, které si prostě oblíbil. Nic zlého na tom ale nevidím (jakýpak nešvar?) a třeba Petr Janeček skutečně dal svého času dohromady celou podnětnou „baterii“ statí pro sciifistický časopis *Pevnost*.

Až sekundární mandát ovšem má kupříkladu i Josef Škvorecký jako vykladač Lovcraftův či (a při veškeré úctě) Milan Nakonečný jako pramen informací o Necronomiconu!

Vytkl bych mimo to autorovi, že výjimečně asociuje snad až moc svobodně (takže mi ony sekvence připomněly například některé odvažnější texty Martina Jirouška). – Ať je tomu všemu ale ve skutečnosti jakkoli, výsledná práce kvalitně rekognoskovala podoby výše zmíněných entit (včera a dnes) na šňůrce, kde zůstanou již provždy navlečeny coby vyvíjející se vize kulturní historie lidstva.

A samy fantastické bestie? Jejich existence byla nepochybně surově zpochybněna novověkým racionalismem (a třeba také „komunistickou“ knížkou *Bubáci*, nedávno reeditovanou), ale navzdory tomu zažívají revival. A nejen v žánru fantasy a nejen skrze *Stmívání a Pottery*.

I v našich představách. Nové podoby upíra, bludiček a dalších monster v popkultuře i jinde však bezpochyby pouze a kontinuuálně navazují na dávné své předobrazy a my tudíž zjišťujeme, že se od vlastních předků zase tak nelišíme, věříme-li občas kupříkladu v létající talíře.

V úvaze *Mezi chaosem a řádem* (kapitola třináctá) analyzuje pak Lukavec taktéž příčinu toho, že dnes tolik lidí včetně teroristů a „občanů“ Islámského státu „oslavuje chaos“.

S renomovaným historikem Josepem Fontanou autor i váhá, zda řád není jen umělý konstrukt a zda vlastně nenapomáhá utlačování.

Menšin? Inu, i většin. Ba spíše většin. Neboť vesmír není milosrdný, příroda rovněž ne a lze snad říct, že tento řád potíral už barbary, obklopující Řím, a zrovna tak heretiky.

Ba kterékoli z davů, davů s chaosem přímo ztotožňovaných. Či snad není kultura jen malou výsečí? Či snad řád není pouze vysněnou touhou? Třeba pro Seveřany nebyl nikdy ničím samozřejmým, připomíná již (citovaný) germanista Jiří Starý, „ale naopak něčím, co musí být bráněno a uchováno s nasazením všech sil.“

Nebo snad ne? – Řád existuje a existoval vždycky, nicméně je možná jen bojem za uchování řádu, a to ještě k tomu bojem odsouzeným dopředu k neúspěchu (ale přesto snad potřebným).

Už Chesterton ostatně civilizaci orazítkoval jako tu „nejsenzačnejší úchylku a nejromantičtější vzpouru“, jak Jan Lukavec více než dobře ví i co autor vynikající knížky (být Alexandr Tomský našel své výhrady) *Fanatik, prorok, či klaun?* (2008).

Spolu s Miroslavem Petříčkem připomíná dále autor Sherlocka Homese, který by bez chaosu rovněž neobstál (bez chaosu zločinu), a vzpomene trefně i Robinsona nebo pozdější rádo-by zákonné dobyvatelky Ameriky (zobrazené skrz westerny): i oni se, podobně jako třeba Hobiti, utkali s temným chaosem.

Jenže je tu prohnutý háček. Má vůbec ono „chrabré“ vnučování řádu přírodě co společného s (děsivou) realitou? Či víc pravdy předvedli Joseph Conrad v *Srdci temnoty*, William Golding v *Pánu much* a Marianne Wigginsová v *Peklu na ostrově*?

A co ještě více: Nepojal už Rudyard Kipling zákon džungle jako pozitivní „kodex sebeovládání a poslušnosti, odpradávná zdokonalovaný časem a zvykem“?

Jsou to otázky, o nichž můžeme přemýšlet a které si musí každý zodpovídat po svém. – Finální a nejeklektičtější kapitola *Mezi fikčními světy a univerzy náboženské víry* pak dokládá i to, nakolik byl výše zmíněný Chesterton úspěšným prorokem, když vytušil, že jednou půjde na božím trůně co náhražky sčítat x moderních náboženství. A to včetně pošeltilého vzývání *Star Treků* a *Star Wars* („jediismu“), a to včetně vyznávání *bokononismu* alias šťastného života ve lži (z Vonnegutovy *Kolíby*). A co ještě víc?

Neokantovec Hans Vaihinger už roku 1911 interpretoval náboženství a morálku jen coby „užitečné iluze“. V podstatě se bez nich neobejdeme, a přece si částečně musíme přiznat jejich fiktivnost. – Lukavec pak připomene už Novalisův a Schlegelův dávný plán nového náboženství, ale zrovna tak pozoruhodného Lovecrafta či satanismus Antona LaVeye anebo naopak „motivační“ knihy Paula Coelho (s *Alchymistou* v čele). – A připomene i „náboženskou práci“ sci-fi a konkrétně taky Hubbardovu scientologii či nábožensky víc než inspirativní charakter Heinleinova kultovního bestselleru *Cizinec v cizí zemi* (1961).

Jan Lukavec se za svou knížku rozhodně stydět nemusí a jistě je rád, že se jeho úvahy poprvé objevily na světle i ve vázané podobě.

Ivo Fencel

Bytosti na pomezí. Texty o literární fantastice. Odborní recenzi PhDr. Jaroslav Otčenášek, Ph. D. a PhDr. Františka Vrbenská. Pulchra. Praha 2016.

Ukázka

I ten, kdo nevěří, by měl zkoušet žít tak, jako by Bůh existoval.

Joseph Raitzinger

Chovat se jako věřící je výhodné. Pokud posmrtný život neexistuje, člověk nemůže nic ztratit, a má-li křesťanství pravdu, člověk může nekonečně vyhrát.

Blaise Pascal

... a stejně tak dnes mají spíše zábavně-recesistický charakter snahy o rehabilitaci podvržených *Rukopisů*, a to třeba tezemi, že je ve skutečnosti místo Václava Hanky a Josefa Lindy vytvořily Hana Vierteilová a Linda Janowitzová, jež ale nezfalšovaly pravost *Rukopisů*, nýbrž jejich falešnost.

Málokdo také bere vážně pověsti o hradu Houska, kam prý měli Keltové skrýt stroj času uloupený z věštiny v Delfách, na němž se pak měl Karel Hynek Mácha přenést do budoucnosti,

což má údajně dokazovat i dopis o Praze v roce 2006, který prý básník napsal z Housky svému příteli Eduardu Hindlovi.

Ve skutečnosti se ovšem jednalo o povídku autorky fantasy románů Františky Vrbenské, o nic víc ani méně než povídku, která však podle ní „zlidověla“.

Zatím je rovněž jen těžko představitelná možnost vzniku skutečného náboženského kultu kolem Járy Cimrmana... a dnešní čtenáři mohou pak jako hodnověrný přijímat leckterý příběh z řecké mytologie, ale jen málokterí se k této opravdu modlí a vzývají je (tedy pokud v tomto směru nepřinese změnu série Ricka Riordana *Percy Jackson*). – Jinak tomu ovšem bylo v antice.

Tam neviděli protimluv v tom, když určitému božstvu nabídli oběť a posléze šli do divadla na komedii, v níž je totéž božstvo mohlo rozesmát.

Ne. A už tenkrát se rozlišovalo mezi „bohy básníků“ (bohy mytologie) a „bohy občanů“ (bohy náboženství) a přidávali se i „bohové filozofů“, interpretováni jako symboly. – Mohly tehdy existovat vůči bohům tři postoje a nic nebránilo tomu, zaujmout podle situace každý.

Podobně tomu můžeme pak podle Tolkiena rozlišit v mytologiích přírodních národů hned několik rovin a způsobů interpretace. – A jistě, četbou fantasy o nadpřirozených bytostech se dnes lze bavit, ale ony bytosti zrovna tak můžeme vnímat jako symboly, vyjadřující hlubší poselství o fungování světa.

Anebo je dokonce lze uctívat jako reálně existující entity. Čtenářský postoj se samozřejmě mění s věkem, nicméně podle spisovatelky Lucie Lukačovičové si „většina čtenářů fantasy chvíli přeje, aby magie byla skutečná, a nějakým způsobem budou s čarováním koketovat. Ale časem se tento zájem transformuje.“ A zkušený čtenář fantasy? Jej „už neohromí žádné esoterické nebo sektářské vize“. Nebo aspoň ne v tom smyslu, že by se výsledkem stala konverze, a ještě skeptičtější je v tomto ohledu Františka Vrbenská.

Podle ní totiž mají postavy magů, čarodějů nebo kouzelnic, které do fantasy a science-fantasy literatury vstupují, jinou genezi, než je wicca a naopaganismus; a když se v několika případech objevují v románech stopy těchto idejí, jedná se jen o individuální projekce jejich autorů. – Čeští religionisté však oproti tomu opatrně přiznávají, že „v privátních synkrezích mnohých příznivců fantasy možná hrají některá díla této literatury určitou roli“.

A situace je ještě komplikovanější. V čem? Mnozí teoretikové dnes už tvrdí, že umění obecně začíná přijímat úlohu náboženství. Tento vývoj my sice nebudeme hodnotit, ale zřejmé je, že v krásné literatuře pokračují mnohá archetypální a náboženská schémata; a jak napsal Mircea Eliade, „i u kolportážní literatury je mytologická povaha očividná“.

A jestliže někteří autoři vnímají i tradiční náboženství jen jako „pohádky pro děti“ (a se srovnatelně nulovou mírou důvěryhodnosti), jiní naopak věří, že právě příběhy pro děti obsahují zárodek metafyzické pravdy; a pokud má pravdu Jorge Luis Borges, že je metafyzika „odnoží fantastické literatury“, tak je i přirozené, že se naopak fantastická literatura v některých dobách stává metafyzikou, mytologií a náboženstvím. □

Proč je nová verze novely *Na pomezí Eternaalu* horší než původní? (odpověď na nepoloženou otázku)

Nestává se mi to zvlášť často, ale příležitostně propadnu svodům představy o užitečnosti kariéry v nějakém humanitním oboru. Nejlepší by pochopitelně bylo být finančně zajištěným soukromým učencem, což není zrovna realistické východisko. V představách bych se ovšem spokojil i s pozicí středoškolského učitele s přiměřeně zvědavými a chytrými žáky, což je ovšem představa ještě bláhovější. Připomenula se mi nicméně u příležitosti nového vydání novely *Na pomezí Eternaalu* od paní Kadlečkové. Přijde mi, že česká sci-fi trpí, dokonce i na měřítku populární kultury, nedostatkem kritické reflexe. Přepřelování textu, ke kterému v tomto případě autorka sáhla, by za fundovanější zamyšlení stálo, ale chtělo by to pečlivě zpracovat a statisticky vyhodnotit provedené změny. Sám se k tomu těžko kdy dostanu, ale jako semestrální práce pro některého pečlivějšího studenta mi to připadne ideální.

Protože žádnou věrohodně vyhodnocenou typologii změn, se kterou bych mohl svůj názor konfrontovat, k dispozici nemám, musím se spolehnout na nejasné osobní dojmy. Svůj názor opírám o dvě teze týkající se původní verze textu:

1. Jde o dějově velmi jednoduchý příběh, v kterém je ovšem jednoduchost úspěšně maskována navozenou atmosférou.
2. Hlavním problémem příběhu je konec, zvláště pak jeho absence.

Dovolím se obě teze rozvést v opačném pořadí.

Protože „dobré“ je dneska obvyklej ztotožněno s „líbí“, je vhodnost určité výstavby považována za subjektivní, a to jak z hlediska oprávnění autora zvolit si nezávisle cíl a metodu, tak z hlediska čtenáře a jeho schopnosti ztotožnit se s výsledným příběhem. To je názor, s kterým nesouhlasím, ale protože nesouhlasím ani s jeho opakem, je nad moje síly vypořádat se s ním v takto krátkém zápisku. Pro toho, kdo nesdílí můj názor, že konec novely je nepodařený – zvláště je-li schopen svůj postoj podpořit tím, že si konec pamatuje stejně dobře jako zbytek knihy – nabízím dvě vodítka přítomná v samotném textu knihy.

Předně, kniha končí velice rychle. To nemusí být samo o sobě problematické, ale zde pro to jen těžko nacházím ve srovnání s tempem všeho předcházejícího dramatické ospravedlnění. Vzpomněl jsem si na *Nadaného žáka* od Stephena Kinga, kde jsem zažil stejný pocit násilného ukončení příběhu. Snad to má svoji působivost, ale ve mně převažuje prožitek nenaplněného potenciálu: příběh, jak byl do té chvíle rozvíjen, budil dojem, že má na víc. Vše je ještě komplikováno poměrně drastickou tragičností konce (opět bráno relativně k předchozí části příběhu). Dokonce i u knih, které se na podobné vyústění připraví nesrovnatelně lépe, jako to učinilo například *Nádraží Perdidó* od China Miévilleho, je výsledek literárně dost na hraně, protože v obvyklém propojení autor/postava/čtenář může být snadno selhání osudu postavy vnímáno jako selhání autora.

Druhá indicie svědčící pro určitou neumělost konce je závěrečný dovětek. Na počátku je příběh předložen jako jakási rekonstrukce událostí od mnohem pozdějšího badatele. To

možná není zvlášť objevné, ale funguje to dobře. Vlastní příběh je vyprávěn z hlediska postav, které jej prožívají, jak se jevil v čase, kdy ho prožívají. To je pohled úplně odlišný, ale stále je zcela oprávněný jako jakýsi „hraný dokument“. Jenže na konci, aby ho vůbec šlo nějak překousnout, je nutné doplnit informace, které nejsou dostupné ani v jednom z těchto dvou pohledů, takže do příběhu musí bez jakéhokoliv důvodu vstoupit další – zcela neidentifikovaný a mnohem informovanější – vypravěč.

Nakolik se můžu spolehnout na svoji paměť, zůstal vlastní závěr v nové verzi nezměněn.

Radikální změnou prošla většina textu před ním. Nejviditelnější je úplné odstranění tučného písma a předpokládám také průběžné proškrtání. Nehodlám zpochybňovat motivace autorky: přijdou-li jí určité literární postupy s odstupem jako hluché efekty a cítí-li po letech nechuť k prázdnému patosu, budíž. Avšak to, že některé postupy hodnotí jako laciné, by nemělo zakrýt, že podle poměrně rozšířené čtenářské zkušenosti tyto postupy fungují. Dokáží vyvolat atmosféru, která má svoje neobvyklé kouzlo, a prožitek, který ani s odstupem let není tuctový.

Netvrdím, že proškrtáním se tato atmosféra ztratila. Když příběh dospěje k odstavci:

Byli dva a přišli do vesnice, nad myšlenkami stín a u pasu lesklé zbraně. Jejich kroky zůstaly vepsané v jemném rudohnědém prachu, který ležel na prostranství mezi chatrčemi v celých závějích; nepohnulo se nic a nic se neozývalo. To mlčely domy a okna měly slepá; lidé zavřeli své dveře a venku nechali jen strach.

prejel mi mráz po zádech a ucítil jsem stejné rozechvění jako kdysi. Ale tvrdím, že z této atmosféry autorka hodně ubrala, aniž by to čímkoliv kompenzovala. Nová verze je možná méně naivní a stylisticky zručnější, ale současně také méně působivá. Vzhledem k rozsahu díla pak o to více vynikne, jak syžetovitě vlastně je. Více prosvítá kostra příběhu, která je sama o sobě relativně banální. Nerad bych se mýlil, ale mám dojem, že redukční dietě padla za oběť i nejméně jedna akční peripetie, která v celkové zápletce sice nehrála žádnou roli, ale pomáhala úspěšně budovat dojem, že kniha cosi jako postupně se vyvíjející se zápletku má.

Zkratkovitě by vše také šlo vyjádřit takto: Tím, čím bylo *Na pomezí Eternaalu* tak čtenářsky neobvyklé a cenné, je dobré vyvážení „fantasy“ prožitku na „sci-fi“ kostře. Tato rovnováha byla v nové verzi zásadně narušena, aniž by narušení bylo něčím kompenzováno.

Krátkou poznámku si zaslouží ještě vynechání dodatku. Ano, dodatky jde vnímat jako žánrový kolorit z 90. let, který se už přežil. Mně by ovšem dnes paradoxně přišly oprávněnější než tehdy. Kupříkladu trasy R-A kanálů sehrávají v dalších dílech Vilmy Kadlečkové poměrně významnou roli, takže jsou dnes méně než kdysi pouhou ozdobou. Předpokládám také, že při vzniku něčeho tak komplexního, jako je cyklus *Mycelium*,

muselo zbýt spousta materiálu, který je s argenitovým vesmírem konformní, ale který nebyl využit. Jako čtenáře by mě potěšilo, kdybych v *rozšířených* dodatcích mohl třeba ve výkladu pojmů něco z těchto nepoužitých informací objevit.

Ve výsledku mi to celé prostě přijde jako nevýhodný obchod: zhoršily se věci, které docela dobře fungovaly, aniž by se zlepšilo vyústění příběhu, které jsem už kdysi vnímal jako jediné problematické místo novely. Nemyslím si, že mám jako čtenář právo po autorovi chtít, aby svůj příběh opravoval. Ale když už se do toho sám pustil, dovolím si tvrdit, že to vzal – doslova – za špatný konec.

Závěrem ještě vysvětlení, u kterého doufám, že bude nadbytečné. Tyto poznámky nemají *Na pomezí Eternaalu* pomlouvat. Jde o pozoruhodný a výtečný příběh, který patří k mým

oblíbeným. Kdybych si myslel, že jde o nějaké neumělé dílko, vůbec bych neplýtval svým vzácným časem, abych se o něm rozepisoval. A nemají být ani pokusem o zvyšování si vlastního sebevědomí na cizí úkor, jak je často zvykem lidí přemýšlejších o dílech jiných autorů. Jestli jsem úvodem naznačoval, že mě mrzí, jak se české sci-fi nedostává kritické reflexe, vedl mě k tomu velmi specifický důvod. Na čtení knih je skvělé to, že s vymyšlenými postavami můžeme sdílet skutečné prožitky a emoce. Od přemýšlení o knihách si slibuji, že tyto svoje prožitky budu moci nějak užitečně srovnat s prožitky jiných lidí. K tomu je potřeba prožitky nejenom vyjádřit, ale pokusit se něco dodat i o jejich struktuře. A to znamená, že k autorovi je přistupováno jen jako k jinému čtenáři, i když jeho úsilí bylo neporovnatelně větší.

Jiří Grunt

Příliš vymydlení rytíři

Fantasy hit *Sága o ledu a ohni* od **George R. R. Martina** se po úspěchu televizní verze nazvané *Hra o trůny* stal objektem zájmu, i pokud jde o komiksovou adaptaci. První díl ságy upravený pro komiks Martinovým kolegou a přítelem **Danielem Abrahamem** a kreslený **Tommyem Pattersonem** došel v nakladatelství Egmont již ke třetímu svazku, nakladatelství Crew k tomu nyní přidalo adaptaci povídky *Potulný rytíř*, kterou loni na podzim vydalo Argo v triptychu *Rytíř Sedmi království*. Povídka je na první pohled ke komiksově adaptaci vhodnější materiál než rozsáhlý (a upovídáný) román, jenže na rozdíl od čím dál uznávanějšího spisovatele **Abrahama** je **Ben Avery**, který *Potulného rytíře* přepsal, v podstatě neznámý komiksový řemeslník. Podobně je na tom také kreslíř **Mike S. Miller**, který se žije hlavně z průměru nijak nevyčnívající prací pro velká komiksová nakladatelství. Ceněnou Martinovou povídku převedli do komiksově podoby sice věrně, ale zároveň velmi konvenčně až nudně.

Úspěch seriálu *Hra o trůny* je založen mimo jiné na tom, že jde proti dosavadním televizním zvykllostem a oproti naleštěnému studiu nabízí četné záběry z reálu. Maskéři tu herce nepudrují a nelíčí, ale spíše všelijak špiní a hyzdí. A ovšemže k oblíbě přispěly na televizní obrazovce překvapivě explicitní scény násilí a sexu. Avery s Millerem však jako by krvavý a zablácený svět Martinových příběhů vrátili do sterilního televizního studia: postavy mají hladké, vymydlené tváře a lesklou zbroj, ti chudší mají své oděvy vzorně vyprané a vyžehlené, všichni ti středověcí válečníci, obchodníci i venkovani jsou načesaní, jako by čerstvě poseděli pod fénem v kadeřnictví. Teprve v závěrečné scéně souboje, kde se rytíři válejí v bahně, dojde na nějaké to znečištění, ale i tady se zdá, že je spíše dílem koloristy Cromwella.

Millerova kresba je navíc dosti statická. Když chce dát najevo nějakou výraznější emoci nebo pohyb, pomáhá si šrafurami jako kreslíř mangy. Jinak mají jeho postavy výrazy spíše ztuhlé, v lepším případě melancholické. A přinejmenším v jednom případě se kreslíř dopustil chyby, která ve vázaném vydání obzvláště zabolí: velkolepý dvoustránkový obrázek sedmi rytířů jedoucích proti sobě s dřevci centroval na střed. Obě hlavní postavy souboje jsou tudíž zdeformované vazbou. V sešitovém

vydání to nejspíš dopadlo lépe; možná Millera k tomuto kroku přiměla právě vstřícnější sešitová vazba, na kterou je zvyklý. Obecně se zdá, že Mike Miller je vynikající jako tvůrce obálek (skvělá je jak ta, která zdobí celý svazek, tak většina sešitových, jež jsou přetištěny), zato „řadové“ obrázky mu jdou už méně. U obálek navíc nevdají přímočarý kýčovitost, při čtení jednotlivých stránek komiksu se však omrzí i těm, kterým nevdala hned od začátku.

Bylo by nespravedlivé konstatovat, že Averyho a Millerova adaptace je v něčem vyloženě špatná. Není, je jen průměrná. Vynikající Martinovu povídku nezkažila, jen ji vyhladila do úhledného, místy efektního, ale převážně bezvýrazného tvaru. To podstatné našťásti zůstalo: studie ideálů rytířství. Včetně mnoha paradoxů tohoto stavu, včetně mnoha silných řečí a občas slabších skutků mužů, kteří jsou svým původem určení k tomu, stát se rytíři, vojevůdci či králi, ale občas pro to nemají povahové předpoklady. A naopak jiní, kteří předpoklady mají, hynou v bezvýznamné potyčce, vedené právě jen kvůli rytířské cti. A zapomenout nesmíme ani na výtečně ztvárněnou hierarchii nedotknutelné šlechty, s níž se plebs beztržně může měřit jen na bitevním poli. Ale po pravdě řečeno, Averyho a Millerův *Potulný rytíř* je přesně příkladem komiksů, o nichž kdysi **Ludvík Vaculík** prohlásil, že jsou pro „liné čtenáře“. Původní dílo nikam neposouvají, jen je ilustrují.

Na závěr ještě drobná poznámka: na obálce i uvnitř knihy je dílo zmateně vymezeno jako „grafický román“. Za prvé se nejedná o román, ale o povídku, jakkoliv ji komiks roztáhne do šesti sešitů a s přílohami to vydá na 160 stran. Možná by stálo za to zde použít mizející termín novela, který označuje formát delší povídky. A samozřejmě není vyprávěn grafikami, ale komiksovými stranami. Pokud tedy dojde k českému vydání další adaptované Martinovy povídky *Přísežný meč* (připravili ji opět Avery s Millerem), přimlouvám se za označení komiksová novela.

Pavel Mandys / iLiteratura

Ben Avery, Mike S. Miller, Mike Cromwell podle povídky George R. R. Martina: Potulný rytíř. Přel. Richard Podaný, Crew, Praha, 2015, 160 s.

Mimořádné zpravodajství CKČ

Zlatý klíč

Nedávno jsem dostala otázku, co pro mě znamená literární soutěž Cena Karla Čapka a co mi účast v ní dala. Páni, to už je tak dávno, že si to ani nepamatuju, napadlo mě jako první, ale pak se vzpomínka vynořila sama.

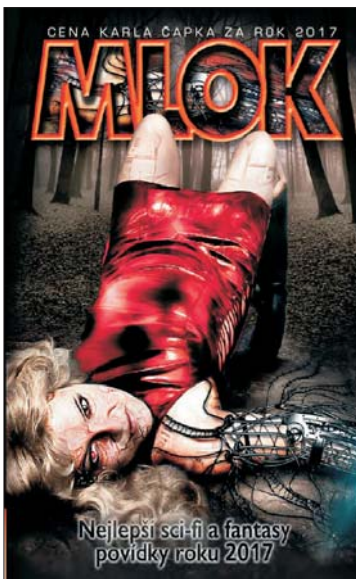
Je začátek července 2002. Jedu v tmavě modré stovčacím s manželem ze Svatoňovic do Chotěboře. Venku pálí slunce a cesta je opravdu dlouhá. Říkám si, že líp by mi bylo někde u vody. Večer v přeplněném sále mě při předávání ceny už poněkolkáté napadne, že nejspíš došlo k nějakému omylu, že to někdo musel splést, ale ne, už volají mé jméno a já jdu na pódium a v rukách mi přistane soška Mloka a je vážně těžká. Tak nějak opravdová. Pořád ještě překvapivou bytelnost mločí sošky cítím v rukách.

Živost té vzpomínky poměrně přesvědčivě dokládá, že Cena Karla Čapka pro mě i po tak dlouhé době hodně znamená, a nejen proto, že ji mám spojenou se svými literárními začátky. Dala mi vědomí toho, že má smysl pokračovat. Ujistila mě, že cesta, kterou jsem si vybrala, vede správným směrem. A symbolizuje pro mě vstup do světa, kde napsané texty nekončí zavřené v šuplíku (počítači), ale odesílají se nakladateli a opouštějí tiskárnu v podobě knihy. Cenu Karla Čapka vnímám jako klíč ke dveřím, které tyhle světy oddělují. Pro někoho je to klíč ryze osobní a funguje tak, že dodá sebejistotu, vnitřní odhodlání a sílu. Pro jiného je to klíč ryze praktický, když díky textu zveřejněnému ve sborníku vítězných prací přímo naváže kontakt s nakladatelem. Bezpochyby však díky Ceně Karla Čapka těmito dveřmi prošla celá řada českých autorů a autorek, jejichž práce si velmi vážím. A letos tenhle klíč dostali do rukou další.

Žánr mikropovídky pro mě byl vždycky trochu záhadou a neprávem jsem ho pomíjela kvůli dojmů, že něco, co se dá napsat za hodinu a vyprávět na dvou stránkách, nemůže snad ani stát za přečtení. Nic není vzdálenější pravdě a v letošním Mlokovu to potvrzuje trojice prací. Tom Hadrava se CKČ účastní už léta, loni poprvé publikoval i v Mlokovu a letos svou zručnost potvrdil povídkou *Chrpy na klíč*. Ta na několika stránkách buduje v neobvyklém prostředí Kovova milostný příběh mezi mladou šlechtičkou, která chce místo strojových květin pěstovat ty skutečné, a počasníkem, jehož úkolem je udržovat suché počasí vhodné pro práci strojů. Práce Evy Trnkové nemáme příležitost číst často, ale každá z nich nabízí vysokou kvalitu. Předloni získala v CKČ v kategorii krátké povídky dokonce první místo. Její povídka *Hlístnatec* nám nabídne pohled na neče-

kaný vztah člověka a predátora a klade si otázku, jestli je v moci inteligentní bytosti překonat svou přirozenost a v silách člověka přirozenost jiného druhu skutečně přijmout a odpustit. Kateřina Vágnerová sice patří ke služebně mladším autorům, ale i tak loni v CKČ v kategorii povídka skončila třetí a její mikropovídka z letošního ročníku *Máme wifi zdarma* se též probjovala do finále. Svěžím a lehkým tónem napsaný text nás zavede mezi partu tak trochu záhadných duchodců, kteří objevují krásy a pokušení internetu.

Po mikropovídce přichází pětice krátkých povídek. Jméno Kláry Linhartové je pro mě nové, ale její práce napovídá, že bude stát za to si je zapamatovat. V povídce *Dítě, které neumělo psát* se s hlavní hrdinou Adamem Adamem vydá-

me na cestu zpět v čase, která nikdy nekončí tam, kde má, a spolu s ním se setkáme s nečekaným pomocníkem, jenž za svou pomoc žádá překvapivou platbu. Radka Poslušná sice již několikrát publikovala v Kočasu, povídka *F.I.L.M.* je však první, s níž uspěla v CKČ. Otevírá před námi svět znučených lidí, kteří mají zabezpečený pohodlný a bezpracný život, a přesto riskují a hledají smysl bytí v kulisách starých filmových děl. Budete překvapeni, jak dobrodružný může být útěk komparsu v *Pýše a předsudku*. Jana Rečková stabilně patří mezi špičku české fantastiky a v letošním ročníku CKČ tuto svou pozici opětovně potvrzuje. Povídka *Písky na nebesích* nás zavede do snové krajiny dětství a dospívání. Její hlavní hrdina, stavidel hradů z písku, umí doslova a do písmene otevřít druhým nové obzory. Miroslav Sed-

láček již několik povídek publikoval, i když mě jeho tvorba zatím bohužel minul. Po přečtení jeho letošní povídky jsem si ale dala za úkol rychle to dohnat. Ač jsou všechny povídky letošního Mloka vynikající, *Poslední šaman na Viljuji* přece jen zahrál na mou oblíbenou strunu. Výborně vystavěná povídka se skvělou atmosférou vás zavede do světa moderní jakutské pověsti, v níž pod rukama autora a před očima užaslého čtenáře vyrůstá mystický šamanův svět, pravdivější a živější než sama skutečnost. Do neobvyklého prostředí je zasazen příběh mladíka a starce na sklonku života, dvou světů, které nemají žádné styčné plochy, dvou odlišných vnímání hodnot a možností, a přece plný souznění, pochopení a konečného přijetí. Kategorii krátké povídky završuje Roman Splítek s povídkou *Kulička z papíru*. Roman Splítek je zkušený povídkář známý jak z Mloka, tak z Kočasu. V jeho povídce *Kulička z papíru* najde zajímavá psychotherapeutická metoda překvapivě využití.

Autor dává nový rozměr rčení o tom, že všechno zlé je k něčemu dobré, když v jeho podání i traumatizující zážitek může posloužit správné věci.

Vrcholem Mloka už tradičně bývá dlouhá povídka. Letos v kategorii uspěla pětice žen. Helena Drdlová se CKČ účastnila již v minulých letech a její práce naznačovaly slibný potenciál, ačkoli se dosud výrazněji neprosadila. V její povídce *A38/4* hlavní hrdinka Linda v touze po úspěchu a ocenění posouvá hranice etiky ve vědeckém výzkumu. Povídka neotřele zpracovává upířskou tematiku a otevírá otázku, zda bytost ze své podstaty nelidská a lidstvu nepřátelská má právo na lidské (morální) zacházení. Michaela Merglová již publikovala v *Kočasu*, ale v CKČ se umístila poprvé. Její povídka *Sen v písku* dokresluje tematickou pestrost textů v letošním Mlokovi. V prostředí probíhající kolonizace buduje podmanivou atmosféru objevitelských cest a hořkého civilizačního střetu. Pochvalu si zaslouží i dějová linka prvního milostného vzplanutí, křehkého ve své naivitě a silného ve schopnosti osobní změny. Věra Mertlíková je už poměrně zkušená autorka, loni povídkovou kategorii v CKČ vyhrála. S její *Svatojánskou povídkou* přichází do letošního Mloka humor. Na relativně malém prostoru autorka hravě rozvíjí tematiku singles a hledání životního partnera aneb co se stane, když čtveřice svobodných žen u svatojánského ohně kouzlem povolá čarodějkou zběhlou v magii lásky. Povídka hýří nápady a zvraty a po přečtení zanechává ve čtenáři příjemný pocit z dobrého konce. Irena Moravcová publikovala v *Kočasu* a letos svůj úspěch zopakovala v CKČ. S povídkou *Cizinec* nás zavede do světa fantasy, i když by se dalo říct i fantastické, detektivky. Klan českých vědem se pouští po stopách vražd, které se v Horních Suchovicích opakují každých třiatřicet let. Sympaticky přímočarý příběh osloví podrobnou znalostí místní historie a krajiny. Radmila Tomšů loni vyhrála kategorii mikropovídky. Letos její povídka *Šrot* jiskří originalitou, nápady a barvitými popisy města, které se přes den láskyplně stará o své obyvatele, aby se v noci proměnilo ve vražednou past. Cestu ven z ráje, z něhož se stala noční můra, hledá trojice posledních přeživších. Téma je zpracováno se sugestivní naléhavostí a konec se zadře pod kůži.

Sbírku završuje vítězná novela *Dům s Erínyemi* od Jany Pažoutové. Jana Pažoutová je tvář v CKČ úplně nová, ale její novela potvrzuje, že jde o velmi talentovanou autorku, s níž se v dalších letech jistě ještě setkáme. Jde o napínavou mysteriózní detektivku, která se odehrává ve starověkém Řecku, těsně po vyhrané válce s Trójou. Pátrání po příčině běsnění přízraků pomsty před hlavní hrdinou otevírá pohled na krutost otroctví a ukazuje lidskost zničenou válkou.

Co říct závěrem? Předně popřát autorům, aby jim letošní ocenění dodalo odvahy, sílu a radost v další tvorbě a my měli příležitost se k jejich práci v následujících letech vrátit a sledovat jejich další osudy a autorský růst. Čtenářům pak popřát krásné zážitky při četbě. A také poděkovat všem, kteří za letošním ročníkem stojí – organizátorům a porotcům, protože jejich obětavá práce nám umožňuje každý rok znovu a znovu poznávat, jak se vyvíjí a kam směřuje česká fantastika.

Karolína Francová

Jméno	Klub	Kategorie
Andrea Belzová	RUR	MI KR DL NO
Richard Bojničan		MI KR DL NO
Veronika Bucsiová		MI
Josef Černoušek		MI KR DL NO
Egon Čierny	KJV	NO
Karel Doležal		MI
Jitka Doležalová	Vetřelci	MI KR DL NO
Zdeňka Drapáčová		MI KR DL NO
Antonín Dvořák		MI KR DL NO
Adriana Dvořáková		MI KR DL NO
Hana Fikarová	SF&F Workshop	MI DL
Helena Frydrychová		NO
Blanka Fuceková	KLF Ostrava	MI KR DL NO
Zuzana Gajdošová		KR DL
Agnieszka Gałamon		MI KR DL NO
Jozef Girovský		MI KR DL
Mirek Hokeš	SF&F Workshop	MI KR DL
Tomáš Holan		NO
Zdeněk Jarchovský	SF&F Workshop	KR
Tereza Knězková		MI KR DL
Kristýna Kotulanová		MI KR DL
Dagmar Lachmanová	SF&F Workshop	NO
Miroslav Lojka		MI KR DL NO
Lea Lojková		MI KR DL NO
Roman Madala		DL NO
Jiří Málek	Pochmurná neděle	MI KR
Pavel Mikuláščík	NYX	MI KR DL NO
Hana Nájemníková		MI
Vladimír Němec	SF&F Workshop	KR NO
Veronika Němejcová		NO
Egon Niczky	451 F	MI KR DL NO
Jiří Novotný		MI NO
Jan Obrdžálek	SF&F Workshop	MI
Kristýna Obrdlíková	Salamandr	MI KR DL
Josef Pecinovský		NO
Jaroslava Pišová	Vetřelci	MI KR DL
Ivana Solníčková		MI KR
Robert Spousta	NYX	MI KR DL NO
Slavoj Ševců	SF&F Workshop	MI KR DL NO
Jan Šimůnek	Conan Society, Pochmurná neděle	NO
Zdenka Štouračová	Pochmurná neděle	MI KR DL NO
Michaela Talašová		DL
Bea Tomash		MI KR DL
Martin Tomčík		MI KR
Radmila Tomšů	SF&F Workshop	NO
Kateřina Vágnerová	SF&F Workshop	NO
Jana Vaňková		MI KR DL NO
Martin Vondráček		MI
Dagmar Vondráčková		MI
Lubomír Záborský	Andromeda	MI KR DL NO

Kompletní výsledky 36. ročníku CKČ

Pro výpočty bodového hodnocení je používán tento vzorec: Součty = suma získaných bodů - viz počet získaných n-tých míst, n-té místo je ohodnoceno 60/n body (60, 30, 20, 15, 12, 10). Je-li na začátku řádku =, došlo u povídek ke shodě bodů a jsou zařazeny na stejné pořadí.

S tučně uvedenými příspěvky se můžete seznámit ve sborníku *Mlok 2017*, další práce jsou plánovány do *Kočasu 2018*.

Mloka získala **Jana Pažoutová** za novelu *Dům s Erínyemi*, ostatní vítězové kategorií si odnesli Pulce. Nejúspěšnějším nováčkem soutěže se stala vítězka kategorie novela **Jana Pažoutová**.

Mikropovídky

#	S.	1	2	3	4	5	6	Autor: Název	
1.	729	3	9	6	7	2	3	Trnková Eva: Hlístnatec - cena Pulce	
2.	726	6	4	5	6	3	2	Hadrava Tom: Chrpy na klíč	
3.	518	3	5	1	8	4	-	Vágnierová Kateřina: Máme wifi zdarma	
4.	498	1	4	8	4	4	5	Barborková Veronika: Rebelie	
5.	477	1	3	8	5	6	2	Kratochvíl Tomáš: Smrtící vtip	
6.	461	1	5	2	7	3	7	Tomšů Radmila: Co s ním?	
7.	454	3	2	5	2	2	6	Holubová Tereza: Požehnáno noci	
8.	415	1	3	4	3	10	2	Němec Vladimír: Bezzásahový prostor	
9.	393	-	4	4	7	4	4	Němcová Kateřina: Nepřízeň	
10.	386	1	4	4	4	3	3	Moravec Zbyněk: Fintil	
11.	353	1	2	4	5	4	3	Lukovská Zdeňka: Zpravodajská relace	
12.	352	3	1	1	2	1	8	Dvořáček Václav: Čapek byl optimista	
13.	340	-	4	3	4	5	4	Kubičková Klára: Návrat čaroděje	
14.	338	-	1	6	4	4	8	Matějka Vít Martin: Imunizace	
15.	314	-	3	2	8	2	4	Poslušná Radka M.: Sněhová pláň	
16.	289	1	1	2	5	2	6	Vlasák Lukáš: Barva a zánět	
17.	283	1	1	3	1	4	7	Kubičková Markéta: Až příliš živý sen	
18.	279	-	2	3	3	7	3	Mlčoušková Jarmila: Hodina zimního času	
19.	275	-	2	3	3	5	5	Součková Berenika: Endemit	
20.	236	-	2	2	-	8	4	Šmejkalová Markéta: Nakažlivo	
21.	223	1	1	-	3	4	4	Sedláček Miroslav: Hrdina práce	
22.	198	-	1	2	2	4	5	Lachmanová Dagmar: Do poslední kapky krve	
23.	194	1	1	1	2	2	3	Bella Matuš: Z rozprávky do rozprávky	
24.	191	-	-	1	3	3	9	Pernes Jakub: Studium věd antropických	
25.	164	-	2	1	2	2	3	Jarchovský Zdeněk: Děti noci	
26.	159	-	-	1	5	2	4	Matějčková Lucie: Liška	
27.	156	-	-	2	2	3	5	Jarchovský Zdeněk: Libánky	
28.	107	1	-	-	1	1	2	Sojka Libor: Písně komické	
29.	102	-	-	3	-	1	3	Pánek Dan: O zbloudilém vědomí	
30.	101	-	-	-	1	3	5	Šimůnek Jan: Hlášení	
31.	92	-	-	1	1	2	1	Šochová Anna: Zevnitř	
32.	90	-	-	1	2	-	2	Kotoč Štefan: Nikdo nic neví	
33.	82	-	-	-	2	1	4	Berka Martin: Cesta	
34.	69	-	-	-	1	1	2	Ozógán Michal: Podle zákona	
35.	60	-	-	-	1	-	4	Kreplová Vendula: Na konci tu nejsem	
36.	56	-	-	-	-	3	2	Uhlířová Kateřina: Stín z temnoty	
37.	68	-	-	-	1	-	4	Novotný Jiří (Laurent Cellier): A ozvěnou kroků tvých se stane zapomnění	
38.	65	-	-	-	1	1	-	3	Koláriková Katarína: Experiment
39.	47	-	-	-	1	1	1	Bombová Eva: Story Antarktída	
40.	46	-	-	-	-	-	3	1	Koňařík Roman: Pozorovatelé
41.	42	-	-	-	1	-	1	1	Buda Michal V.: Brána
42.	37	-	-	-	-	-	1	1	Černík Michael: Potkali se u krajnice
43.	32	-	-	-	-	-	1	2	Fatul Stanislav: Dievča s ohnivými vlasmi
44.	10	-	-	-	-	-	1	3	Sztymonová Sabina: Countyville
									Černík Michael: Paralelní stanice
									Kosina Robert: Správný rytíř

Krátké povídky

#	S.	1	2	3	4	5	6	Autor: Název
1.	657	6	3	5	5	1	2	Rečková Jana: Pisky na nebesích - cena Pulce

Povídky

#	S.	1	2	3	4	5	6	Název
1.	603	5	3	2	5	4	5	Drdlová Helena: A38/4 – cena Pulec
2.	500	2	2	9	4	5	2	Mertlíková Věra: Svatojánská
3.	439	2	5	3	3	2	4	Merglová Michaela: Sen v písku
4.	426	3	3	-	4	3	6	Tomšů Radmila: Šrot
5.	417	-	6	6	7	1	-	Moravcová Irena: Cizinec
6.	403	1	3	6	3	4	4	Sedláček Miroslav: Jednou si všecho vezme zpět
7.	388	1	4	6	-	4	4	Vágnerová Kateřina: Stín duhového stromu
8.	360	1	2	4	4	5	4	Dvořáková Miroslava: O vlas
9.	318	1	2	2	6	4	2	Pernes Jakub: Vrbové proutí, lipové lýčí
10.	287	1	2	4	3	1	3	Němec Vladimír: Sníh se ti bude líbit
11.	283	-	4	1	5	4	2	Pavlík Libor: Červená bugyna
12.	276	2	1	1	2	3	4	Švancara Jan: Kataklyzma
13.	256	1	2	-	4	3	4	Novotný Jiří (Laurent Cellier): Barsekr
14.	253	1	1	1	5	4	2	Žilková Eva: Dar víry
15.	242	-	-	4	4	6	3	Koutová Linda: Klíčnice
16.	240	-	1	2	6	5	2	Čáp Vladimír: Pan Havlišťa – homo aeternus
17.	215	1	2	1	3	-	3	Kochlíca Martin: Mimo hru
18.	211	1	1	2	1	3	3	Sigmundová Linda: Uhlíř
19.	210	-	-	4	2	5	4	Prokeš Jan: Démon ryziho šílenství
=	210	-	1	1	2	5	7	Šumpík Aleš Jeremiáš: Svatyně soumraku
20.	204	-	1	2	2	7	2	Gottwald Tomáš: Měsíc(e) plný sajrajtu
21.	169	1	-	-	3	2	4	Vavříčka Jan: Kolonizace
22.	166	1	-	1	2	3	2	Blahutová Ivana: Překlad
23.	156	-	1	2	2	3	2	Repaský Stanislav: Maliar
24.	154	-	2	2	2	2	-	Hamouz Jan: Osmá krása
25.	147	-	1	4	1	1	1	Purkyt Tomáš: V zajetí života
26.	146	1	1	-	-	3	2	Rosenbaumová Zuzana: Sto let za opicema
=	146	-	-	3	2	3	2	Bella Matuš: Pyšná a krutá
27.	131	1	-	-	1	3	2	Sedláčková Eva: Milostný příběh
28.	119	-	1	-	1	2	5	Charvát Jiří: Lod'
29.	115	-	1	1	1	-	5	Štercl Jan: Příslib
30.	114	-	-	4	-	2	3	Mykytyn Angelina: Pohádka pro Karla
31.	112	-	1	-	2	1	4	Lasák Petr: Pták Noh
32.	111	-	1	1	1	3	1	Kalva Peter: Dedičstvo
33.	110	-	-	2	-	-	7	Adáamek Otakar: Luna 9
34.	104	-	-	2	2	2	1	Wortys Sebastian: Přechodné ztroskotání
35.	102	-	-	2	2	1	2	Rosenbaumová Zuzana: Pan Obený
36.	94	-	-	-	2	-	2	3 Dvořáček Václav: Epizody ze Země o rozměrech jedné místnosti
37.	92	-	-	-	-	2	1	5 Šimková Daniela: Prokletí vody
38.	86	-	-	-	-	2	3	2 Mišura Vojtěch: Zmotnění
39.	80	-	1	1	-	-	3	Švercel Miro: Zamatová emzamáci
40.	77	-	-	-	-	1	1	5 Hlaváček Zdeněk: Koryho epilog
41.	70	-	1	1	-	-	2	Pavlík Libor: Smutek Šajtánův
42.	32	-	-	-	-	-	1	2 Hohenbergerger Martina: Podstata hlubiny
43.	30	-	-	-	-	-	3	Štefja Jan: Pohádka o třech synech a bojové helmě se sojčím pirkem
44.	20	-	-	-	-	-	2	Svoboda Jiří: Alloien
45.	10	-	-	-	-	-	1	Žernovík Ferdinand: Iná pravdepodobnosť

Novely

#	S.	1	2	3	4	5	6	Název
1.	1007	8	12	5	3	1	1	Pažoutová Jana: Dům s Erínyemi – cena Mlok
2.	969	8	10	6	3	2	-	Sněgoňová Kristýna: Božský hon
3.	732	4	7	8	6	1	2	Boušek Peter: Lesopán
4.	589	2	5	8	9	2	-	Kolůch Jaroslav: Kouzlo Magionu
5.	490	2	1	5	8	5	6	Čáp Vladimír: Báchorka o placaté zemi
6.	463	-	3	8	5	9	3	Čavojuová Katarína: Mutácia z planéty Zem
7.	441	-	3	6	7	8	3	Víznerová Pavlína: 72
8.	386	-	3	5	6	3	7	Koňařík Roman: Zaklánačova dcera
9.	358	-	2	3	10	4	4	Svozilová Ludmila: Testament pozorovatele
10.	338	-	-	7	8	4	3	Labský Viktor: Fermiho paradox
11.	328	1	-	3	4	9	4	Ježek Jan: Čtyři obrazy
12.	290	1	2	3	2	5	2	Pavlík Libor: Ian Dark & Armáda Terra
13.	218	-	1	2	2	4	7	Pečenka Jan: Městečko Luysenne
14.	209	-	1	-	5	2	8	Lapčíková Alžběta: Krvavá stopa
15.	131	-	-	-	1	3	8	Štiblaríková Lenona: Biela sila

Kromě vyhlášení CKČ byly na Parconu 2017 v Pardubicích uděleny i ceny Československého fandumu.

Mloka za zásluhy získal **Martin Koutný** za svou práci zejména na poli CKČ, za to, kolik úsilí jí věnoval, aby zvýšil její prestiž, formuloval patřičně její statut a pravidla a též se staral o jejich dodržování, z čehož dodneška těžím. Přestože již není hlavním administrátorem soutěže, stále je hodnotným porotcem a lokálním koordinátorem pro Třebíčsko.

Cenu Ludvík si odnesl **organizační tým Fénixconu v čele s Romanem „Doktorem“ Hruškou** za využití paranormálních věšteckých schopností a cesty do budoucnosti pomocí stroje času, takže dokázali předvídat zánik hotelu Slovan a včas přesunuli con do nových prostor, čímž se jim podařilo udržet dlouholetou tradici. Letos chystají již 15. Fénixcon, včetně Draconů to bude celkově 33. předvánoční vyvrcholení scifistického roku v Brně.

Cena prezidenta ČS Fandumu byla udělena **Petrovi „Pagimu“ Holanovi** za dlouholeté předsednictví v Radě Fandumu a zejména za nezávinnou, ale nutnou administrativní práci požadovanou státnímašinerií a jejími neustálými legislativními úpravami, týkajícími se zájmových sdružení, zapsaných spolků a dalších právnických subjektů, v něž se Fandom musel transformovat.

A trocha statistiky na závěr:

Počet přijatých příspěvků: 36 mikropovídek od 35 autorů, 47 krátkých povídek od 44 autorů, 47 povídek od 45 autorů a 15 novel od 15 autorů. Celkem to je 145 prací od 111 autorů (ženy byly v mírné menšině – bylo jich 52, zatímco mužů 59).

19 soutěžících přispělo do dvou kategorií, 4 do tří kategorií a ani jeden do všech čtyř. 1 autor poslal 4 příspěvky, 5 poslalo 3 příspěvky a 21 autorů 2 příspěvky.

Soutěž hodnotilo celkem 50 porotců, z toho 17 hodnotilo jednu kategorii, 8 dvě kategorie, 7 tři kategorie a 18 všechny čtyři kategorie. Mikropovídky četlo 36 porotců, krátké povídky 31 porotců, povídky 29 porotců a novely 30 porotců.

Jiřina Vorlová

David Gerrold: Věc pro lidi

Docela by mě zajímalo, jak se stalo, že jsem tuhle knihu propásl. Vyšla v době, kdy jsem ještě sci-fi produkci sledoval dosti soustavně, a ať už se jinak nakladatelství Classic (ve všech svých metamorfózách) jinak vyznačovalo čímkoliv, rozhodně díky svým počínům nebylo neznámé. Nedokážu úplně věrohodně odhadnout, jak bych na knihu reagoval před dvaceti lety, ale dneska jsou moje dojmy zvláště rozpolcené podle toho, zda ke knize přistupuji podle svých vnějších nebo jejich vnitřních hledisek. Což se pokusím vysvětlit.

Bráno zvnějšku, jako dobrodružná sci-fi kniha, je to taková směsice politického libertiánství a víceméně krvežíznivého válčení s mimozemšťany. Napadla-li vás z nějakého důvodu *Hvězdná pěchota* od Roberta Heinleina, přesně jste pochopili, o čem mluvím, jen tu místo hnusáckých brouků máme hnusácké červy. V některých rovinách je tato kniha slabší než její předobraz, v některých zase lepší, ale celkově je tato kombinace vyhraněné svobody a nepodmíněného zabíjení natolik neokoukaná, že docela pěkně funguje i při druhém použití, takže žádné výhrady ohledně opičení se vznášet nepotřebuji.

Horší je to se soudržností knihy. Libertariánské části jsou napsané docela pěkně – provokativně a neotřele – překvapivě to byly možná nejnepinavější části knihy. Popis mimozemské invaze se snaží být komplexní, ostatně místo obvyklého vylodění útočných jednotek tu máme ekologickou infiltraci, ale jde jen o dílčí úspěch. Na jednu stranu jsou v knize relativně složité úvahy o vlnových délkách světla cizích sluncí, ale na druhou stranu se za vesmírně univerzální bere spousta skutečností, které jsou očividně pozemsky specifické. Tady asi záleží na čtenáři: dokáže-li brát *Věc pro lidi* jako běžný dobrodružný příběh, který je místy nečekaně lepší, bude nejspíš spokojený. Bude-li ale očekávat konzistentní vizi světa, který se od našeho odlišuje, bude nejspíš zklamaný, protože rozdělení na „stejně“ a „odlišně“ je v knize víceméně svévolné.

Nejhůř dopadá lidská reakce na invazi. Hezky se podařilo vystihnout, že ani tváří tvář ohrožení se lidé nedokáží domluvit, co dělat. Nelichotivé, ale pravdivé a působivé. Potíž je, že i ti nejlepší, kteří v knize chtějí problém řešit, jsou strašní amatéři. Zhruba to vypadá, jako kdyby mi Ikea bez návodu přivezla pár skříní a já se z nich pokusil sestavit kurník. Nechyběla by tomu zajímavost, ale planetárního významu by to prostě nedosahovalo. Což trochu souvisí s hlavním hrdinou samotným. Je obyčejný, ne moc chytrý a ne moc schopný, takže celkem vzato není důvod, aby byl jakkoliv významný. Možná se jednou mohl náhodou k něčemu významnému připlést, jenže autor potřebuje, aby prolezl všechno, co nám chce ukázat – pro něco takového je opravdu těžké vymyslet nějakou věrohodnou záminku (to fantasy má alespoň všechna ta proctví a vyvolení). Autor se o to nakonec

ani moc nesnaží, spíš mírně znásilňuje různé lokální situace, což má svoje následky na vrub soudržnosti knihy jako celku.

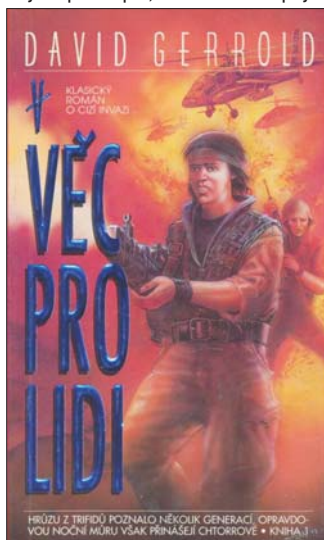
Přesto, bráno zvnějšku, kniha jako dobrodružná sci-fi podle mých měřítek celkem uspěla. Nebyl to mimořádný zážitek, na který bych po létech vzpomínal, ale byla nápaditá, autor se snažil a čtení jsem si přiměřeně užil. Jestli to vystačí na další tři vydané díly, nevím, ale potěšilo mě, že jsem na první náhodou narazil: rád jsem si připomněl dobu, kdy člověk objevoval, co všechno znamená *klasický* sci-fi zážitek.

Hůř to dopadne, když knihu začnu posuzovat podle jejich vlastních nároků. Kdybych to měl shrnout, je libertiánství postavené na konceptu autonomní dospělosti, tedy určitého typu vyhraněného přijetí zodpovědnosti sama za sebe. Jenže v tom kniha selhává jak specificky tak obecně. Specificky proto, že hlavní hrdina není dospělý ani vzdáleně. Dojde během knihy sice několika osvětlení, ale nepoučí se ani trochu. Je to vážně strašný trouba i na obvyklé poměry, natož tváří tvář nároku osobně garantovat morální závazky. Nevím, jestli se to v dalších knihách nějak změní, ale zatím jeho kvalita rozhodně neodpovídá jeho významu, což je nejen samo o sobě protivné, protože nominální hrdina je houby hrdina, ale vzhledem k nárokům, které kniha sama hlásá, i falešné (a vlastně tak trochu podvod).

Obecně kniha dramaticky selhává, protože nedokáže ideologii, kterou hlásá, zapojit do příběhu. Zůstává dekorací, autor nezkoumá její limity, mluví sice o správné morálce, ale nevytvorí žádné morální dilema, které by hrdinu i ideologii podrobilo zkoušce. Jako bychom za posledních dvacet čtyř set let nic neprožili, pořád si se Sókratem myslí, že těžké je nahlédnout pravdu, ale jakmile se to podaří, půjde všechno bezva. Chápu, že libertiány musí představa, že se někdo stal libertiánem, vzrušovat, je to stejně mimořádná událost jako sledovat vznik supernovy, ale je těžké napsat masturbační fantazii tak, aby zajímala i někoho dalšího; a opět mi přijde, že autor se ani zvlášť nesnažil.

Když se nadané děti snaží hrát si na dospělé, má to svoje kouzlo, ale každý dospělý, i ten úplně průměrný, obyčejný a nudný, ví, že být dospělý je něco úplně jiného. Když člověk zkusí vzít knihu vážně podle nároků, které sama vznáší, zcela selhává. *Hvězdná pěchota* to alespoň maskovala propagandou, které šlo v rámci tradičního beletristického potlačení nevíry podlehnout a všechno to pošahané budovatelství si prostě užít, i když si člověk případně myslel, že je dočista falešné. *Věc pro lidi* tuto stylistickou schopnost strhnout téměř postrádá. Možná mi nakonec vážně nezbude než pořídit si *Atlasovu vzpouru* Ayn Randové, abych zjistil, jestli lze vůbec na vyostřeně liberálním podkladu vybudovat věrohodný příběh (ale je to spousta stránek, uvážim-li hrozbu, že bych nakonec mohl zjistit, že nikoliv).

Pokračování na straně 25. ➔

Civilizační šok²

Část dvacátá pátá: Mohou za všechno zlé Spojené státy?

Když vyšla kniha *Nebojte se Ameriky*, nejsilnější ohlasy čtenářů byly na kapitulu *O národní hrdosti*. Kupodivu jsem to neschytal za označení Česka jako malé země bez reálných ambicí ve světové politice. Na to už jsme si zvykli a smířili se s tím. Vyhobováno jsem dostal od amerikanofilů, kteří nemohli překousnout, že jsem vylíčil mladé Spojené státy jako provinční zemi, které trvalo dvě stě let, než zesílila, ztučněla a prodrala se na velmocenské výsluní.

Od prvního vydání knihy (r. 2010) se něco změnilo. Když přijíždím do Česka v posledních letech, zjišťuju, že Amerika už takové sympatie nemá. Přátelé mi s oblibou vysvětlují, co všechno dělají USA špatně. Asi proto, že tam žiju a v rámci kolektivní viny za to můžu. V nejsilnější verzi se dozvídám, že Spojené státy jsou zdrojem všeho zla ve vesmíru. Mohou za první i druhou světovou válku (přinesly jim velmocenské výhody), za implozi Sovětského svazu (zlikvidovali mocenskou konkurenci), za vzestup Talibánu (lifrovali jim zbraně), za rozpad Iráku (buď proto, že tam přišli, nebo proto, že odešli), za rozpad Libye (popichovali EU, aby ve vlastním zájmu stabilizovala hroutící se stát), za válku v Sýrii a následnou uprchlickou vlnu (Američané zemi neokupovali, což byla chyba). Vlastně to nebyla chyba, ale věrolomná politika s cílem destabilizovat Evropu. K tomu použili Merkelovou, která je agentem v žoldu CIA a snaží se rozvrátit Německo. Všechny výše zmíněné konspirace jsou součástí globálního plánu Ameriky srazit na kolena Českou republiku.

Být v pozici malé země, na níž ostatní páchají příkoří, je nepřijemné, ale má to jednu výhodu. Za všechno špatné mohou ostatní, my zůstáváme čistí jako lilie. První světovou nám nikdo přišít nemůže, i když jsme bojovali na všech frontách. Mnichov byla zrada. Vstup armád v osmašedesátém byl núž do zad, i když jsme si ho tam vrazili tak trochu svépomocí. Díky tomu, že český národ je bez viny, má morální právo vyčítat Američanům, že nás v Jaltě 1943, v únoru 1948 a v srpnu 1968 prodali Rusům příliš lacino.

Naše národní frustrace, že jsme zmltíni dějinami, místo aby-chom je ovládali, je pochopitelná, ale pohodlná. Je dobré si vzpomenout, že po Mnichově jsme vyklidili pohraniční pevnosti z rozhodnutí vlastních politických elit, v únoru 1948 pochodovaly ulicemi Lidové milice za jáso tu velké části národa a po šedesátém osmém vyzývaly strana a vláda ke klidu tak dlouho, až jsme se uklidnili na dvacet let. Náš příspěvek k zmatku na Blízkém východě se také podobal spíš přilévání petroleje do ohně. Za reálného socialismu prodali zbraně a semtex všem pochybným režimům od Alžírsko, přes Irán, Irák až po Sýrii a těmi kulomety se tam stříli dodnes. Možná se vytasíte s omluvenkou, že jsme je prodávali pod taktovkou velkého bratra, ale v posledních letech znovu trhá zbrojní export České republiky rekordy. Zhodnocení vlivu české zbrojní produkce na světové dějiny však nechám profesionálním historikům. Místo toho se zaměřím na stopu, kterou zanechaly v historii světa Spojené státy a na to, s jakými sympatiemi to v průběhu staletí vnímali Češi.

Roku 1783 Spojené státy podepsaly pařížskou dohodu, která stvrdila jejich nezávislost a ukončila válku s Anglií. Třináct kolonií zabíralo docela rozlehlý flák země na východním pobřeží, ale o novém soustátí se rozhodně nedalo tvrdit, že by si dělalo nároky vládnout světu. Největším městem USA byl New York se třiceti třemi tisíci obyvateli. Boston byl v pořadí třetí s osmnácti tisíci, tedy městečko o velikosti dnešní České Třebové. Americká města na sklonku osmnáctého století rozhodně nebyla velkoměsta a dala se snadno spočítat na prstech. Obyvatelé USA se živilí převážně zemědělstvím, průmysl nestál za řeč a vojenské síly (námořnictvo i armáda) byly ve stádiu zrodu. Nebo spíš ve stádiu rozkladu, protože většina vojáků se po válce za nezávislost rozprchla zpět na své farmy. Vědomi si své nejisté pozice definovali první prezidenti Spojených států priority mezinárodní politiky realisticky. Parafrazuji ve třech bodech:

- 1) Zaujmut pozici mrtvého brouka a nenakrknout žádnou zahraniční velmoc.
- 2) Zabránit rozpadu nesourodého soustátí.
- 3) Expandovat do vnitrozemí a snažit se přečúrat indiánské susedy, na jejichž úkor se to dělo.

Ani tento minimalistický plán se však nepodařilo naplnit. Brzo po svém vzniku se USA dostaly do obchodního konfliktu s Británií a Francií. Ve stejné době se konfederace rozhádala, protože státy USA odmítaly platit daně do federálního rozpočtu. Kamarádění s indiány se také nekonalo, na severu a západu s nimi Američané sváděli šarvátky. Politika dělaná na koleně a přehnané ambice územních zisků (USA měly zálsuk na Kanadu) vyústily v otevřenou válku s Británií roku 1812.

Válka dopadla nevalně. US NAVY v počtu devatenácti šalup a tří fregat plenila korzářským způsobem anglický námořní obchod a příležitostně svedla pár šarvátek s korábý Jeho Veličenstva. Z dvanáctitisícové americké armády vyrazila tisícovka vojáků na zteč Kanady, ale byla obklíčena slabším protivníkem ve vesnici zvané Detroit a musela se vzdát kombinované síle Britů a indiánů pod vedením Tecumseha. Naštěstí následovaly vojenské úspěchy na Velkých jezerech, Tecumseh padl a Američané okupovali část Kanady. Další americký výpad na Montreal však v roce 1814 skončil vypálením Bílého domu ve Washingtonu, DC. Britové se totiž po skončení napoleonských válek začali americké válce víc věnovat a přesunuli do Kanady víc vojska. Následkem toho Američané zařadili zpátečku a usmlouvali remízu.

Prezident James Monroe byl politickými oponenty za vyhlášení války kritizován, ale vytěžil z plichty národní sebevědomí. Nakonec proč ne, Spojené státy se postavily světové velmoci se zdviženou hlavou! To se muselo oslavit, nejlépe novou doktrínou americké mezinárodní politiky.

Monroeova doktrína z roku 1823 sdělovala světovým mocnostem, že oba americké kontinenty jsou nyní přímou sférou vlivu USA. Američané vyhlásili, že nestrpí, aby Evropané zakládali

nové kolonie v jejich sousedství nebo se vměšovali do záležitostí země. Spojené státy jsou ochotny uznat status quo existujících kolonií, ale to bylo tak všechno. Tato doktrína v podstatě znamenala, že pokud bývalé kolonie Jižní Ameriky získají nezávislost, nemohou být rekolonizovány bývalými vládci.

Válka s Brity názorně dokázala, že USA nemají sílu si Monroeovu doktrínu vynutit silou, ale přesto se odvážily dupnout. Naštěstí pro ně měli Evropané dost svých válek a do nových dobrodružství za oceánem se nehrnuli. Výsledkem bylo, že se Spojené státy v závětrí stávaly lokální mocností. Ještě nebyly velmocí, jejich vliv na dění v Evropě, Africe, Indii nebo v Číně byl omezený, ale na americkém kontinentu už vycenily zuby.

Jak vnímali Čechové Ameriku té doby? Lhostejně, protože o ní moc nevěděli. Jen bohatí podivíni si občas zapálili dýmku s americkým tabákem, který se za Třicetileté války začal hojně pěstovat i u nás. Americké brambory se do českých zemí ve velkém rozšířily až po roce 1770, ale přišly oklikou přes Irsko a německé země. Z Čech se do Ameriky vypravilo jen pár dobrodruhů, několik vyhnaných protestantů po Bílé hoře a zběhové z armády. Nikdo z nich se nemohl vrátit domů, následkem čehož nemohli o zámožské zemi poreferovat. Než v roce 1781 zrušil Josef II. nevolnictví, prostý lid neměl právo se volně stěhovat, takže se exodus do USA, jak ho známe z pozdějších let, nekonal. Vyhlášení Monroeovy doktríny v Čechách nevyvolalo ani sympatie, ani antiamerikanismus.

Abych byl fér, musím přiznat, že Spojené státy se proměňovaly v lokální mocnost už před Madisonem. Rozpínaly se na západ neuvěřitelnou rychlostí. Všichni američtí prezidenti té doby trpěli fixní ideou, že jsou bohem vyvolení k tomu, aby ovládli kontinent. Předchůdci Madisona Thomasovi Jeffersonovi se v tomto směru podařil parádní kousek, když odkoupil od Francie Louisianu. Byl to obrovský pás země tvořící zhruba čtvrtinu dnešní rozlohy USA. Louisianu protínalo povodí řek Mississippi, Missouri a Ohio, což migraci na západ výrazně urychlilo. Je mnohem snazší cestovat napříč divokým kontinentem, když vás tam i s proviantem dopraví parníky. Díky výpravě Lewise a Clarka (1804-1806) a pouťníkům do slunné Kalifornie začali Američané oťukávat i pobřeží Pacifiku.

Zatímco ve třicátých letech devatenáctého století vypukla v Čechách popkulturní vlna národního obrození, v USA zavládo nadšení pro ovládnutí divočiny. V zemi žilo sotva patnáct milionů občanů na rozloze, kterou si v Čechách těžko dokážeme představit. Osadníci se stěhovali na západ, a protože bylo osídlení řídké, indiáni dokázali invazi citelně zpomalovat. Amerika potřebovala posily. Mladý stát se otevřel imigraci a do USA začali proudit imigranti po desítkách až stovkách tisíc za rok. Mezi nimi i Češi a Slováci.

V té době jsme už v Čechách o Americe věděli dost. Po nezdařené revoluci roku 1848 vystěhovalectví nabralo dech. V rakouských novinách vycházely americké inzeráty lákající přistěhovačce na příslib laciné půdy. První emigranti psali domů zprávy příbuzným, kteří se k nim postupně přidávali. Za oceán zamířily celé početné rodiny včetně babiček. Amerika si získala v Čechách a na Slovensku pověst země, kde si člověk mohl výrazně polepsit. Zatímco si v Rakousku během Bachova absolutismu

Češi vyskakovat nemohli, Wisconsin jim umožní získat občanství a s ním i plná občanská práva po pouhém roce pobytu. Naturalizovaní imigranti dostali právo volit a ucházet se o politický úřad. Do toho přišly zvěsti o kalifornské zlaté horečce a bylo vymalováno. Mezi lety 1847 a 1889 přicestovalo do USA z Čech asi 76 000 lidí (zdroj: Michaela Krčálová, Česká emigrace do Minnesoty, bakalářská práce, FFUP Olomouc, 2012).

Americká zahraniční politika rozpínání nabyla na síle. Šlo o to, vytěsnit z kontinentu evropské mocnosti a rozšířit moc USA. Od Španělska Američané částečně odkoupili a částečně vyválčili Floridu, Angličanům expanzi do Minnesoty a Wisconsinu upřeli možnost kolonizovat Středozápad. Od Francie koupili Louisianu, Rusko vyštípali z několika málo osad na západním pobřeží, a nakonec došlo na válku s Mexikem o Texas. Pořád se něco dělo, zahraniční politika USA trpěla syndromem hyperaktivity. Proto Spojené státy věnovaly Evropě pozornost jen tehdy, pokud se jich to přímo týkalo. Afriku vnímali jako kontinent, odkud nakupují otroky, Asii zaregistrovaly až tehdy, když s ní chtěly obchodovat. Námořní síly USA například přinutily Japonsko, aby se otevřelo americké komerci.

Jak jsem řekl, USA byly zaměstnány především záležitostmi na vlastním kontinentu. Jejich omezený mezinárodní vliv je evidentní z toho, že ostatním mocnostem do jejich záležitostí nekecaly. Stavba Suezského průplavu (1859-1869)? Ať ho Britové klidně postaví. Kolonizace Indočíny v devatenáctém století? Ať si Holanďané užijí kaučuku a malárie. Prusko-rakouská válka a bitva u Sadové (1866)? Where the hell is Sadová? O velmocenském postavení USA stále ještě nemohla být řeč.

Následovala válka Severu proti Jihu. Evropské velmoci tiše držely palce Jihu a vítaly možnost, že by se USA rozpadly na dva slabší konkurenty. Jejich naděje se nenaplnily. Když válka skončila, začalo být jasné, že díky americké průmyslovému potenciálu a nově vybudovanému loďstvu už nikdy nebude svět takový jako dřív. Bylo jen otázkou času, kdy se USA stanou silným hráčem v mezinárodní politice.

Koncem devatenáctého století prodělala Amerika pubertu a průmyslovou revoluci. S nově nabytým sebevědomím se rozhlížela kolem sebe. Volný prostor pro expanzi na kontinentu došel, a pokud se nechtěla vrhnout na Kanadu nebo Mexiko, zbýval poslední soused: Španělsko v Karibiku. Když roku 1898 explodovala bitevní loď US Maine v havanském přístavu, na výsledky vyšetřování se nečekalo. Bylo jasné, že za to můžou Španělé, i kdyby byli nevinní. USA vyhlásily válku a zaútočily na španělské kolonie v Karibiku i Pacifiku stylem, který potvrdil, že jako globální mocnost už vyzrály. Američané v rychlém sledu dobyli Filipíny a v polokoloniální závislosti se octly další španělské državy Kuba a Portoriko. Zároveň USA anektovaly Havajské ostrovy (1898) a sponzorovaly povstání v Panamě (1903), kde chtěly vybudovat Panamský průplav.

Co na to Češi? Uznali, že se Spojené státy rozmáchly pořádně, ale veřejné mínění koloniální tendence nerozladily. Právě naopak, z českých zemí se do USA houfně stěhovali nemajetní zemědělci za prací i novým životem. Ameriku té doby Češi znají nejen z Náprstkova muzea, ale i díky dopisům příbuzných. Do

New Yorku díky štědrému stipendiu zamířil i Antonín Dvořák (1892-1895) a vytvořil tam velká díla, která Američané považují za základ „jejich“ vážné hudby.

Určitě si okusujete nehty napětím: Příznám Americe té doby už konečně velmocenský status? Velmocenský ano, ale supervelmocenský ještě ne. Spojené státy se po územních ziscích stáhly do sebe. Co je to za supervelmoc, kterou první světová válka začne zajímat až tehdy, když to vypadá, že vyhrají Centrální mocnosti místo civilizačně spřízněných Britů? Populace tehdejších USA čítala sto milionů obyvatel, ale pořád neměly v mezinárodní politice zásadní slovo. Proto Masaryk odjel bourat Rakousko nejdřív do Švýcarska a pak do Londýna. Misto Američanů loboval v francouzských a britských partnerů. Teprve když se dočkal vlažné odezvy a USA roku 1917 vstoupily do války, změnil strategii.

Díky tomu, že Američané souhlasili s vytvořením Československé republiky, získali u českých vlastenců kladné body. Woodrow Wilson byl známý svým politickým idealismem, ale rozhodně nerozdrobil střední Evropu z dobroty srdce. To, co Češi vnímali jako sebeurčení národů, bylo z pohledu USA snahou omezit sílu Německa, Rakouska-Uherska a Ruska (vyčlenilo se z něho Polsko a Pobaltí). Idealista Masaryk to bral, i on měl své zájmy. Chtěl vlastní stát, Rakousko bylo politická mrtvola.

Po první světové se USA kupodivu opět stahují do sebe. Jsou silným hráčem, ale pořád nedokážou dirigovat Británii a Francii, natož Německo ve třicátých letech. Všimněte si, že Beneš neopřel bezpečnostní politiku ČSR o USA, ale o spojeneckou smlouvu s Francií. Spojené státy sice garantovaly vznik Československa, ale o pár roků později nejednají v Mnichově s Hitlerem, jsou tam jiní. Jak je vidět, Amerika pořád nebyla světovým hegemonem.

Změna přichází po druhé světové válce. USA vycházejí z války společně se Sovětským svazem jako dvě supervelmoci. Japonsky ovládají skoro celý svět, okupují Evropu i Asii. Bývalá supervelmoc Británie ztrácí kolonie, dominantní postavení a stává se pouhou lokální mocností. Francie stále slabne, Německo je rozdělené, Japonsko demilitarizované a v Číně zuří občanská válka. USA osvobodily západ Československa a díky mezinárodní ekonomické pomoci po válce mají v ČSR obrovský kredit. V polovině dvacátého století jsme považovali Američany za kamarády. Vydrželo to překvapivě krátkou dobu, i Rusové měli své národní zájmy.

A je to tady! Po druhé světové válce se Spojené státy staly skutečnou supervelmocí. Ve válce získaly vliv na polovinu světa a o zbytek se postaral Mezinárodní měnový fond. Dolar se stal mezinárodním platidlem, štedré půjčky Evropě zajistily, že v Itálii a Francii nezvítězily ve volbách komunistické strany a oba státy se nepřičlenily k „východnímu“ bloku. Marshallův plán připoutal Západní Evropu k USA a utlumil komunistické kvašení přizívaného Sovětským svazem. Díky mnichovskému mindráku a Gottwaldově šikovnosti se Češi dívali na Západ s nedůvěrou. Mysleli si, že mají na výběr. Únor 1948 názorně ukázal, že hrát politiku na obě strany nejde. Proamerické náлады vyprchaly, propaganda dokázala přesvědčit nebo alespoň zastrážit skoro všechny. Sympatie k USA šly k čertu a na po-

lich začal žrát úrodu americký brouk. Obávám se, že některé babičky věří na americkou mandelinku bramborovou dodnes. Co se v mládí naučíš, ve stáří jako když najdeš.

Další zlom už pamatuju z vlastní zkušenosti. Po rychlém poklesu cen ropy na světovém trhu se SSSR, přední exportér této suroviny, finančně zhroutil a Východní blok šel do háje. Češi začali Ameriku znovu oslavovat. Devadesátá léta byla jízda, ale jak jsem řekl, dnes je zase všechno jinak. Spojené státy jsou náš společenec v NATO, ale obdiv se z nějakého důvodu rozplynul. Bud' nám připadají příliš vyměklé (nevybombardovaly Sýrii a nechali Putina, aby schramstl Krym), nebo příliš militaristické (vybombardovaly Bělehrad a podporují fašistickou Ukrajinu). Nějak si nedovedeme vybrat a nepomáhá ani to, že polozapomenuté ruské impérium je znovu na koni. Historický refren se opakuje, pobaltským státům není dobře po těle, Polsko se viditelně chvěje a nad Skandinávií létají ruské stíhačky. Co na to my Češi? Brbláme, že v televizi běží samé americké filmy.

Nedávno jsem na ČT1 zhlédl debatu na téma národní zájmy České republiky. Po letech se poprvé veřejně pídíme po tom, co jsou české národní zájmy. Dřív bylo neslušné vyslovit názor, že něco jako národní zájmy existuje, ale ještě o něco dřív by člověk skončil v Ruzyni. Z televizní debaty vyplynulo, že bychom se měli přimknout raději k partnerům, kteří uznávají svobodnou justici než k těm, kteří upřednostňují justici uranových dolů. Do lomů chodím rád, ale myslím, že na tom něco bude.

Během dospívání jsem jako dělnická třída zaslechl ve fabrice hodně stesků o tom, jak nás spojenci zradili. Bylo to podobné Cimrmanově triptychu „naše slavné prohry“: Moravské pole, Lipany, Bílá hora, Jalta, Mnichov, americká netečnost v únoru 1948 a nulová podpora v srpnu 1968. Proč nás nezachránili? Proč se za nás nepostavili? A proč vlastně spojenci bombardovali Prahu v posledních dnech druhé světové války, když už o nic nešlo? To nám neměli dělat!

Pokud přijmeme tezi, že existují české národní zájmy, musíme přiznat, že své zájmy mají i ostatní národy. Někteří Američané věří, že USA nezištně šíří svobodu a demokracii, ale jak jsem vylíčil v první polovině kapitoly, realita je taková, že se v první řadě snaží získat výhody pro svůj tým. Spojené státy dělaly realistickou mezinárodní politiku už dávno předtím, než to celému světu bez servítků sdělil Donald Trump. America first! V nadšení revolučních let 1918 a 1989 jsme to v Čechách pouze vytěsnili z mysli. Velmoci ke svým cílům vždycky používají politiku cukru a biče. Malé státy pochopitelně také, ale mají cukru málo a bič krátký.

Národní zájmy Ruského impéria jsme pocítili na vlastní kůži. Už Kateřina Veliká tvrdila, že její impérium má nechráněné západní hranice a jediný způsob, jak ho zajistit, je rozšířit ho hluboko do Evropy. Vůbec nejlepší by bylo sežrat Evropu celou a zastavit se až na pobřeží Atlantského oceánu. Nevyšlo to, Rusové vybudovali pouze ochranný val z Polska, Pobaltí a Ukrajiny. Teprve po druhé světové přidali do nárazníkového pásma Východní Evropu. Z ruského pohledu jim to nemůže nikdo vyčítat, jsou to jejich národní zájmy.

Bohužel pro obyvatele Československa sovětský systém nebyl ekonomicky výkonný ani lidumilný. Úspěchy se dostavi-

ly jen za cenu opotřebování lidských zdrojů. Komunistická propaganda chvíli fungovala, většina lidí nepochybovala, ani když začaly fantasmagorické procesy se Slánským a sionisty. Jenže v roce 1984, když jsem nastoupil z gymnasia do textilky, už morálka ochabla. Neměl jsem velké iluze, ale přímé poznání socialistické ekonomiky byl pro mě šok. Fabriky vypadaly, jako by se měly každou minutu zhroutit. Drželo je jen to, že jim Sovětský svaz dodával ropu za dumpingovou cenu.

Tím se vracím k cukru a biči. Momentálně jsme spojenci USA a EU. Obě jsou ekonomicky výkonnější než komunistický moloch, ale obě dvě soustátí mají i zájmy, které se vždy nemusí shodovat s našimi. Naštěstí pro nás mají USA a EU větší homoli cukru a používají bič jemněji než východní bratr. Pochopil to i Václav Havel. Po svém zvolení prezidentem ČSSR sice chvíli fantazíroval, že bude dobré zrušit NATO i Varšavskou smlouvu, ale nakonec usoudil, že bez ochrany NATO spadneme časem zase do sféry vlivu Ruska. Bylo mu jasné, že dokážeme prosazovat naše národní zájmy jen v rámci daných limitů, ale všechny jiné alternativy byly podstatně méně lákavé. Jestli máte pocit, že by bylo lepší to hrát na obě strany, vzpomeňte si, jak to dopadlo posledně.

Stále jsem vás nepřesvědčil? Pořád vás trápí historická křivda bombardování Prahy na konci druhé světové války? Mě taky, ale podotýkám, že v tu dobu byla většina Evropy zdevastovaná kobercovým bombardováním. Populační i průmyslová centra po tři roky ničily každodenní nálety, oběti se počítaly na stovky tisíc. Evropa se měnila v ruiny. V tu dobu bylo Česko součástí Říše a produkovalo pro německé armády zbraně, potraviny a granáty. Přesto na nás léta nepadalo vůbec nic. Opravdu si myslíte, že nás spojenci nešetřili? Není to vlastně zázrak, že Plzeň unikla osudu Drážďan? Škodovka a ČKD byly nepochybně prioritní cíle.

Historie se mohla odehrát i jinak. V minulých kapitolách jsem vyslovil myšlenku, že USA se nemusely stát takovou silou, jakou jsou dnes. Jakým způsobem se alternativní historie mohla vyvinout a co by to způsobilo? Zlomových okamžiků vidím několik. Stačilo, aby USA nepřišla na pomoc Francie ve válce za nezávislost. (Francie to udělala až tehdy, kdy bylo jasné, že revoluce má šanci na úspěch, a její motivace byla oslabit konkurenta – Velkou Británii. Jsme zpátky u národních zájmů...). Kdyby se válka za nezávislost nepovedla, bojovali by Američané jako partyzáni ještě pěkných pár let a došlo by na terorismus, jaký používali židé v Palestině proti Britům nebo islamisté v dnešním Iráku a Afganistanu. Možná by Británie nakonec vyklidila pole, ale pěkně by se to protáhlo a USA by měly pomalejší start.

Ještě dalším historickým zlomem by bylo, kdyby se ubránila Konfederace jižních států v občanské válce. Díky remíze se válka mohla odehrát po určité pauze podruhé, nebo by vůbec nemusela skončit sjednocením států. Obě Ameriky by se určitě staly mocností, ale ne supervelmocí. Bez silné Ameriky by světové války dopadly jinak, třeba bychom už měli funkční Evropskou unii, byť s výrazně německým přízvukem.

Nelíbí se vám to? Existuje ještě jedna alternativní historie, i když mnohem méně pravděpodobná. Jediná cesta, jak zabrá-

nit, aby bylo Česko včleněno do sféry zájmu některé ze supervelmocí, je, že by se samo supervelmocí stalo. Je to reálná myšlenka? Možná, pokud bychom opustili ideu národnostního státu. Museli bychom zůstat v Rakousku a důsledně budovat středoevropský dům. V žádném případě nepouštět Slovensko nebo ohrožovat nos nad Česko-Polskou federací. I když je celé národní obrození založené na odporu k německému, museli bychom se včlenit do soustátí s Německem, získat přístup k moři a zakládat zámořské kolonie.

Já vím, Rakousko ani Jugoslávie nedopadly dobře. Jenže Češi by to udělali lépe. V zájmu mezinárodní dominance bychom se museli zaplést do různých válek, ale to je úděl každé velmoci. Rychle bychom si zvykli, že před našimi ambasádami ve světových metropolích pálí demonstranti česko-evropskou vlajku. Někteří by nám dokonce spílali, že jsme Velký satan, ale velmocenské postavení za to stojí. Pokud by bylo nutné v rámci státních zájmů vybombardovat Aleppo, naše letectvo by se toho zhostilo se ctí. Také bychom museli investovat do vojenského loďstva a začít honit somálské piráty. Ve volném čase bychom kritizovali Čínu, že zavírá disidenty, a mezitím zavírali disidenty vlastní. To všechno jsou jen vedlejší produkty skvělého pocitu, že hýbeme světovými dějinami.

Vylíčený scénář má jen jednu nevýhodu.

Ztratil bychom morální právo malého národa kritizovat velmoci za všechno, co dělají i nedělají.

Martin Gilar

Odposlechnuto

Když sleduju vyšílování bílé levice, jednoho napadne, jestli v tom roce 2012 skutečně nenastal konec světa a my si toho jen nevšimli.

Ptah

David Gerrold: Věc pro lidi (pokračování ze str. 21)

➊ Můj výsledný dojem je tedy dvakrát rozpolcený. Frank Herbert v krátké předmluvě ke *Kacifům Duny* poznámenal, a to podle mne velmi příhodně, že spisovatel má čtenáři za jeho těžce vydělané peníze poskytnout spravedlivý díl zábavy a k tomu tolik navíc, kolik jen dokáže. Je pravda, že moje finanční investice byla díky létům centrální bankou přizhívaná inflace spíše menší. Přesto musím zmínit, že jak z hlediska zábavy (dramaticky jakožto dobrodružný příběh) tak z hlediska něčeho navíc (modelová demonstrace jisté politické filosofie) nakonec kniha nefunguje dobře. A nemyslím tím, že nenaplnila moje očekávání: selhává oproti ambicím, které sama vytyčuje.

Je na čtenáři, jak k tomu přistoupí. Může být zklamaný, protože dostal mnohem méně, než kniha průběžně předstírala, že slibuje. Ale může to také považovat za zajímavý a podnětný experiment, protože řada knih je úspěšných díky tomu, že má mnohem menší ambice, takže je pozoruhodné sledovat, jak se někdo snaží o víc. Já zůstávám rozpolcený. Sám jsem neočekával nic zvláštního, takže mě nadchlo, že je kniha v několika aspektech mimořádná. Ale nedokážu jen tak přejít, jak je ve všech ostatních naivní až prostoduchá. Předpokládám ovšem, že zvědavost časem převáží, takže uvidíme, jak obstojí následující díly.

Jiří Grunt

Časem s vědou - srpen

● velkých činech vědy a techniky

xoti nebeského bestiáře

Radioastronomie se začala významněji rozvíjet po druhé světové válce zprvu díky radarům propuštěným z vojny, později zásluhou speciálních výzkumných radioteleskopů (v podstatě citlivých přijímačů milimetrových až desetimetrových elektromagnetických vln).

V roce 1959 vyšel v Cambridgi první spolehlivý katalog radiových zdrojů označovaný 3C. S ním mohli astronomové přikročit k pokusům ztotožnit katalogizované radiové zdroje s optickými obrazy nebeských těles. Poprvé uspěl americký astronom Allan Sandage, když v roce 1960 identifikoval radiový zdroj s katalogovým číslem 3C-48 v souhvězdí Trojúhelníka s jednou namodralou hvězdičkou 16. zdánlivé hvězdné velikosti (tedy asi 10 000krát slabší než hranice viditelnosti očima). K nabrání jejího spektra zapřáhl tehdy největší teleskop na světě (na Mt. Palomaru v Kalifornii s průměrem zrcadla 5,1 m). Výsledek přivedl vědce do rozpaků. Poloha spektrálních čar totiž neodpovídala žádnému známému chemickému prvku a naopak čáry jakéhokoli známého prvku ve spektru chyběly!

Na den **5. srpna 1962** předpověděl britský astronom Cyril Hazard zajímavý úkaz: Měsíc měl při svém pohybu po obloze zakrýt radiový zdroj 3C-273 v souhvězdí Panny. Poněvadž polohu Měsíce známe v každém okamžiku velice přesně, lze z čásového zákrytu určit i přesnou polohu tohoto zdroje.

Jev měl být vidět pouze u protinožců. Hazard se tedy domluvil s kolegy u radioteleskopu v Parkesu v jihovýchodní Austrálii.

Průběh zákrytu v radiovém oboru byl nahrán na dvě pásky, které pak Hazard a australský vedoucí projektu John Bolton odvezli – pro jistotu – dvěma různými letadly na univerzitu v Sydney k vyhodnocení.

Australské pozorování vedlo k identifikaci zdroje s poměrně jasnou hvězdou 13. velikosti. Její spektrum pořídil počátkem roku 1963 nizozemský astronom Maarten Schmidt opět na observatoři Mt. Palomar. A opět „nečitelné“. Když si je ale Schmidt počátkem února 1963 překresloval do chystané publikace, všiml si, že část čar svým rozložením připomíná spektrum vodíku, jen jejich vlnové délky byly o šestinu delší než normálně. Nabízelo se vysvětlení, že spektrum vodíku je silně zdeformováno dopplerovským rudým posuvem. Nebylo těžké vypočítat, že zdroj spektra se od nás vzdaluje rychlostí 47 400 km/s! Tak rychle se může vzdalovat jen galaxie vzdálená podle Hubbleova zákona asi 2,5 miliardy světelných let!

Objev rychlého vzdalování poskytl klíč ke čtení spekter dalších radiohvězd; kupříkladu dříve zmíněná hvězda 3C-48 se vzdaluje rychlostí 110 000 km/s, což odpovídá vzdálenosti cca 4 mld let.

Novému typu vesmírných objektů se podle Sandageova návrhu začalo říkat *kvazistelární radiové zdroje* („kvazi“ proto,

že sice vypadají jako hvězdy, ale hvězdy to nejsou). Na návrh amerického astrofyzika Hong-Yee Chiua se časem ujal akronym **kvasar**.

Kvasary vykazují vizuální svítivost až 10^{15} krát větší než u Slunce, zářivým výkonem převyšují naši Galaxii až 10 000 krát, přičemž celý ten nepředstavitelný výkon se uvolňuje v objemu srovnatelném s naší planetární soustavou! Zdrojem takové energie je zřejmě gravitační kolaps, tedy hroucení hmoty účinkem extrémní gravitace vyvolané obří černou dírou uprostřed kvasaru.

Kvasary se okamžitě staly středem pozornosti. Především k jejich výzkumu profesor Anthony Hewish s několika absolventy univerzity v britské Cambridgi vybudoval obřímí radioteleskop schopný registrovat poměrně rychlé změny signálu kvasarů (intenzita záření kvasarů se mění vlivem průchodu různorodým prostředím mezi zdrojem v kosmu a detektorem na Zemi). Začal fungovat v létě 1967.

Členkou týmu byla i čtyřladvacetiletá Irka Jocelyn Bellová. Dostala za úkol tu nejotravnější práci – analyzovat radiové signály, které radioteleskop zachycoval při vstupní prohlídce oblohy. Chrčil denně přes 30 metrů záznamů, z nichž bylo třeba vyloučit signály lidského původu, ať už pocházely z kosmických družic, pozemních vysílačů nebo třeba automobilových startérů v blízkém okolí.

Po několika týdnech, **6. srpna 1967**, si Jocelyn všimla v zápisu zvláštních hrbolků. Tvarem pranic nepřipomínaly rušení pozemského původu, navíc se zjevovaly vždycky jen v době, kdy radioteleskop sledoval oblast Mléčné dráhy (naší Galaxie) v souhvězdí Lištiček. Signál nemohl pocházet od kvasaru, protože se ozýval s velmi přesnou periodou (signály kvasarů kolísají).

Koncem listopadu 1967 Bellová dokonce zachytila signál v reálném čase: „Jak záznam ubíhal pod registračními pery, uviděla jsem, že signál se skládá ze série impulsů, které k mému překvapení byly od sebe všechny stejně vzdálené. Dětila je jedna celá a jedna třetina sekundy...“

Po důkladném prověření profesor Hewish v únoru 1968 napřed oznámil objev na univerzitním semináři a vzápětí zveřejnil v časopise *Nature*. V roce 1974 za něj získal Nobelovu cenu.

Dnes víme, že **pulsar** (pulsating star) je silně zmagnetizovaná neutronová hvězda, která své pravidelné radiové impulsy vydává díky rychlé rotaci kolem své osy (na způsob světelného majáčku).

František Houdek

Odposlechnuto (pro pamětníky)

Hádá se Američan s Čechem, jestli je trabant auto nebo ne. Čech se naštve, sedne do trabaše, zabouchne dveře, popojede dopředu, popojede dozadu, udělá pár koleček a pak se rozjede. Amík říká: „Dobře, věřím, že je to auto, jezdí to, ale co měly znamenat ty manévry na začátku?“

„Ale přibouchl jsem si do dveří pampelišku, nešla utrhnout, tak jsem ji musel ukrotit.“

Nobelova cena pro šéfa Třeštění letitého popularizátora 66

Astronomka Jocelyn Bellová, provdaná Burnellová, faktická objevitelka pulsarů (viz předchozí text), své vynechání z Nobelovy ceny komentovala vysoce korektně: projekt vymysleli jiní, její odměnou bylo už to, že se na něm mohla jako doktorandka podílet. Kdyby se prý Nobelova cena měla udílet i začátečníkům bez zásluh, její prestiž by klesla.

Někteří jiní pozůstali tak uvědoměli nebyli, ale na tom nesejde – hlavní by přece měl být jejich skutečný podíl na oceněném objevu. Jenže...

Ve většině výzkumných laboratoří odjakživa platilo, že šéf je neomezeným vládcem – vybírá si spolupracovníky, zadává jim úkoly, stará se o jejich odborný rozvoj, a až je náležitě vyučí badatelskému řemeslu, třeba jim i pomůže najít lepší místo. Někdy autorita vědeckého mistra dosahovala takřka otrokářských podob; takový Albert von Szent-Györgyi, nobelista za objev vitamínu C, před druhou světovou válkou určoval svým badatelským přidavačům témata, kterými se mají zabývat, a podle toho je rozesílal na zahraniční stáže. Doma pak výsledky jejich výzkumu sám skládal do publikací. Mladí se prý často nestačili divit, že jako spoluautoři figurují v úplně jiných pracích, než čekali... Svému mistrovi však bezmezně důvěřovali.

Jinde to ale takhle nefungovalo. Kupříkladu mladý mikrobiolog Albert Schatz během svého doktorátu v laboratoři Selmana Waksmana objevil v roce 1943 antibiotikum streptomycin, které jako první účinkovalo i na tuberkulózu. Pod příslušnou vědeckou publikaci i patentovou přihlášku se podepsali oba zúčastnění. Potom ale Waksman začal Schatze upozadřovat a vystupovat jako jediný autor objevu. Jakkoli Schatz u soudu vyhrál upřené patentové výnosy, Nobelovu cenu v roce 1952 dostal Waksman sám. Nepomohly protesty vědecké obce, nepomohlo Schatzovo odvolání do Stockholmu. Nobelovský výbor setrval v blahé iluzi neomylnosti.

Asi nejnámější případ „křivdy“ se týká objevu inzulínu. Mladý lékař Frederick Banting dostal na podzim 1920 nápad, jak ho získat ze psích slinivky. Požádal profesora fyziologie Johna Macleoda, aby ho nechal experimentovat u sebe na katedře. Macleod neochotně poskytl Bantingovi k ruce jeden za padlý kamrlík a jednoho ze svých demonstrátorů, studenta Charlese Besta. Ani tomu se do nejistého dobrodružství moc nechtělo, prý si o tenhle „trest“ házel se spolužákem mincí a prohrál. Nakonec ale té výzkumné nádeničině propadl a dělal jako mourovatý. Když oba zhruba po roce uspěli, Macleod je vystrnadil z univerzity a jejich výsledek začal vydávat za svůj. Naštěstí tomu nerozuměl tolik, aby mohl na jejich práci navázat.

V roce 1923 dostali Nobelovu cenu Banting a Macleod. Přecenění Macleoda a především opomenutí Besta Bantinga tak rozlítlo, že chtěl cenu odmítnout, nakonec se nechal umluvit přes vlastenectví, byl totiž prvním kanadským nobelistou. (Podle mého názoru měl cenu dostat pouze Banting, který všechno vymyslel a vydupal ze země.)

V roce 1952 provedli v Americe Alfred Hershey se svojí o dvacet let mladší kolegyní, tehdy bakalářkou Marthou Chaseovou tzv. *mixérový experiment*, „jeden z nejjednodušších a neelegantnějších experimentů v počátcích molekulární biologie“ (řečeno slovy jednoho jejich kolegy), kterým definitivně prokázali, že nositelkou dědičnosti je DNA. Aniž bychom zacházeli do podrobností, kuchyňský mixér zde sloužil k oklepání či spíše oprání některých povrchových struktur bakterií použitých v pokusu. V roce 1969 získal Nobelovu cenu pouze Hershey. (Podobně jako Best či Bellová, i tady si Chaseová cenu nejspíš nezasloužila.)

Naproti tomu Marianne Grunberg-Managová ji pravděpodobně dostat měla. V roce 1955 při svém působení v laboratoři Severo Ochoy objevila polynukleotidfosforylázu, první známý enzym polymerující nukleotidy. Nobelovu cenu „za objev mechanismu biosyntézy RNA“

však v roce 1959 bral pouze Ochoa. Svět vědy – na rozdíl od stockholmských přidělovačů – závažnost objevu náležitě ocenil, paní Grunberg-Manago se stala členkou vysoce prestižní Americké akademie věd a umění i Národní akademie věd USA, první ženskou předsedkyní Mezinárodní biochemické unie a první ženskou předsedkyní Francouzské akademie věd. (Později se sice ukázalo, že polynukleotidfosforyláza má trochu jinou funkci, ale to na velikosti jejího objevu moc nemění.)

Větší štěstí měla doktorandka Carol Greiderová, která pod vedením své školitelky Elizabeth Blackburnové na Vánoce 1984 objevila enzym telomerázu, hrající důležitou roli ve stárnutí buněk. Nobelovu cenu za medicínu dostaly v roce 2009 obě. Navenek to poněkud připomíná případ Marianne Grunberg-Manago, ale ta jednak uspěla o skoro třicet let dřív, kdy ženy ve vědě ještě „mohly být rády“, jednak jejím výzkumným šéfem nebyla žena, která si nejspíš v mládí taky zakusila své, ale muž.

Naštěstí pro vědu existuje mnohem víc případů, kdy mladý objevitel cenu zaslouženě dostane. Naprosté spravedlnosti však (dokonce ani v exaktní vědě, vši dostupné objektivitě futurology) nedosáhneme nikdy, na to jsme až příliš lidští.

Akademie, spolky, posuzování literatury aneb každá aktivita nechť je po zásluze potrestána

Možná bych měla držet ústa nebo si je zacpat zmrzlinou, neb jsem sci-fi fan pouze občasny a dění ve fandumu pozoruji lehce zpovzdálí. A skoro určitě toho budu později litovat, protože se o mě někdo otře, jako se kritikové vždycky najdou, a co je lehčí než ublížit někomu za jeho názor. Nicméně fandumu za dost vděčím a ze všech společenství, jichž jsem kdy byla členem (a že jich bylo požehnaně včetně Klubu leonbergerů, Obce spisovatelů či Jednoty českých právníků), mi právě tato zvláštní parta v různých obdobích mého života přinášela největší intelektuální uspokojení. A tak se přece jen chci přidat s několika větami, jež se na první pohled nebudou zdát materiálem příliš kompaktním.

V letním dvojčísle Interkomu jsem si na několika místech přečetla o kauze, již Zdeněk Rampas poeticky popsal jako „tradiční poakademický řev“ a kterou se pak pokusil vysvětlit Jan Křeček dvěma články a Zdeněk v rozhovoru s Ondřejem Moravou. Desítky spolků a aktivit, jimiž jsem jako člen prošla nebo u jejichž sporů a hádek jsem jako právník asistovala, mě přivedly k poněkud cynickému poznání, o která se s vámi chci podělit a možná fandum trochu uklidnit, neboť proběhlý spor je jen variantou odvěké diskuse o aktivitě, doprovázené obvyklým kbelíkem nářků a stížností na nečinnost jedněch či špatně zaměřenou činnost druhých.

Když nikdo nikomu nevelí

Akademie vyvíjí podobně jako zahrádkaření, chov psů nebo pletení košíků spolkovou činnost a bylo by zajisté zajímavé se v samostatném pojednání podívat na její vztah k fandumu i na drobnou právní komplikaci, jež neohrožuje její činnost, nicméně již by se slušelo co nejdříve dořešit s právníkem. Mě dnes ovšem zajímá jiná stránka spolku, a to fakt, že podstatou všech sdružovacích činností je jejich dobrovolnost a nevyutilitelnost. Jako každé společenství má vlastní pravidla a existují bloudí a naivkově, žd soudí, že lépe je mít pravidla psaná, ba dokonce pregnantně formulovaná. My právníci těm bloudům přisvědčujeme, abychom si vydělali na denní chléb, a skutečně se nám podařilo řadu spoluobčanů úspěšně obalamutit. Opak je ovšem pravdou – dodržování pravidel je více v lidech nežli v pravidlech samotných. A víc pravidel v písemné podobě vede k jiné zlotřilosti: k touze je měnit a zdokonalovat, doplňovat, aby se daly napasovat na každodenní variabilitu denního života, což je cíl zholá nemožný, a navíc – jak lze vidět na kreativní činnosti našich zákonodárců – nevede k normám takzvaně ideálním či dokonalým, ale naopak zapleveluje původně jednoduchou normu stovkami zpřesňujících ustanovení, jichž je čím více, tím častěji jsou měněna.

A nyní k oné dobrovolnosti: podřízenému zaměstnanci lze přikázat, aby vykonal práci (i když kdoví, jak dlouho tato věta bude platit a zda blízká budoucnost neshledá pracovní příkazy příliš stresujícími). Seskupení vzniklé na bázi dobrovolnosti (jakým je spolek či porota leccjaké literární ceny) se vymyká komandování či velení, protože každý jedinec vyvíjí aktivitu jen v takové míře, v jaké (se mu) chce. Jednotlivé členy výboru lze

samožřejmě prosit, motivovat, uplácet či kontrolovat, nicméně většího efektu obvykle nedosáhnete.

V každém seskupení lidí je pár aktivních jedinců, pár stěžovatelů a zbytek lhostejných mlčících ovcí, které se dají vést různými směry. Oněch pár aktivních jedinců může kooperovat, pokud se dokáže shodnout na společném cíli. V opačném případě každý pracuje na vlastní aktivitu, přičemž ho obvykle rozčiluje do nebe volající ignorance ostatních členů skupiny, jež pracují na něčem jiném anebo dokonce (těch je většina) nejsou schopni žádné aktivity a jen se vezou. Mnohem horší jsou však stěžovatelé, kteří mají zásadně desítky nápadů, jak je možné danou činnost dělat lépe, kvalitně a radostněji, či dokonce na schůzích a diskusních fórech chrlit nápady a tipy, jaké aktivity by bylo možno zrealizovat. Stěžovatelé si ovšem umí jen stěžovat, nikdy žádnou ruku k dílu nepřiloží. Obvykle začínají větu slovy: „Mělo by se...“

Vyvíjet jakoukoliv aktivitu je zajisté chvályhodné a společnost lidská je na první skupině aktivních i skupině mlčky následovavších ovcí založena. Aktivní jedinec koná obvykle proto, že ho něco aktivního napadne, že jej kupředu žene vnitřní pohon či jiná ujetá duševní úchylnka, jež ho nutí probdít noci a cosi vymýšlet, plánovat, organizovat a činit, popř. že se prostě jen nechal ukecat. Bohužel někteří aktivní jedinci by rádi alespoň občas (jednou za desetiletí) slyšeli i slůvko uznání, poděkování či kladné ohodnocení jejich aktivit, protože o finančním ohodnocení se obvykle (minimálně ve fandumu či činnosti literární) nedá hovořit. Tato očekávání však nebyvají uspokojena a aktivní jedincům (vedení spolků, porotcům literárních soutěží či členům Akademie) důrazně doporučuji, aby podobná očekávání transformovali do činnosti užitečnější, jež by někdy v budoucnu mohla i nést nějaké ovoce (třeba zahradičení). S lidmi je prostě strašná práce, plná nevědy a nedostatku ocenění. Proč jen se nedá provozovat bez nich?

Hrozí však ještě jiné nebezpečí: Aktivní jedinec tváří v tvář stěžovateli propadne obecně rozšířenému bludu, že by se dalo využít aktivity stěžovatele k nějaké využitelné činnosti. Opak je ovšem pravdou. Stěžovatele totiž nejvíce baví právě jen stěžování a kritizování. Vysvětlování nebyvá (je mi líto, Honzo Křečku) příliš efektivní, stěžovatele totiž neuspokojí, ale naopak vybaví množstvím podrobností pro další stížnosti a podkopávání úspěšných a vydařených projektů. Nejúčinnější reakcí podle mých zkušeností bývá souhlas: „Máš nějaký nápad? Výborně! Pojď si to zkusit. Ráda ti ten úkol přenechám. Do kdy ho dokážeš zvládnout?“

Jak vzrušující je porotcování

Porotcování literárních soutěží je speciální disciplína, kterou vás na žádné škole nenaučí, a ani pravidla, jež si pořadatelé té které ceny vytknou jako směrdatná (například, jak píše Jan Křeček – příběh, jazyk, téma), vám příliš nepomohou. První horou, jež je třeba překonat, je totiž povinnost všechny práce/knihy/díla přečíst. Už to je v mnohých soutěžích úkol ob-

tížně splnitelný, protože se porotci a hodnotitelé velmi špatně shánějí a leckterý organizátor by je zlatem vyvážil. Dobrá, u cen Akademie s nominovanými NEJ patrně tento problém odpadá, ale milí kritikové a stěžovatelé by měli vzít v úvahu, že je třeba ve volném čase přečíst i ta díla, která by oni sami po dvaceti stranách jako nezajímavá odložili. Občas i dvakrát, zejména v druhém kole, kde už jde o místa medailová. Řada soutěží vyžaduje od porotce složitý systém hodnocení a ani psaní posudku na každého soutěžícího není výjimkou. A to nemluvíme o složité logistice, kterou musí pořadatel vyvinout, aby knihy rozeslal, rozvezl či rozdistribuoval mezi hodnotitele rozestě po celé republice a ve správném čase je vyzvedl a opět přesunul jinam, to vše samozřejmě zdarma a ve svém volném čase, jež stěžovatelé věnují popíjení lahodného moku, sexuálním hrátkám anebo sepisování stížností.

Tyhle a mnohé další podružnosti stěžovatelé přirozeně opomíjejí, podobně jako duševní trauma porotce, jehož pravidla

nutí ze dvou či tří stejně kvalitních knih vybrat jednu jedinou jako vítěze. K tomu ke všemu se přidává subjektivita rozhodování, navzdory tomu, že se obvykle poměrně rychle oddělí zrna od plev a mezi zrny problematice těch několik zlatých, jež aspirují na vítězství. A v jednom s Honzou zcela souhlasím – uznání hodná by měla být i jen nominace (do Akademie) nebo postup do nejužšího výběru pro všechna zlatá zrnka.

Ve snaze o vysvětlení možná v letním Interkomu zapadla Zdeňkova věta, jež považuji za nejdůležitější: *Akademie těžko může dělat víc, než dělají její členové, jež by asi většinu práce dělali stejně, i kdyby v Akademii nebyli.* V posledních slovech je klíč pochopení: vážení stěžovatelé i nezbytné, mlčící a možná vše schvalující ovce (za něž se alespoň ve sci-fi považuju): buďte rádi za každého, kdo pro fandom i pro nás něco podniká. Každý z nich by totiž své aktivity s přehledem dokázal vyvíjet i někde, tedy ve skutečnosti kdekoliv, jinde...

Daniela Kovářová

Anketa Aeronutilus (po třinácté)

Rok	Povídka	Kniha	Obálka	Web	Velmistři
2005	Edita Dufková: Za okraj světa	Jaroslav Mostecký: Útesy křiku	Jan Patrik Krásný: za obálku Gateway	Petr Pagi Holan: Sarden	Ondřej Neff (AL) Petr Konupčík (OL)
2006	Jana Jůzlová: Obojek	Vladimír Šlechta: Nejlepší den	Jan Patrik Krásný: za obálku knihy Orci	Ondřej Jireš: Fantasy Planet	Zdeněk Rampas(OL) Egon Čierny (AL)
2007	Jaroslav Mostecký: Štěňata vlků	Ondřej Neff: Rock mého života	Jan Doležálek: za obálku Chladná hra	Wojta Běhounek: Daemon	Vlastislav Toman (AOL) Jan Kantůrek (AL)
2008	František Novotný: Útok na oceán (Albatros)	Petra Neomillnerová: Nakažení (Fantom Print)	Milan Fibiger: za obálku Konečný den Valhally (Triton)	Jiří Popiolek: Fantasya	Jaroslav Velínský (AL) Jaroslav Veis (AL) Miroslav Sábo (OL) Vojtěch Krump (OL)
2009	Miroslav Žamboch: Hra špinavců (Triton)	Pavel Renčín: Zlatý kříž (Argo)	Jan Patrik Krásný: za obálku knihy Elfové 1 (Fantom Print)	Pavla Lžičařová: Fantasy planet	Martin Zhouf (AL) Martin Kučera (OL) Jiřina Vorlová (OL)
2010	Pavel Renčín: Memento mori	Jakub D. Kočí a Františka Vrbenská: Vítr v piniích	Jana Šouflová: za obálku Vítr v piniích	Pavla Lžičařová: Fantasy planet	Josef Pecinovský (AL) Václav Pravda (OL)
2011	Martina Šrámková: Daleká cesta do Tipperary	Pavel Renčín: Labyrint	Jan Doležálek: za obálku Století páry	Wojta Běhounek: Daemon	František Novotný (AL) Pavel Mikuláščík (OL)
2012	Josef Pecinovský: Věrozvěst z Pompejí	Jan Kotouč: Tristanská občanská válka	Jana Šouflová: za obálku Dobrodruh 3 - Třetí triarcha	Martin Šust: XB1	Vlado Riša (AOL) Jaroslav Mostecký (AL)
2013	Vilma Kadlečková: Starýma očima, za tisíc let	Edita Dufková: Zpráva z Hádu (Laser-books)	Jana Šouflová za obálku knihy Mrtvý v parovodu	Martin Šust: XB1	Jan Patrik Krásný (AL) Zdeněk Zachodil (OL)
2014	Jan Žlebek: Popel, nebo prach	Vilma Kadlečková: Mycelium - Jantarové oči (Argo)	Jana Šouflová za obálku Legenda: Prokleté knihovny	Martin Šust: XB1	Jiří W. Procházka (AL) Michael Bronec (OL)
2015	Julie Nováková: Šeré město	Jana Šouflová: Svitky z londýnského mostu	Lubomír Kupčík za obálku Země bez zákona	Martin Šust: XB1	Vilma Kadlečková (AL) Tomáš Němec (OL)
2016	Julie Nováková: Zařikávač lodí	Julie Nováková: Elysium (Brokilon)	Petr Willert za obálku knihy Bitva o Sinaj od J. Kotouče	Martin Šust: XB1	Vladimír Šlechta (AL) Václav Fořtík (OL)
2017	Hanuš Seiner: Pod spinodálou (Mlok)	Vladimír Šlechta: Kukaččí mláďata (Brokilon)	Lubomír Kupčík: za obálku Lars - Šťavnatá lebka (Epocha)	Martin Šust: XB1	Jana Rečková a Václav Šorel (AL) Pavel Poláček (OL)

Vysvětlivky: AL autorská lože, OL organizátorská lože, AOL autorská a organizátorská lože.

Sci-fi prvky v Dobrodružství s Bobří stopou

Některé publikace zdárně unikají sci-fistickým bibliografiím a někdy celkem oprávněně. Jsou to třeba mnohé Čtyřlístky, kdy je řazení do sci-fi na diskuzi, a málokdo pochopitelně taky pátrá po jakékoli science fiction v tak řečených foglarovských publikacích. Ale zkusme to a postůjme u jedné, byť vyšla první takřka před patnácti lety (2003). Jmenuje se *Dobrodružství s Bobří stopou* a dočkala se po deseti letech reedice, ale přesto zůstává do jisté míry kuriózní. V tiráži totiž sice má jména a příjmení hned **dvaařiceti autorů** (spisovatelů a výtvarníků), nicméně tu nejsou zdaleka všichni. A kdo že chybí? Z výtvarníků zapomněli na Dana Růžičku, Ludka Klíčku a doktora práv Jana Fischera. U něj ovšem je to tak, že jedinou jeho kresbu (a velice slavnou a z *Rychlých šípů*) pro svazek šalamounsky parafrázoval někdo jiný.

Z prozaiků absentujících v tomtéž seznamu je to Zdeněk Chmel, André Bien a Ernst Thompson Seton, ač u něj uznejme, že ho tiráž aspoň zmiňuje pod upraveným jménem Frank Seton. Zato četní autoři využitých tu komiksových předloh jsou pomínuti totálně a navzdory tomu, že se jedná o magnetizující klasiky H. G. Wellse, Rudyarda Kiplinga, A. V. Friče, Jaroslava Mareše (významného českého kryptozoologa), ba dokonce samotného Jaroslava Foglara, což je zvlášť matoucí, neboť svazek má původ v časopise *Bobří stopa*, který by nikdy nevznikl nebýt právě Foglara.

Dobrodružství s Bobří stopou přitom obsahuje i solidní adaptace více foglarovek. A přesto se – obchodně dodnes přitažlivé – jméno tvůrce Stínadel nevyskytuje ani na obálce, ani v tiráži. Zvláštní. Konkrétně jde o komiksy podle próz *Nikdy nevzdávej!* a *Nyam, nejlepší z dobrých*, a to nepočítám specifická pokračování samotného seriálu *Rychlé šípy*.

Jedno je od brněnského výtvarníka a tvůrce mnoha knížek Pavla Čecha (*Jako tenkrát...*), ale obdobný námět „jak zestárlí?“ má takéž výtečný komiks scenáristy Vladimíra Tučapského nakreslený už zmíněným Ludkem Klíčkou. Dva trampy zastihne za noci bouřka, spí narychlo v opuštěném baru nejmenovaného města a šok přináší ráno. Noc strávili v ratejně, která je někdejší klubovnou Rychlých šípů, což poznají dle nástěnných maleb! Opět díky tomu spatříme (a pozor, doktor Fischer se nejmenován vrací) Mirkem Dušínem nakreslenou kdys hlavu opeřeného Indiána i Jindrova kovboje na vzpínajícím se koni. A hle, „tady tím oknem se dívali do klášterní zahrady.“

Hospodský trampům poté sdělí, že ve městě skutečně takové kluci žili, a jistý Dmyhánek ještě dokonce bydlí za rohem. Trampové na něj pak čekají u jeho staré manželky a čtenář jej sice už nezblýskne (jediná stránka komiksu končí), nicméně spolu se „sokolíky“ uvidíme aspoň Rychlonožkův legendární kašlemléjek. – Ale ke skutečnějším sci-fi motivům!

Jan Hora se co komiksový adaptátor odvážně pustil do *Ostrova Aepyornisova* a „stáhl“ děj povídky na pouhé čtyři stránky prostřednictvím třiceti obrázků. Neřekl bych, že špatně. Ani H. G. Wells by asi neprotestoval. Od téhož autora je obrázkový seriál *Vor hrůzy*, názorně předvádějící skutečnou historii a tragickou plavbu mužů z obchodní lodi Britannia, kterou 25. března 1941 napadl německý křižník Santa Cruz. Na moři se zachránilo jen tučet mužů, ale začali je bohužel postupně likvidovat obrovské kra-

katice. Asi není důvod tomu nevěřit a teprve po pěti dnech a nocích vysvobodila nešťastníky jistá španělská loď, ač ne všechny. Přežila jen čtvrtina a téhož podzimu informoval o masakru *Illustrated London News* (1. 11.). Hora tu zprávu využil, ale jeho třístránkové dílo možná vyzní až trochu samoúčelně a chudě. Obzvlášť při vzpomínce na skvělý Součkův a Resselův komiks *Kraken*. Hora ovšem je též autorem úplně nesamoúčelné sci-fi o gobijském divém muži almasovi *Zajatec hor*, kterou sám ilustroval, a ten příběh, i když snad ovlivněný někdejšími typickými povídkami Batličkovými, věru není marný. Slavný MUDr. Souček sice už almasovi věnoval celou kapitolu ve *Velkých otaznících*, povídku však nikdy. I tu ji máme! Při pohledu na Horovu ilustraci se mi navíc vybavil známý Dickensův nervák o orlím hnízdě, ale to už je jen volná asociace.

Jan Hora není zkušeným autorem, ale nemá se rozhodně zač stydět. Do „bobří“ knihy přispěl i dalšími povídkami *Benitův příběh* (nejde, pěkně prosím, ani vzdáleně o Benita Mussoliniho), *Let do Bogoty a Duch bílého medvěda* (navzdory názvu se nejedná o horor, natož pak fantasy). K tomu všemu adaptoval i Kiplingova *Túmého, miláčka slonů*.

Svazek však rovněž obsahuje komiksově ztvárnění dramatického letu kosmonauta Johna Herschela Glenna (napsal a nakreslil Libor Balák) a seriál *Král Helge* dle fantaskní báje starých Norů (napsal a nakreslil Jiří Grbavčic). Fantastiku fakticky představuje i předvěká *Legenda o bílém mamutovi*, již Balák vytvořil na scénář dr. Jiřho Svobody a ve stylu Burianových doprovodů k povídkám paleontologa Augusty.

Ve finále jiného Balákova komiksu *Gigant*, s nímž mu pro změnu radil RNDr. Mojmír Vlašín, se pak dočteme (a cituji doslova a i s chybami): „Jistě si vzpomenete na některé úspěšné filmy nebo kreslené seriály, které byly pro nás diváky přitažlivé zejména obrovskými rozměry některých tvorů (*King-kong*, *Godzila*, *Čelisti*, *Vetřelec* a podobně). Skoro ve všech vystupují tito tvorové jako zabijáci, pronásledující a ničící nevinné lidské oběti. Ve skutečnosti je tomu přesně naopak. Lidé rozvíjejí techniku a vše, aby se lépe žilo jim. A zvířata – zejména divoká – už nemají v lidském světě místo, a tak vymírají. Bohužel, někdy tomu pomáhají i filmy. Když se hrál film *Čelisti*, proběhla světem vlna nesmyslného zabíjení žraloků...“

Dalšími Balákovými komiksy prehistorického typu jsou *Hroty*, *Mapa a Modla*.

Oproti tomu námět inženýra Jaroslava Mareše *Levhart* (ten to komiks opět nakreslil Jiří Grbavčic) se fantasknu vymyká navzdory autorovu kryptozoologickému kreditu.

Z dalších osobností, které se na knize podílely, jmenujme aspoň známého „vodáckého“ autora Zdeňka Šmída, výtvarníka Jiřiho Petráčka a klasika dobrodružné ilustrace Bohumila Konečného. A zmiňovaný Seton? Přítomen je nescifoidní prózou *Ryzák Psanec*.

Frič pak *Smrti cestovatele Ibarrey*. Ne však smrt ve svazku vítězí a Hora plným právem užil u jedné ze svých povídek jako motto následující slova Jamese Olivera Curwooda:

„To největší dobrodružství není zabít, ale nechat žít.“

Ivo Fencel

Tomáš Garrigue Masaryk očima slečny Alice a mistra Viktora

Může být krásnější způsob, jak získat knihu, než ji obdržet poštou jako dar od autora? A právě tak jsem přišel ke třetí části série *Velikáni do kapsy* od p. Němečka. Kniha pokračuje v konceptu předchozích dvou dílů, které pojednávaly o p. Husovi a p. Karlu IV. Stejně jako p. Hus a p. Karel IV. v předchozích dílech *Velikánů do kapsy*, i p. Masaryk je zobrazen jako člověk, který byl jedním z mnoha lidí své doby a do velikána dozrál díky svému charakteru, případně šťastným okolnostem.

Asi se nespletu, když řeknu, že p. Masaryk jako objekt psaní p. Němečkovi padl velice do noty a gusta. Když jsem se zadíval zblízka na obálku, tak mám trochu podezření, jestli si obzvláštního zalíbení autora v předmětu nevšiml i ilustrátor p. Chlud; nenamaloval hlavního protagonistu p. Masaryka tak trochu s rysy p. Němečka?

Životem protagonisty nás provázejí (vedle autorského hlasu, který střídá profesionální publicistic-kou zaujatost s chápavou pořofouchlostí) svými komentáři tři osoby: spisovatel p. Viktor Dyk (jako zástupce Masarykových politických oponentů), sl. Alice Masaryková (dcera p. Masaryka) a nejmenovaná moderní dívka. Vlastně ještě pes.

Série *Velikáni do kapsy* píše o osobnostech, o nichž každý český amatérský zájemce o dějepis četl a slyšel mnohé. Je proto jen logické, že mám jako sport najít nějaké zajímavé téma týkající se popisovaného člověka, na které p. Němeček zapomněl. Byl jsem překvapen, že tentokrát jsem na nic nepišel. Přestože se setkáváme poprvé s osobností novověkou, o níž je zachováno obrovské množství informací, utlá obrázková knížka zvládá z mého pohledu vše podstatné a zajímavé!

Vždycky u dějepisných textů p. Němečka chválím všímavost k logickým otázkám, které u obecně známých jevů přecházíme bez povšimnutí, a přitom se nabízejí – jako třeba proč je Karel IV. čtvrtý apod. Tentokrát jsem si uvědomil ještě jednu chvályhodnou vlastnost přístupu p. Němečka, a to vyvážené rozložení důrazu na celý život popisovaného. Takové vyvážení lze docílit jedině tehdy, když autor má promyšlený koncept a vyjasněné hodnoty, které sleduje. Tak u p. Masaryka dostáváme přiměřené množství detailů o jeho dětství a mládí (nevěděl jsem třeba, že se chvíli učil zámečnickem, než přešel do učení na kováře). Přestože Masarykova činnost by mohla svádet k jednostrannému zaměření na činnost za první světové války a založení československého státu, p. Němeček zcela adekvátně věnuje velký prostor i činům v předválečné době, včetně pozoruhodného zapojení p. Masaryka do sporu Srbů (a Chorvatů) s Rakouskem.

V každém aspektu přináší tato kniha pro mě nějaké doplnění známých epizod Masarykova působení, které mě potěšilo. Od chvíle, kdy jsem četl kritiku p. Masaryka jakožto pomahače Srbů a Rusů při podvracení Rakouska (nepřímo spoluodpovědného za osobní antipatie rozhodujících aktérů rakouské a srbské zahraniční politiky, které jim zabránily vyřešit sarajevskou krizi jednáním) ve světovém bestselleru *Náměsíčníci* od p.

Clarka, mě velice zajímá právě aktivismus p. Masaryka při procesu s jihoslovanskými velezrádci v Záhřebu v r. 1909. Až u p. Němečka jsem se dozvěděl, že p. Masaryk dosáhl dokonce odstoupení rakouského ministra zahraničí p. von Aerenthala, když prokázal, že obžaloba používala podvržené důkazy proti spiklencům. Též jsem netušil, že p. Masaryk osobně zkoumal prostory rakouského velvyslanectví v Bělehradě a našel tam na dveřích dírky po napínáčcích, kterými byly upevněny pro účely fotografování podvrhy důkazů proti spiklencům.

Celé zapojení p. Masaryka v srbské věci mě osobně pořád zajímá; myslím, že jsem nikde ten příběh nečetl vyprávěný v úplnosti a všech souvislostech (zejména, nakolik byli ve hře ruští diplomaté v Bělehradě).

Bohužel si nevybavuji, o jaký film šlo, ale před časem mě zaujala v této souvislosti jedna scéna ve starším českém filmu z první světové války: ukazovali tam dobytí Bělehradu rakouskými vojsky v úvodní fázi války a byla tam zajímavá epizoda, jak Masarykovi přátelé v Bělehradu chvatně ukrývají dokumenty o Masarykove činnosti, které se nesměly dostat do rukou Rakouska.

Je zbytečné poukazovat na výchovný význam tohoto příběhu i pro naši dobu: totiž jaké možnosti dává angažovaným občanům působení ve volených funkcích a jak málo z nás je ochotno tuto možnost využít k reálnému konání.

Když bych závěrem vybral jeden bod z knihy, který mi utkvěl do budoucna nejvíce, tak je to poznámka, jak velkoryse zacházel p. Masaryk s penězi. Brzy po uzavření sňatku s Charlottou zdědil T.G.M. velkou částku peněz ze závěti brněnského továrníka p. Isidora Flesche. Co s nimi udělal?

Hodně peněz dal svým studentům v Praze a platil i vydávání nového vědeckého časopisu.

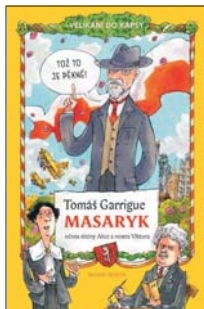
Charlotta a Tomáš utráceli hlavně za knížky a za vzdělání svých dětí. Na peníze a na majetek nikdy moc nebyli. Celou dobu bydleli v Praze v podnájmu.

Z doby po odchodu p. Masaryka do exilu uvádí p. Němeček o jeho majetku toto: *Později se rakouské úřady pokusily zabavit jeho majetek. Ale zjistily, že ho tvoří hlavně 3488 knih.*

Bez ohledu na to, že jsem kladně zaujatý k práci svého kamaráda, mohu s klidným svědomím tuto knihu doporučit, neboť je velice vydařená. Bohužel se mi ji zatím nepodařilo otestovat na nikom z cílové skupiny, tzn. na dětském čtenáři (v tiráži se uvádí vhodný věk od 9 let). Disponuji sice teoreticky jedním potenciálním čtenářem cílové skupiny, avšak daný objekt je naprosto nekooperativní. Je smutným faktem, že k přečtení bych ho donutil jen za použití neadekvátního násilí či korupce.

První věta knihy: *Nikdo nemá v České republice tolik soch jako Tomáš Garrigue Masaryk: je jich už víc než třicet a dodnes se staví nové.*

Poslední věta: *A kdo ví, možná by někteří reptali, ať radši profesor jede do Ameriky nebo do Ruska...* **Jára Mikovec**
Velikáni do kapsy, #3; Tomáš Němeček

Na stránkách webu fanziny.4fan.cz se objevily nové přírůstky, z nichž bych chtěl upozornit zejména na Sirény číslo 1, 2, 7, 8 a 9 vydávané ve scifistickém pravěku Pavlem Kosatikem. Dle mého obsahují recenze a články dodnes většinou nepřekonané úrovně. Pokud máte k dispozici některé z čísel 3 až 6, pošlete scan Karlovi Dvořákovi na adresu karel506@post.cz. To samozřejmě platí i pro další předrevoluční fanziny, jak ty už částečně zpracované (jako Villoidus, Sci-fi věstník, VF, Salamandr, STIMM, Andromeda, Andromeda News, Ariadna, Makropulos, Pollux), tak i ty, ke kterým se Karel ještě nedostal.

Dreams from beyond: Anthology of Czech Speculative Fiction

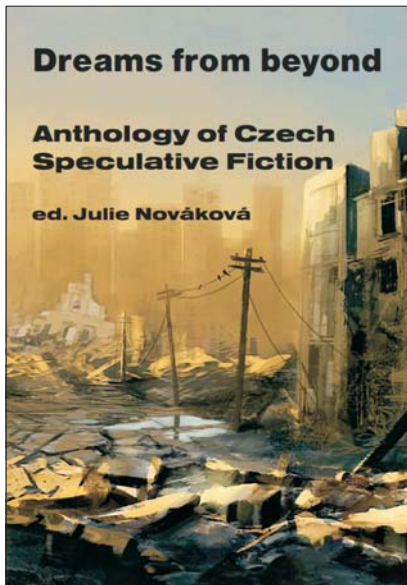
Říše představivosti je nekonečná a česká fantastika má dlouhou tradici jejího prozkoumávání.

Navštivte díky ní vzdálené planety, budoucí rodiny, olympijské hry budoucnosti, alternativní dějiny i divoké zkratky časoprostorem. Antologie Dreams From Beyond vás provede hvězdnými pastvinami dávno zmizelých kouzelných bytostí, futuristickými válčícími městy a dechberoucími mimozemskými světy až k záhadám, které neseme sami v sobě. V překladu do angličtiny v ní najdete povídky od následujících hvězd současné české sci-fi a fantasy: Pavel Renčín, Petra Slovácová, Jaroslav Mostecký, Jan Kotouč, Jaroslav Veis, Tomáš Petrásek, Julie Nováková, Vilma Kadlečková, Lucie Lukačovičová, Hanuš Seiner.

Pokud chcete někoho přivést k angličtině nebo SF, představuje tato antologie ideální kombinaci obého.

Kniha vyšla s laskavou pomocí československých velvyslanectví na Filipínách a v Nigerii.

Nová vlna, 2017, 190 stran, anglicky, 239 Kč

Bylo by skvělé, kdyby majitelé fanzínů dokázali totéž co fanoušci dětských časopisů, viz www.detske-casopisy.cz, kterým se podařilo digitalizovat prakticky všechny časopisy našeho mládí. **ZR**

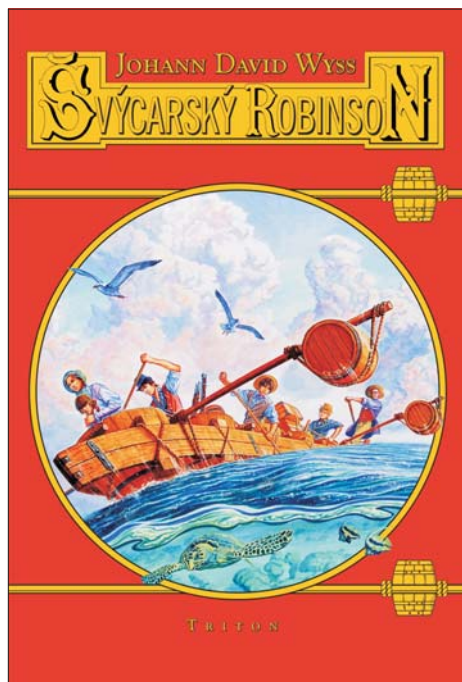
NON FICTION Nikolaj Tolstoj Oběti Jalty

Historická studie o násilné repatriaci Rusů v letech 1944-47, kteří se z různých důvodů ocitli za 2. světové války mimo území SSSR.

Publikace o málo známé a šokující problematice válečného a poválečného období – násilný odsun ruských lidí z evropských států a severní Afriky, kteří se z nejrůznějších důvodů ocitli za 2. světové války mimo území SSSR. V letech 1944-1947 předali západní Spojenci Stalinovi více než dva miliony Rusů, které ve vlasti čekalo zastřelení nebo pracovní tábory. Málokdo z nich přežil. Násilná repatriace postihla válečné zajatce, vlastovce, donské kozáky, ale i ruské civilisty zavlčené Němci na nucené práce, uprchlíky i příslušníky ruské emigrace z období před válkou a jejich potomků, kteří se už narodili na Západě. Totéž se týkalo i protikomunistických Jugoslávčů, kteří byli ne dobrovolně předáni Titovu režimu. Repatriční akce byly v roz-

poru s Ženevskou konvencí a částečně i s Jaltskou dohodou. Autor, potomek bělogardějských emigrantů, který se však narodil ve Velké Británii, chápe otřesný osud repatriovaných Rusů jako válečný zločin a důsledek zrady západních velmocí, zvláště Anglie a USA. Britská justice ho dokonce za tuto a podobné práce postavila v roce 1987 před soud. Poutavě napsaná publikace je bohatá na fakta, která jsou velmi důkladně podepřena historickými prameny.

Elka Press, Praha 2014, 2017 jako ebook, přeložil Miloš Calda, 189 Kč

Právě vyšel

